BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

LETNO POROČILO

LETO 2012

Izdala:

BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Tel.: (01) 47 19 000
Faks.: (01) 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah, dostopnih do konca marca 2013.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

UVOD 7

1 GOSPODARSKO OKOLJE IN BANČNI SISTEM LETA 2012 9

2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE 24

2.1 Naloge v okviru ESCB 24

2.1.1 Institucionalni okvir 24

2.1.2 Izvajanje denarne politike Evrosistema 24

2.1.3 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili 34

2.1.4 Plačilni in poravnalni sistemi 35

2.1.5 Soupravljanje deviznih rezerv ECB 41

2.1.6 Gotovinsko poslovanje 41

2.1.7 Statistični sistem 44

2.1.8 Informacijski sistem 47

2.2 Druge naloge 49

2.2.1 Sistemski ukrepi in aktivnosti s področja nadzora bank in skrbi za finančno stabilnost 49

2.2.2 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije 63

2.2.3 Upravljanje tveganj v Banki Slovenije 64

2.2.4 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije 64

2.2.5 Mednarodno sodelovanje 66

3 ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE 69

4 RAČUNOVODSKI IZKAZI 73

5 PRILOGE 107

5.1 Publikacije in spletna stran 107

5.2 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja 108

5.3 Pregled manj znanih pojmov 109

Pregled tabel, slik in okvirov

Tabele:*

Tabela 1: Izkaz poslovnega izida bank in hranilnic 22
Tabela 2: Kazalniki poslovanja bank 23
Tabela 3: Bonitetna struktura razvrščenih terjatev ter pokritost z rezervacijami in oslabitvami 23
Tabela 4: Pregled izvajanja operacij leta 2012 26
Tabela 5: Stanje finančnih naložb Banke Slovenije 65

*Razen tabel računovodskih izkazov Banke Slovenije

Slike:

Slika 1: Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih 9
Slika 2: Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih 10
Slika 3: Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin 10
Slika 4: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu 11
Slika 5: Tečaj evro–dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed 11
Slika 6: Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju 12
Slika 7: Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju 13
Slika 8: Inflacija v Sloveniji in evrskem območju 14
Slika 9: Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu 14
Slika 10: Harmonizirani kazalnik konkurenčnosti, deflacioniran s HICP in ULC 15
Slika 11: Komponente tekočega računa plačilne bilance 15
Slika 12: Zunanja zadolženost Slovenije 16
Slika 13: Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95 17
Slika 14: Pribitki pri desetletnih državnih obveznicah nad nemškimi desetletnimi obveznicami 18
Slika 15: Kreditiranje nebančnega sektorja 20
Slika 16: Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe 20
Slika 17: Obrestne mere za stanovanjska posojila gospodinjstvom 21
Slika 18: Obrestne mere za vloge gospodinjstev nad enim letom do dveh let 21
Slika 19: Obrestne mere ECB in medbančnega denarnega trga 25
Slika 20: Ponudba (+) in povpraševanje (–) po denarju Evrosistema 27
Slika 21: Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2012; slovenske banke in hranilnice (stanje konec meseca) 28
Slika 22: Presežna likvidnost evrskega območja 30

Slika 23: Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv 31
Slika 24: Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije glede na vrsto premoženja 33
Slika 25: Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih leta 2012 40
Slika 26: Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku 42
Slika 27: Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku 42
Slika 28: Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji 43
Slika 29: Število začetih stečajev po letih 56
Slika 30: Postopki nadzora leta 2012 57
Slika 31: Ukrepi nadzora po področjih tveganja leta 2012 57
Slika 32: Krediti nefinančnih družb na zadnji dan leta 59
Slika 33: Kapitalska ustreznost bank in hranilnic 60
Slika 34: Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan v letu 70

Okviri:

Okvir 1: Dokončne denarne transakcije (OMT) 29
Okvir 2: Interni bonitetni sistem Banke Slovenije 34
Okvir 3: Kronološki pregled aktivnosti Banke Slovenije v obdobju 2004–2011 50
Okvir 4: Pregled zadev, predanih pristojnim organom, in sodelovanje Banke Slovenije v postopkih drugih organov 58

UVOD

Gospodarstvo evrskega območja se je leta 2012 soočalo z blažjo recesijo, saj se je gospodarska aktivnost zmanjšala za 0,5 %, v Sloveniji pa se je BDP zmanjšal za 2,2 %. To zmanjšanje je bilo posledica hitrejšega krčenja domače potrošnje, zlasti investicij in zalog. Velik padec investicij je posledica varčevanja države, oteženega dostopa do financiranja in visoke negotovosti v gospodarstvu. V Sloveniji je skupna domača potrošnja padla za slabih 6 % in v evrskem območju za dobra 2 %. Večje zmanjšanje BDP je preprečil pozitiven prispevek neto izvoza, ki je bil predvsem posledica močnega zmanjšanja uvoza. Velik presežek na tekočem računu plačilne bilance v višini 2,3 % je bil predvsem posledica zmanjševanja primanjkljaja blagovne menjave.

V evrskem območju se je povprečna letna inflacija leta 2012 znižala na 2,5 %, kar je predvsem posledica zmanjšanja cen energentov. V drugem četrtletju so se cene surovin na mednarodnih trgih zniževale zaradi ponovnih negotovosti glede razrešitve javnofinančne krize v perifernih državah evrskega območja, predvsem v Grčiji in Španiji. Cene primarnih surovin so se leta 2012 v povprečju znižale za 9,7 %, med njimi najmanj hrana, za 1,6 %. K ohranitvi visoke ravni cen hrane je prispevala močna podražitev v juliju zaradi hude suše v ZDA in Kanadi ter vročine v Evropi. Povprečna letna inflacija v Sloveniji je bila nad povprečjem evrskega območja, predvsem zaradi izrazitejših ukrepov fiskalne konsolidacije, ki so inflacijo v Sloveniji dvignili nad evrsko povprečje.

Upad gospodarske aktivnosti je vplival na manjše povpraševanje gospodarstva in gospodinjstev po posojilih. Konec leta je bil obseg posojil nebančnemu sektorju manjši za 6,6 %. Na manjše povpraševanje po posojilih so vplivali: šibka domača in tuja potrošnja, razmere v gradbeništvu, velika zadolženost podjetij, plačilna nedisciplina, razmere na trgu nepremičnin in kapitalskem trgu ter zaostrovanje bančnih standardov za zavarovanje posojil. Zaostritev krize v Evropi in Sloveniji je vplivala tudi na povišanje stroškov financiranja, ki jih banke vgrajujejo v višje cene posojil. Zaradi dogajanj v domačem bančnem sektorju so se podjetja lani financirala v tujini, predvsem s komercialnimi krediti in tudi posojili.

Na kapitalsko-finančni račun plačilne bilance sta v letu 2012 predvsem vplivala nadaljnje razdolževanje bank do tujine in nadomestitev teh virov z dolgoročnimi operacijami ECB. Banke so izpad mednarodnih finančnih virov nadomestile predvsem z zadolževanjem na triletni operaciji dolgoročnega refinanciranja pri Evrosistemu, kar se je pokazalo v povečanju deleža teh obveznosti v strukturi virov financiranja. Konec leta 2012 je delež teh posojil znašal 8,7 % oziroma 4 mrd EUR. V bilanci bank vloge nebančnega sektorja z 51,7-odstotnim deležem še vedno ostajajo najpomembnejši vir sredstev.

Številne centralne banke so leta 2012 sprejele dodatne ukrepe za spodbujanje kreditiranja in zagon gospodarstva. Posredno je to vplivalo tudi na menjalne tečaje. V povprečju leta 2012 je tečaj EUR/USD znašal 1,29 USD za EUR, leto prej pa 1,39 USD za EUR. V prvem četrtletju se je vrednost evra do dolarja povečevala zaradi izboljšanja zaupanja na finančnih trgih, na kar je pomembno vplivala februarska triletna operacija dolgoročnega refinanciranja ECB. ECB je tako julija znižala ključno obrestno mero za 0,25 odstotne točke na 0,75 % in avgusta najavila tudi nove ukrepe za izboljšanje delovanja transmisijskega mehanizma denarne politike.

Nosilci ekonomske politike so zdaj pred izzivi zagona gospodarstva, kapitalske krepitve realnega in bančnega sektorja ter izboljševanja stroškovne in inovativne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva skozi ustvarjanje stimulativnega gospodarskega okolja.

Ljubljana, april 2013

Guverner Banke Slovenije
Marko Kranjec

1 Gospodarsko okolje in bančni sistem leta 2012[1]

Gospodarsko okolje

Svetovno gospodarstvo sta leta 2012 zaznamovala nadaljevanje dolžniške krize v perifernih državah evrskega območja in okrepljeno delovanje centralnih bank.

Svetovna gospodarska rast je leta 2012 po prvih ocenah Mednarodnega denarnega sklada (MDS) znašala 3,2 %. Ponovno so najhitreje rasla gospodarstva držav v razvoju. Hkrati se je svetovna trgovina povečala le za 2,8 %. To je za več kot 3 odstotne točke manj kot leta 2011. Do velike razlike v rasti je prišlo tudi med ZDA in evrskim območjem. Gospodarstvo evrskega območja se je leta 2012 soočalo z blažjo recesijo, saj se je gospodarska aktivnost zmanjšala za 0,5 %. Razmere so se poslabšale predvsem v drugi polovici leta, ko so dodatno upadli kazalniki gospodarske klime in zaupanje na finančnih trgih. V ZDA je ob odsotnosti ukrepov fiskalne konsolidacije in boljših razmerah na trgu dela gospodarska rast znašala 2,2 %. Tudi v ZDA so se gospodarske razmere proti koncu leta nekoliko poslabšale zaradi skrbi glede fiskalnega klifa. Konjunktura se je umirila tudi v državah v razvoju. Po prvih ocenah MDS je gospodarska rast Kitajske leta 2012 znašala 7,8 %, Indije 4,5 %, Rusije 3,6 % in Brazilije le 1,0 %.

Slika 1: **Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih**

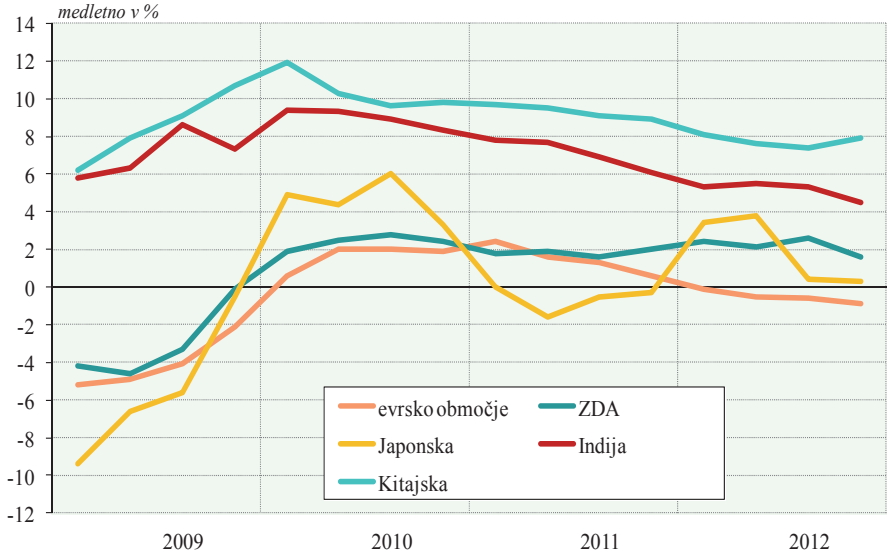

Opomba: Podatki za evrsko območje, ZDA in Japonsko so desezonirani in prilagojeni delovnim dnem.
Vir: Za evrsko območje, ZDA in Japonsko Eurostat, za Indijo www.tradingeconomics.com, za Kitajsko www.tradingeconomics.com in kitajski statistični urad.

V glavnini najrazvitejših gospodarstev brezposelnost ostaja visoka.

Razmere na trgu dela so se v večini najrazvitejših gospodarstev še nekoliko poslabšale. Stopnja brezposelnosti v evrskem območju se je proti koncu leta približevala 12 %. Visoka brezposelnost in nezaupanje potrošnikov sta – poleg konsolidacijskih ukrepov v perifernih državah – zmanjšala potrošnjo gospodinjstev. V ZDA so se razmere na trgu dela nekoliko izboljšale. Stopnja brezposelnosti se je zniževala vse leto in konec leta dosegla 7,8 %. To je ob večjem zaupanju gospodinjstev pripomoglo k rasti potrošnje leta 2012. Zaupanje ameriških potrošnikov se je konec leta sicer nekoliko zmanjšalo zaradi negotovosti glede reševanja ameriških javnofinančnih težav.

Kazalniki osnovne inflacije odražajo šibko trošenje gospodinjstev v evrskem območju.

V evrskem območju se je povprečna letna inflacija leta 2012 znižala za 0,2 odstotne točke na 2,5 %, kar je predvsem posledica zmanjšanja prispevka cen energentov. Osnovna inflacija je ostala pod dvema odstotkoma. To kaže na šibke domače

[1] Podroben prikaz makroekonomskih gibanj in projekcij je predstavljen v poročilu Makroekonomska gibanja in projekcije, april 2013 (http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=284). Podrobna analiza bančnega sistema je prikazana v Poročilu o finančni stabilnosti, maj 2013 (http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=285).

Slika 2: **Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih**

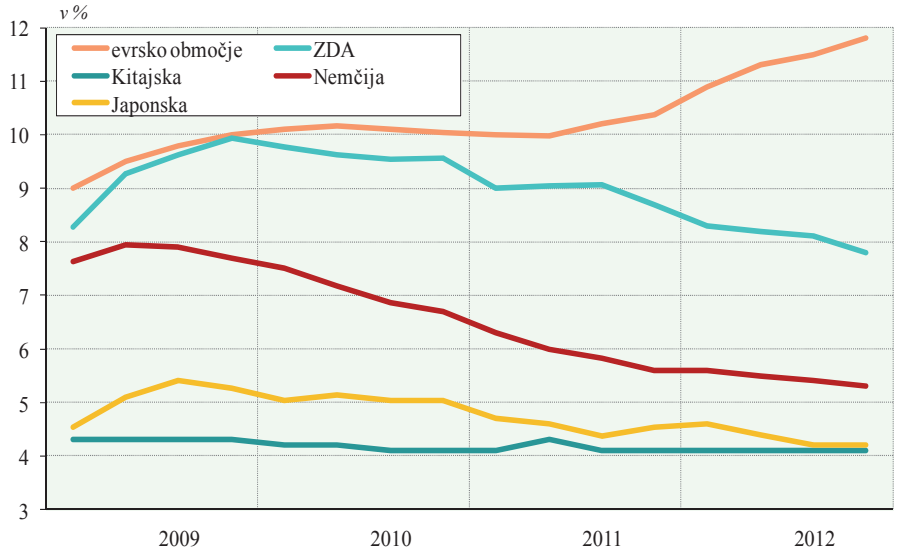

Opomba: Desezonirana harmonizirana stopnja brezposelnosti na četrtletni ravni za evrsko območje, ZDA, Japonsko in Nemčijo.
Vir: Eurostat, za Kitajsko www.tradingeconomics.com

Slika 3: **Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin**

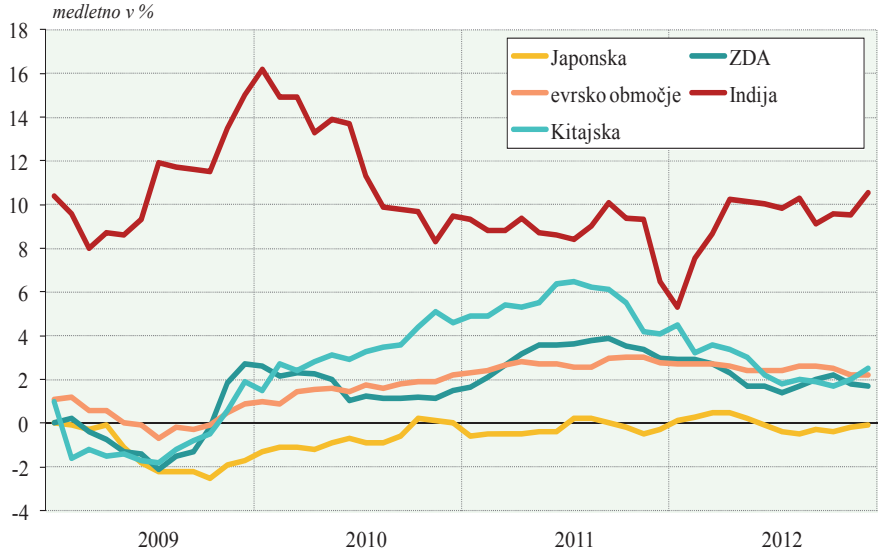

Vir: ECB

inflacijske pritiske in je skladno z neugodnimi razmerami na trgu dela. V ZDA se je inflacija leta 2012 znižala močneje, in sicer za 1,1 odstotne točke na 2,1 %. To je posledica nižjega prispevka cen energentov. Pri tem je bila dolarska rast cen nafte precej nižja od rasti evrskih cen nafte, saj je evro v primerjavi z dolarjem leta 2012 izgubil 7,6 %. Hkrati k višji inflaciji v evrskem območju prispevajo tudi dvigi dajatev v okviru konsolidacijskih ukrepov, ki jih v ZDA niso uvedli. Cene na Japonskem se leta 2012 niso spreminjale, na Kitajskem in v Indiji pa so se povečale za 2,6 % in 9,3 %.

Cene surovin so bile leta 2012 na nižji ravni kot leto prej, z izjemo cene nafte.

Cene nafte in drugih surovin so leta 2012 ponovno zelo nihale. V prvem četrtletju so ugodnejši gospodarski podatki in spor mednarodne skupnosti z Iranom povišali cene nafte in drugih surovin. V drugem četrtletju so se cene zniževale zaradi ponovnih skrbi glede razrešitve javnofinančne krize v perifernih državah evrskega območja, predvsem v Grčiji in Španiji. V tretjem četrtletju se je zaupanje na finančnih trgih ponovno nekoliko povečalo, ob dodatnih zaostritvah razmer na Bližnjem

Slika 4: **Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu**

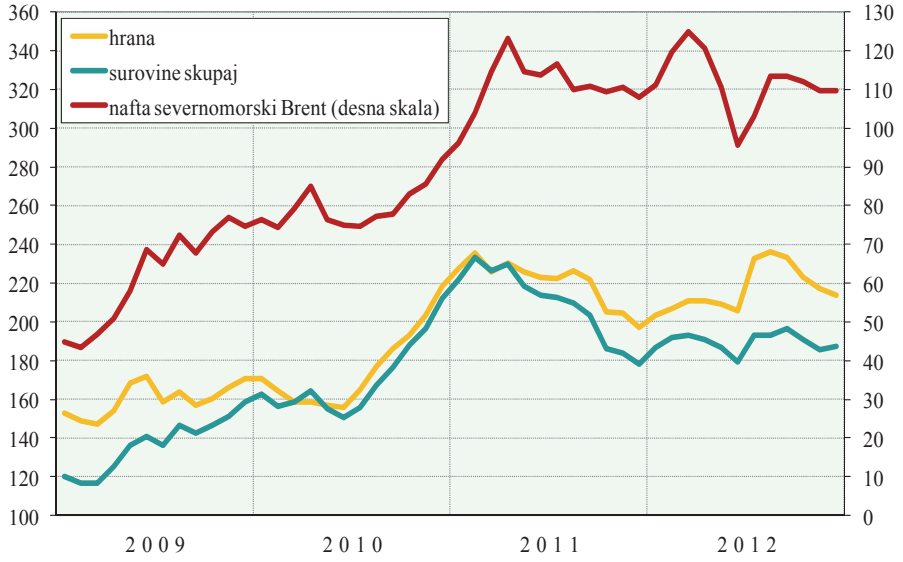

Opomba: Indeksi (2000 = 100), cena nafte: severnomorski brent v USD/sodček.
Vir: The Economist, London; Bloomberg

vzhodu pa se je cena nafte sicer povišala, vendar je bila njena četrtletna rast šibka. V zadnjem četrtletju leta 2012 se cene surovin niso bistveno spreminjale. V povprečju leta je tako dolarska cena sodčka nafte Brent dosegla 112 USD, kar je le odstotek več kot leta 2011. Cene primarnih surovin so se leta 2012 v povprečju znižale za 9,7 %, med njimi najmanj hrana, za 1,6 %. K ohranitvi visoke ravni cen hrane je prispevala močna podražitev v juliju zaradi hude suše v ZDA in Kanadi ter vročine v Evropi.

Centralne banke so leta 2012 izvedle številne dodatne nestandardne ukrepe za spodbujanje gospodarstev.

Številne centralne banke so leta 2012 sprejele dodatne ukrepe za spodbujanje gospodarstev, kar je vplivalo tudi na devizne tečaje. V povprečju leta 2012 je tečaj EUR/USD znašal 1,29 USD za EUR, leto prej pa 1,39 USD za EUR. Tečaj je bil leta 2012 zelo nestabilen. V prvem četrtletju se je vrednost evra v primerjavi z dolarjem povečevala zaradi izboljšanega zaupanja na finančnih trgih, na kar je pomembno vplivala februarska triletna operacija dolgoročnega refinanciranja ECB. Vrednost evra se je od marca do julija močno zmanjšala, saj so se negotovosti glede razvoja javnofinančne krize v perifernih državah ponovno močno povečale. Izrazite so bile zlasti skrbi glede morebitne zaprositve Španije za mednarodno

Slika 5: **Tečaj evro – dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed**

Vir: ECB, Fed

Slika 6: **Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju**

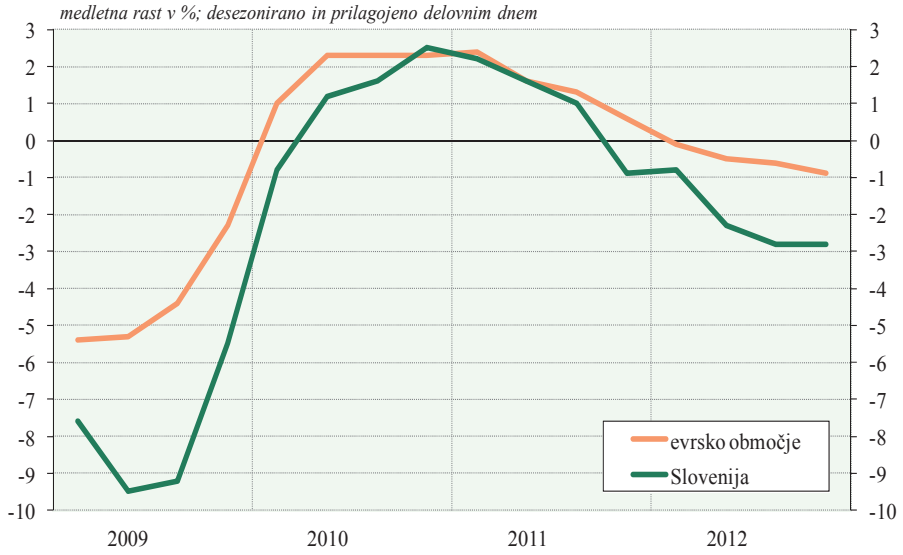

Vir: Eurostat

finančno pomoč. Od avgusta naprej so se razmere ponovno umirile, saj so centralne banke napovedale nove ukrepe za spodbujanje gospodarstev. ECB je tako julija znižala ključno obrestno mero za 0,25 odstotne točke na 0,75 % in avgusta najavila tudi nove ukrepe v obliki dokončnih monetarnih transakcij (OMT). Ameriška centralna banka (Fed) je septembra napovedala dodatno rahljanje denarne politike in ohranjanje nizke ključne obrestne mere do sredine leta 2015. Decembra je napovedala še dodaten krog odkupov državnih vrednostnih papirjev in vezavo ključne obrestne mere na stopnjo brezposelnosti, vendar naj bi še vedno zagotavljala stabilno in nizko inflacijo. Dodatne ukrepe za spodbujanje gospodarstev so sprejele tudi druge centralne banke, med njimi tudi japonska in angleška centralna banka ter številne centralne banke držav v razvoju.

Poslabšanje gospodarskih razmer v Sloveniji je bilo predvsem posledica poglabljanja krize v domačem povpraševanju zaradi stroškovnega prilagajanja zasebnega sektorja in države.

Leta 2012 se je slovenski BDP po desezoniranih in delovnim dnem prilagojenih podatkih zmanjšal za 2,2 %. Padec je bil za 1,7 odstotne točke večji kot v povprečju evrskega območja, s čimer se je gospodarsko zaostajanje še povečalo. Večji padec je povzročilo hitrejše zmanjševanje domače potrošnje, zlasti investicij. Če upoštevamo zaloge, je bil padec investicij drugi največji od začetka krize. Velik padec investicij je posledica varčevanja države, oteženega dostopa do financiranja in velike negotovosti v gospodarstvu. Stroškovno prilagajanje države in zasebnega sektorja, ki je bilo izrazito zlasti v drugi polovici leta, je dodatno prizadelo tudi kupno moč prebivalstva. To se je odzvalo s pospešenim zmanjševanjem končne potrošnje. V Sloveniji je skupna domača potrošnja padla za slabih 6 %, v evrskem območju pa za 3,7 odstotne točke manj. Leta 2012 je še večje zmanjšanje BDP preprečil visok prispevek neto izvoza, ki je bil predvsem posledica močnega zmanjšanja uvoza.

Leta 2012 je kriza zajela vse skupine gospodarskih dejavnosti. Zaradi vse šibkejše domače potrošnje so bile v primerjavi z letom 2011 močneje prizadete vse skupine storitvenih dejavnosti zasebnega sektorja, kjer se je skupna dodana vrednost zmanjšala za skoraj 2 %. Zaradi nadaljnjega izrazitega zmanjševanja gradbenih investicij se je še pospešilo zmanjševanje gradbene aktivnosti. Znakov umirjanja razmer konec leta še ni bilo, saj se je četrtletno zmanjševanje dodane vrednosti v tej dejavnosti povečalo na skoraj 5 %. Izrazitejši konsolidacijski ukrepi so prvič v krizi privedli do zmanjšanja dodane vrednosti v javnih storitvah. Zaradi poslabšanja razmer v evrskem območju je postal negativen tudi prispevek industrije k rasti BDP, na katerem je v letih 2010 in 2011 temeljilo sicer šibko oživljanje gospodarstva.

Zaradi slabšanja gospodarskih razmer se je pospešilo zmanjševanje zaposlenosti. Število delovno aktivnih je bilo konec leta 2012 medletno manjše že za 3 %. S tem

Slika 7: **Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju**

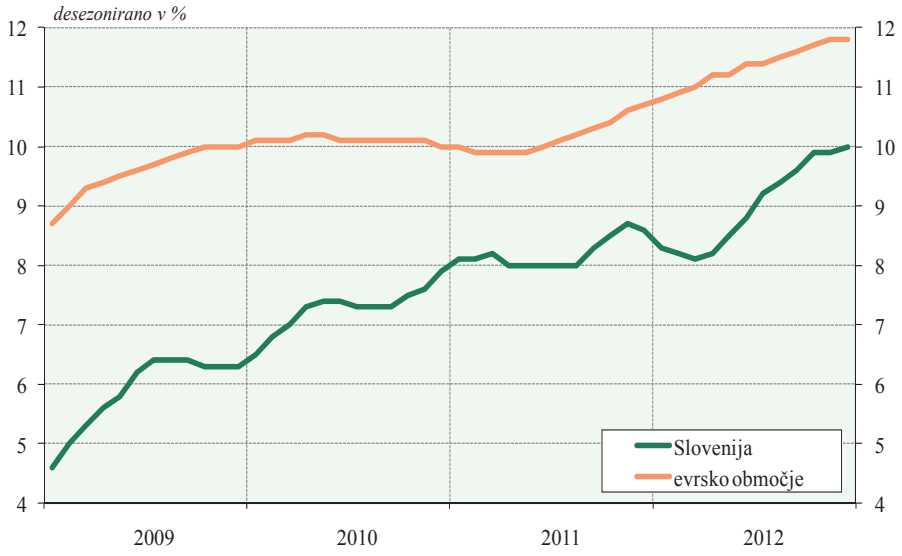

Vir: Eurostat

se je zaposlenost približala ravni iz leta 2005. Zaposlenost se je hitro zmanjševala v zasebnem sektorju, v zadnjem lanskem četrtletju pa tudi v javnih storitvah, kar je posledica vladnih varčevalnih ukrepov. Zmanjšalo se je predvsem število zaposlenih v javni upravi, medtem ko se je rast števila zaposlenih v zdravstvu upočasnila, v šolstvu pa do konca leta zaustavila. Poleg neposrednega učinka na javni sektor so varčevalni ukrepi ter negotovost glede prihodnjih konsolidacijskih ukrepov in glede razmer v tujini povzročili močan padec števila prostih delovnih mest. To je vodilo k zmanjšanju števila novih zaposlitev v zasebnem sektorju.

Stopnja anketne brezposelnosti je ostala nižja kot v evrskem območju.

Število registriranih brezposelnih se je do konca leta 2012 približalo 120.000, stopnja brezposelnosti pa 13 %, kar je največ po maju 1999. Zelo visoka, 9,6-odstotna, je bila konec leta tudi stopnja anketne brezposelnosti, kar pa je še vedno precej manj kot v povprečju evrskega območja. Delež dolgotrajno brezposelnih oseb presega 50 %, povečuje pa se tudi delež mladih brezposelnih in brezposelnih z višjo izobrazbo. To nakazuje naraščanje neskladja med strukturo prostih delovnih mest in strukturo brezposelnih. Znižanje plač v javnem sektorju je ob slabih gospodarskih razmerah imelo tudi demonstrativni učinek na nominalne plače v zasebnem sektorju, ki so v drugi polovici leta nehale rasti, proti koncu leta pa so že upadle.

Leta 2012 je bila inflacija v Sloveniji z 2,8 % za 0,3 odstotne točke višja kot v evrskem območju predvsem zaradi izdatnejših konsolidacijskih ukrepov.

Povprečna inflacija v Sloveniji, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, se je leta 2012 v primerjavi z letom 2011 povišala za 0,7 odstotne točke na 2,8 %. Vzrok je predvsem višja rast cen storitev, kar je posledica ukrepov, povezanih s fiskalno konsolidacijo, in baznih učinkov. Struktura inflacije je večinoma ostala nespremenjena, saj so tudi lani cene energentov in hrane največ prispevale k skupni inflaciji. Visok prispevek teh dveh skupin je bil predvsem posledica gibanja cen surovin in nafte na svetovnih trgih, depreciacije evra in zviševanja trošarin. Povprečna letna inflacija v Sloveniji je bila nekoliko nad povprečjem evrskega območja, kjer je znašala 2,5 %.

Osnovna inflacija v Sloveniji ostaja pod povprečjem evrskega območja zaradi slabših gospodarskih razmer.

Kazalniki osnovne inflacije so ostali na nizki ravni, kar je skladno s šibkim domačim povpraševanjem in stroškovnim prilagajanjem gospodarstva. Osnovna inflacija, merjena s HICP brez cen energentov, hrane, alkohola in tobaka, se je leta 2012 sicer povišala za 1,1 odstotne točke na 0,7 %. Tudi preostala kazalnika osnovne inflacije – brez cen energentov ter brez cen energentov in nepredelane hrane – sta se leta 2012 povišala, in sicer za 0,8 odstotne točke. Do povišanja je prišlo predvsem zaradi rasti cen storitev, na katere so vplivali ukrepi fiskalne konsolidacije. Hkrati se je nekoliko umirilo tudi medletno zniževanje cen industrijskih proizvodov brez energentov. Kljub zvišanju so v povprečju leta 2012 kazalniki

Slika 8: **Inflacija v Sloveniji in evrskem območju**

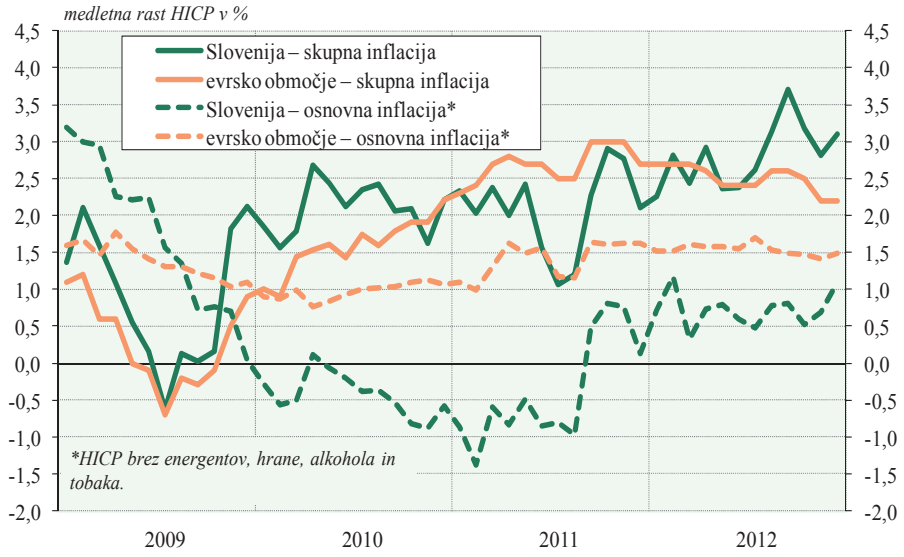

Vir: Eurostat

osnovne inflacije ostali pod povprečjem evrskega območja, saj so bile gospodarske razmere v Sloveniji slabše.

Ob nizki rasti ULC se je stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva izboljšala tudi leta 2012.

Leta 2012 so se nominalni stroški dela na enoto proizvoda (ULC) zvišali le za 0,5 %, saj so se zaposlenost in plače hitreje prilagajale zmanjšanju gospodarske aktivnosti kot ob prvem sunku krize konec leta 2008. Zmanjševanje zaposlenosti je bilo izrazito v drugi polovici leta po sprejetju korenitejših varčevalnih ukrepov države in poslabšanju razmer v mednarodnem okolju. Medletni padec produktivnosti dela, ki je sredi leta 2012 dosegal 1,5 %, je bil zato v zadnjem četrtletju nižji. Leta 2012 se je tako produktivnost dela znižala za odstotek. Povprečna nominalna bruto plača je stagnirala zaradi znižanja plač v javnih storitvah in močne upočasnitve njihove rasti v veliki večini dejavnosti zasebnega sektorja. V javnih storitvah se je povprečna bruto plača nominalno znižala za več kot 2 %, v zasebnem sektorju pa je bila višja le za odstotek. Realna povprečna bruto plača, deflacionirana s HICP, se je leta 2012 znižala za skoraj 3 %.

Slika 9: **Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu**

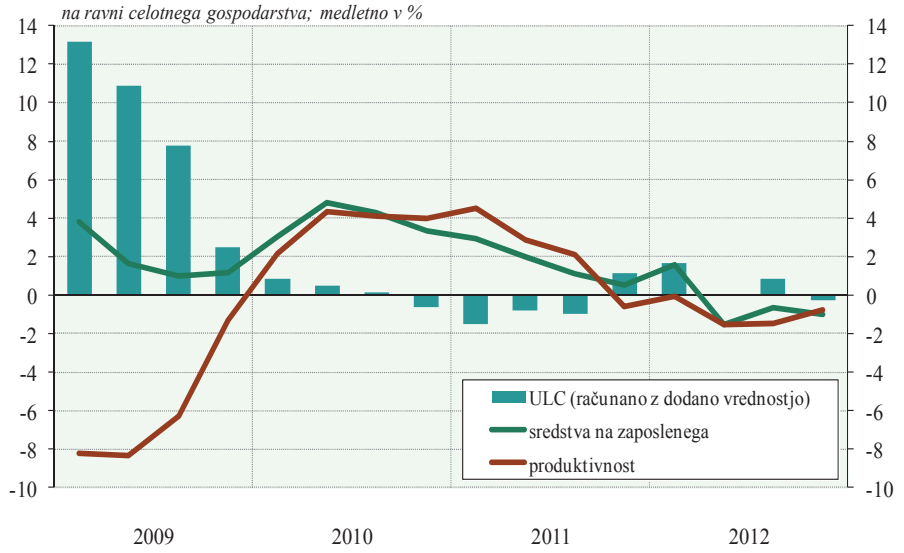

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije

Slika 10: **Harmonizirani kazalnik konkurenčnosti, deflacioniran s HICP in ULC**

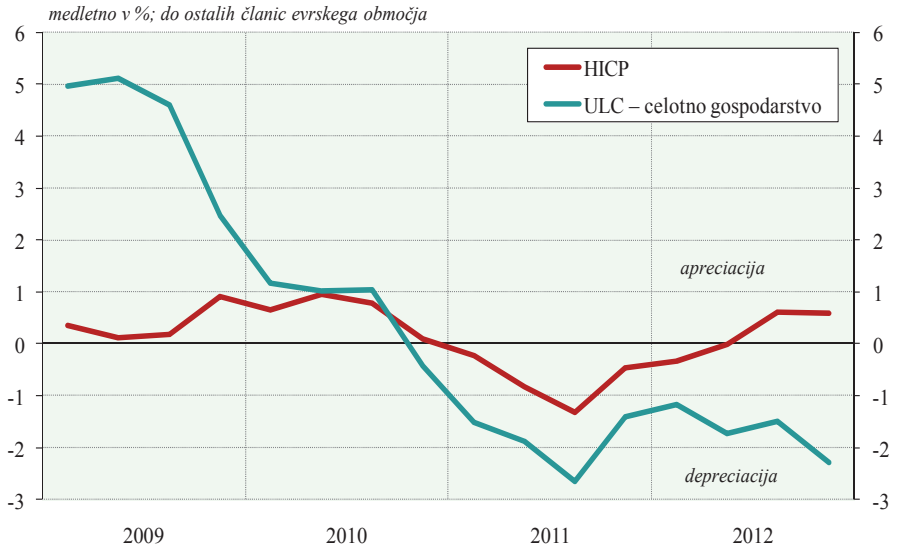

Vir: ECB

Stroškovna konkurenčnost se je leta 2012 v primerjavi z drugimi članicami evrskega območja v povprečju izboljšala, cenovna konkurenčnost pa poslabšala. Rast ULC v celotnem gospodarstvu je bila za odstotno točko nižja kot v evrskem območju. Zmanjševanje zaostanka v stroškovni konkurenčnosti, ki je nastal pred krizo zaradi inflacijskega cikla in rasti plač v zasebnem sektorju ter plačne reforme v javnem sektorju, se je tako nadaljevalo. Pri doseganju stroškovne konkurenčnosti še naprej izstopa industrija, kjer se ULC že daljše obdobje gibljejo podobno kot v evrskem območju. Cenovna konkurenčnost se je začela slabšati v drugi polovici leta predvsem zaradi izrazitejših ukrepov fiskalne konsolidacije, ki so inflacijo v Sloveniji dvignili precej nad evrsko povprečje.

Močno povečanje presežka na tekočem računu plačilne bilance zaradi padca domače potrošnje.

Leta 2012 je bil dosežen visok presežek na tekočem računu plačilne bilance. Znašal je 818 mio EUR oziroma 2,3 % BDP, večinoma zaradi hitrega zmanjševanja primanjkljaja blagovne menjave. Zmanjševanje domače potrošnje se je v drugem četrtletju pospešilo, kar je skupaj z zmanjševanjem rasti tujega povpraševanja in izvoza pospešilo padanje uvoza. Nominalni izvoz blaga je bil leta 2012 večji za manj kot odstotek, uvoz blaga pa se je zmanjšal za 2,3 %. Primanjkljaj blagovne menjave se je tako zmanjšal z 2,9 % BDP leta 2011 na 0,9 % BDP. Kljub šibkejšemu tujemu

Slika 11: **Komponente tekočega računa plačilne bilance**

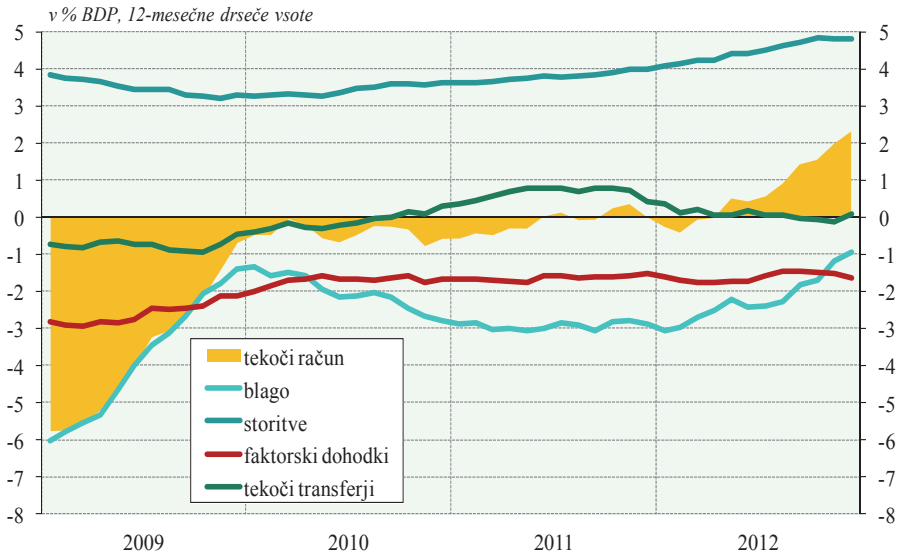

Vir: Banka Slovenije

povpraševanju je bil nominalni izvoz storitev večji za več kot 5 %, uvoz storitev pa je bil manjši za 0,1 %. Presežek v menjavi storitev se je tako povečal s 4,0 % BDP na 4,7 % BDP, največ zaradi povečanega presežka pri potovanjih. Primanjkljaj neto faktorskih dohodkov se je malenkost povečal in dosegel 578 mio EUR oziroma 1,7 % BDP. Zaradi slabih razmer na domačem trgu dela se je leta 2012 močno povečalo število rezidentov na delu v tujini, zato se je presežek dohodkov od dela povečal na 338 mio EUR. Hkrati se je v podobnem znesku povečal tudi primanjkljaj dohodkov od kapitala, na 2,5 % BDP. Dobri dve tretjini primanjkljaja faktorskih dohodkov je prispeval naraščajoči primanjkljaj neto neposrednih naložb, pretežno zaradi dezinvestiranja slovenskih podjetij v tujini. Preostanek primanjkljaja je posledica neto plačil obresti na tuje kredite in dohodkov od naložb v vrednostne papirje. Presežek tekočih transferjev se je zmanjšal s 153 mio EUR leta 2011 na 29 mio EUR, največ zaradi večjega primanjkljaja zasebnih transferjev.

Kapitalsko-finančni račun plačilne bilance je bil v letu 2012 predvsem pod vplivom nadaljnjega zmanjševanja zadolžitve bank do tujine in nadomestitve teh sredstev z dolgoročnimi operacijami ECB. Zasebni sektor je zabeležil neto odliv finančnih sredstev v tujino v višini 3,5 mrd EUR, kar je za polovico več kot v letu 2011. Naložbe zasebnega sektorja[2] v tujini so se lani povečale za 865 mio EUR, kar je bila predvsem posledica večjih terjatev iz naslova gotovine in vlog ter kapitalskih transferjev. Zasebni sektor je lani ponovno zmanjšal naložbe v tuje vrednostne papirje. Pri tem so izstopale banke, ki so zmanjšale svoje naložbe v dolgo- in kratkoročne dolžniške vrednostne papirje za skoraj 600 mio EUR. Banke so lani ponovno zmanjšale posojila tujcem, in sicer za 200 mio EUR. Obveznosti zasebnega sektorja do tujine so se lani zmanjšale za prek 2,6 mrd EUR, predvsem zaradi nadaljnjega razdolževanja v tujini in zmanjšanja portfeljskih naložb tujcev v domače vrednostne papirje. Banke so leta 2012 ponovno zmanjšale svoje obveznosti z naslova tujih (večinoma dolgoročnih) posojil, in sicer za 1,3 mrd EUR, ki so jih deloma nadomestile z dolgoročnimi operacijami refinanciranja ECB. Naložbe nerezidentov v vrednostne papirje zasebnega sektorja so se leta 2012 zmanjšale za 1,25 mrd EUR, k čemur so največ prispevale domače banke, ki so odplačale zapadle obveznice. Zaradi dogajanj v domačem bančnem sektorju so se podjetja lani izdatno financirala v tujini s komercialnimi krediti in tudi posojili. Zadnje je bilo zlasti izrazito pri podjetjih, povezanih s podjetji v tujini (neposredne naložbe).

Neto zunanji dolg se je leta 2012 povečal za 954 mio EUR in je konec leta znašal 14,3 mrd EUR. Povečanje neto dolga do tujine je bila posledica povečanja bruto

Slika 12: **Zunanja zadolženost Slovenije**

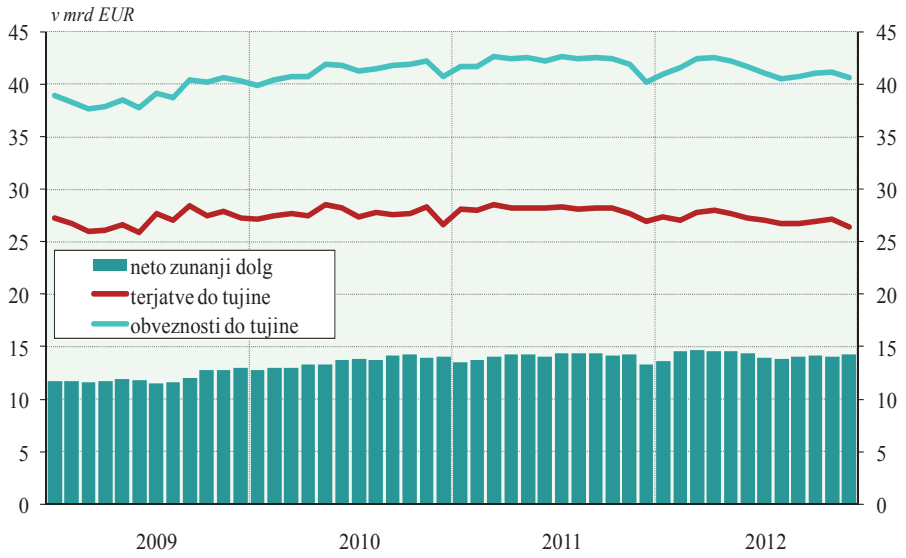

Vir: Banka Slovenije

[2] Zasebni sektor je definiran kot celotno gospodarstvo brez Banke Slovenije in sektorja države.

zunanjega dolga in tudi zmanjšanja bruto terjatev do tujine. Bruto zunanji dolg se je lani povečal za 390 mio EUR in je konec leta 2012 znašal 40,6 mrd EUR. Bruto terjatve do tujine so konec leta 2012 znašale 26,4 mrd EUR, kar je 564 mio EUR manj kot konec leta 2011. K povečanju neto dolga do tujine sta največ prispevala sektor država in Banka Slovenije, skupaj prek 3,2 mrd EUR, deloma pa tudi zasebni sektor (brez bank). Država je lani izdala za 2,25 mrd USD državnih obveznic, kar je povečalo neto zunanji dolg sektorja država za skoraj 1,5 mrd EUR. Banke so, podobno kot lani, svoj neto dolg do tujine zmanjšale za 2,7 mrd EUR, kar je predvsem rezultat že navedenega zmanjševanja zadolženosti do tujine.

Precejšnje povečanje neto zunanjega dolga zaradi dodatnega zadolževanja države in sodelovanja na dolgoročnih operacijah refinanciranja ECB.

Primanjkljaj sektorja države po ESR 95 se je leta 2012 zmanjšal za 2,7 odstotne točke BDP na 3,7 % BDP. K zmanjšanju primanjkljaja so prispevali ukrepi, uveljavljeni z Zakonom za uravnoteženje javnih financ, nadaljnje zmanjševanje izdatkov pod diskrecijskim nadzorom vlade, nižji kot prejšnje leto pa je bil tudi prispevek transakcij enkratne narave. Prihodki države so se v neugodnih gospodarskih razmerah zmanjšali za 0,4 %. Davki na dohodke podjetij so se znižali najbolj, in sicer zaradi znižanja davčne stopnje in večjih olajšav. Neugodna gibanja na trgu dela so se pokazala v medletno manjših prihodkih iz prispevkov za socialno varnost, nekoliko več pa je bilo prihodkov iz dohodnine. Vplačila posrednih davkov so bila za 1,3 % višja kot v predhodnem letu, kljub zmanjšanju zasebne potrošnje, kar je posledica zvišanja trošarin na vse vrste trošarinskih izdelkov. Izdatki države so se leta 2012 zmanjšali prvič v obdobju krize, in sicer za 5,7 %. Zmanjšale so se vse večje kategorije izdatkov, razen plačila obresti. Že četrto leto zapored so se zmanjšale investicije države. Za razliko od predhodnih let so se zmanjšala tudi socialna nadomestila, manjša pa so bila tudi sredstva za zaposlene in vmesno potrošnjo. Največje medletno zmanjšanje je bilo doseženo pri kapitalskih transferjih, ki so bili zaradi transakcij enkratne narave posebej visoki v letu 2011 (tri večje transakcije enkratne narave so znašale 1,1 % BDP), medtem ko je leta 2012 izkazana le rekapitalizacija NLB d.d. v višini 0,2 % BDP. Izdatki za obresti so se nasprotno ponovno povečali, na 2,1 % BDP. Čeprav se je primanjkljaj države leta 2012 precej zmanjšal, je bil za 0,2 odstotne točke BDP večji od načrtovanega v dopolnitvi Programa stabilnosti iz aprila 2012. Strukturni primanjkljaj je po ocenah Evropske komisije iz februarja 2013 znašal 3,1 % BDP, za 1,4 odstotne točke BDP manj kot v predhodnem letu.

Primanjkljaj države se je leta 2012 precej zmanjšal, ukrepi pa so bili usmerjeni pretežno v zmanjševanje izdatkov.

Dolg države je konec leta 2012 dosegel 19.189 mio EUR oziroma 54,1 % BDP. Dolg, izražen v BDP, se je povečal zaradi financiranja primanjkljaja in delno tudi predfinanciranja odplačil glavnic dolga, ki dospejo v izplačilo leta 2013, ter zaradi sodelovanja v pomoči državam evrskega območja v finančnih težavah. Največji del zadolžitve je bil izveden oktobra z izdajo desetletne obveznice na ameriškem trgu v višini 2,25 mrd USD, zadolževanje pa je potekalo tudi z izdajanjem zakladnih

Dolg države se povečuje, a ostaja pod povprečjem evrskega območja. Stanje poroštev in jamstev RS se je znižalo.

Slika 13: **Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95**

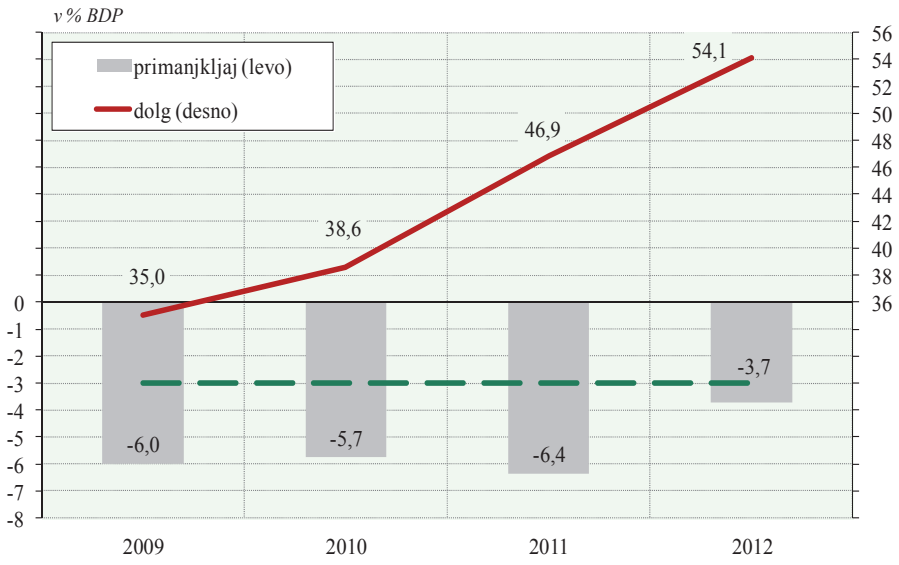

Vir: SURS

menic in najemanjem dolgoročnih posojil. Poroštva in jamstva RS so se leta 2012 znižala za skoraj 0,5 mrd EUR in so konec leta dosegla 6,5 mrd EUR oziroma 18,3 % BDP. Od tega 2,8 mrd EUR odpade na poroštva družbi DARS d.d. Znižanje stanja poroštev med letom je predvsem posledica zapadanja bančnih obveznic, izdanih s poroštvom države. Slovenija je leta 2012 vplačala 137 mio EUR kapitala v oktobra ustanovljeni sklad ESM (European Stability Mechanism). Ta bo sčasoma nadomestil sklad EFSF (European Financial Stability Facility). Oba sklada sta namenjena zagotavljanju finančne stabilnosti evrskega območja, pri čemer v ESM Slovenija sodeluje prek vplačanega kapitala, v EFSF pa prek izdanih poroštev za finančne instrumente EFSF. Stanje poroštev Slovenije, vezanih na EFSF, je konec leta znašalo 1,2 mrd EUR, poroštva pa so bila namenjena finančni pomoči Grčiji, Irski in Portugalski.

Visoki pribitki slovenskih državnih obveznic nad referenčno nemško desetletno obveznico.

Pribitek slovenske dolgoročne državne obveznice nad donosnostjo nemške obveznice podobne ročnosti se je do sredine marca zmanjševal, tako kot v drugih t. i. perifernih državah evrskega območja. V tem obdobju se je zmanjševal predvsem zaradi nestandardnih ukrepov ECB in uspešnega reprogramiranja grškega dolga. Po marcu so pribitki na slovenske državne obveznice in tudi na obveznice nekaterih drugih perifernih držav postopno naraščali, pretežno zaradi poglabljanja dolžniške krize v Italiji in Španiji. Sredi poletja, ko so dosegli najvišje vrednosti okoli 600 bazičnih točk pri zahtevani donosnosti blizu 7,4 %, je na visoke vrednosti slovenskih pribitkov vplivalo tudi znižanje bonitetne ocene slovenskega dolgoročnega dolga. Bonitetne agencije so med letom bonitetno oceno Slovenije znižale dvakrat, v začetnih dveh mesecih leta in avgusta. Od sredine avgusta so se pribitki na slovensko dolgoročno državno obveznico postopno zmanjševali predvsem zaradi najave novega nestandardnega ukrepa ECB in ustanovitve sklada ESM. Od oktobra, ko je bila izdana dolgoročna slovenska obveznica na ameriškem trgu, so bili pribitki približno stabilni na ravni blizu 400 bazičnih točk, zahtevani donosi pa so se gibali okoli 5,5 % (slika 15).

Sprejeta pokojninska reforma, a potrebni so še nadaljnji ukrepi.

Državni zbor RS je decembra 2012 soglasno sprejel pokojninsko reformo, ki se je uveljavila s 1. 1. 2013. Z reformo se postopno zaostrujejo pogoji za upokojitev, izboljšuje pa se srednje- in dolgoročna vzdržnost slovenskih javnih financ. Ključne rešitve pokojninske reforme vodijo k dvigu dejanske upokojitvene starosti. Upokojitvena starost se za oba spola dviguje na 65 let, pravico do starostne pokojnine pa

Slika 14: **Pribitki pri desetletnih državnih obveznicah nad nemškimi desetletnimi obveznicami**

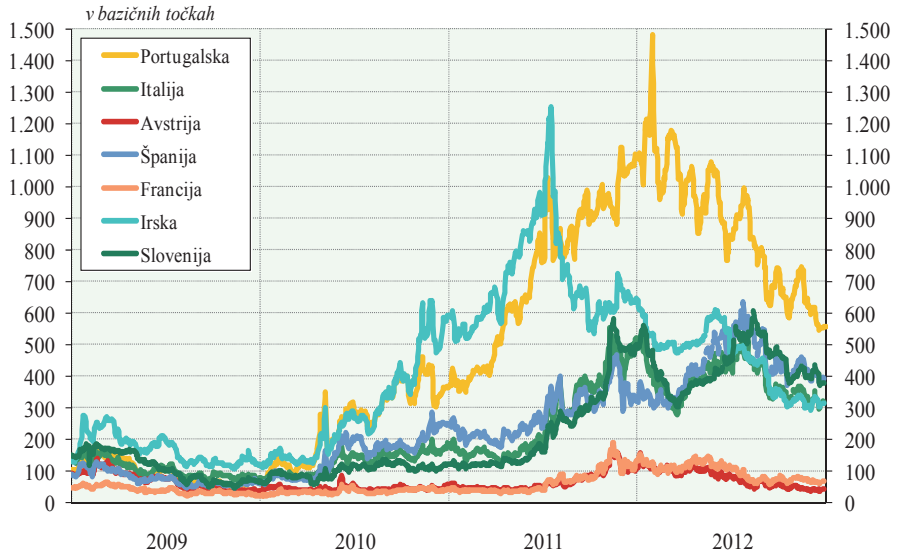

Vir: Bloomberg, preračuni Banka Slovenije
Opomba: Pribitek je izračunan kot razlika med donosom desetletne državne obveznice in donosom referenčne (nemške) obveznice na dnevni ravni ter izraža tveganja, ki jih tržni udeleženci pripisujejo državi. Na sliki je po 11. januarju 2011 za Slovenijo prikazano gibanje obveznice SLOREP 01/21.

je mogoče pridobiti tudi pri nižji starosti ob daljši pokojninski dobi, in sicer je mogoča upokojitev pri starosti 60 let, ob dopolnitvi 40 let pokojninske dobe brez dokupa. Sistem malusov in bonusov spodbuja daljše ostajanje v aktivnosti. Za izračun pokojninske osnove se po novem zakonu upošteva obdobje najugodnejših zaporednih 24 let zavarovanja. Usklajevanje pokojnin se opravi enkrat letno, februarja, pri čemer se v višini 60 % upošteva rast povprečne bruto plače, v višini 40 % pa povprečna rast cen življenjskih potrebščin, oboje v predhodnem letu. Uskladitev pokojnin ne more biti nižja od polovične rasti cen življenjskih potrebščin. Izvajanje strukturnih reform in nadaljevanje fiskalne konsolidacije ostajata za Slovenijo nujna tudi v prihodnje, tako z vidika zahtev po nadaljnjem zmanjšanju primanjkljaja države kot tudi z vidika dostopnosti in cene financiranja na tujih trgih ter doseganja dolgoročno vzdržnih javnih financ. Pri tem morajo biti ukrepi načrtovani tako, da bodo čim manj prizadeli že sicer šibko domače povpraševanje.

Bančni sistem[3]

V letu 2012 se lastniška struktura bančnega sistema ni bistveno spremenila.

Slovenski bančni sistem je konec leta sestavljalo 17 bank (med njimi sedem hčerinskih bank), 3 podružnice tujih bank in 3 hranilnice. Število bank se je lani zmanjšalo za dve. Ena manjša banka v večinski domači lasti se je pripojila k drugi in ena banka v večinski tuji lasti je prenehala poslovati v Sloveniji. Banke tvorijo 98,8 % celotne bilančne vsote slovenskega bančnega sistema. Glede na lastniško strukturo je bančni sistem sestavljalo deset bank v večinski domači lasti in sedem bank v večinski tuji lasti. Delež tujcev v lastniškem kapitalu bank se je leta 2012 povečal za 3 odstotne točke na 41 %.

Bilančna vsota bančnega sistema je bila leta 2012 nižja za 3,1 mrd EUR in je znašala 46,1 mrd EUR.

Bilančna vsota bank je konec leta 2012 znašala 46,1 mrd EUR in se je v tem letu zmanjšala za 3,1 mrd EUR oziroma za 6,3 %. Na zmanjšanje bilančne vsote je vplivalo predvsem nadaljevanje razdolževanja bank na grosističnih trgih. Banke so se pri tujih bankah in s poplačilom obveznic razdolžile za 3,5 mrd EUR v primerjavi z 2,9 mrd EUR v letu 2011. Vloge nebančnega sektorja kot najpomembnejšega vira financiranja so se lani zmanjšale za 724 mio EUR, v primerjavi z letom 2011, ko so se povečale za 703 mio EUR. Zaradi izgub v bančnem sistemu se je leta 2012, kljub rekapitalizaciji v sedmih bankah v skupnem znesku 576 mio EUR, kapital v bančnem sistemu zmanjšal za 212 mio EUR. Banke so zmanjšanje obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev in obveznosti iz naslova posojil in vlog do tujine delno nadomestile z dolgoročnimi viri, pridobljenimi na triletnih operacijah dolgoročnega financiranja pri Evrosistemu.

Med naložbami, ki so bile v primerjavi z letom 2011 nižje za 3,3 mrd EUR, so banke najbolj zmanjšale posojila nebančnemu sektorju, manj pa naložbe v vrednostne papirje in terjatve do bank. Najbolj so se zmanjšala posojila podjetjem. Lani so se prvič zmanjšala tudi posojila gospodinjstvom, zaradi znižanja potrošniških posojil.

Med naložbami bank so se lani najbolj zmanjšala posojila nebančnemu sektorju.

Leta 2012 so se zmanjšala posojila nebančnemu sektorju pri domačih bankah in tudi pri bankah v večinski tuji lasti. Konec leta je bila vrednost posojil bank nebančnemu sektorju v primerjavi z letom 2011 manjša za 2,2 mrd EUR oziroma za 6,6 %. Zmanjšanje je bilo največje pri velikih domačih bankah, znašalo je 9,5 %.

Posojila so se lani zmanjšala zaradi manjšega povpraševanja po posojilih in tudi zaradi manj ugodne ponudbe posojil. Padec gospodarske aktivnosti je zmanjšal povpraševanje po posojilih gospodarstva in gospodinjstev. Hkrati je omejen dostop do financiranja na mednarodnih finančnih trgih banke silil v zmanjševanje kreditiranja. K prestrukturiranju naložb je banke silila tudi potreba po racionalni porabi kapitala, saj je njihova kapitalska ustreznost v povprečju nižja od kapitalske ustreznosti bank EU.

[3] V poglavju so uporabljeni nerevidirani podatki, razpoložljivi 13. marca 2013.

Slika 15: **Kreditiranje nebančnega sektorja**

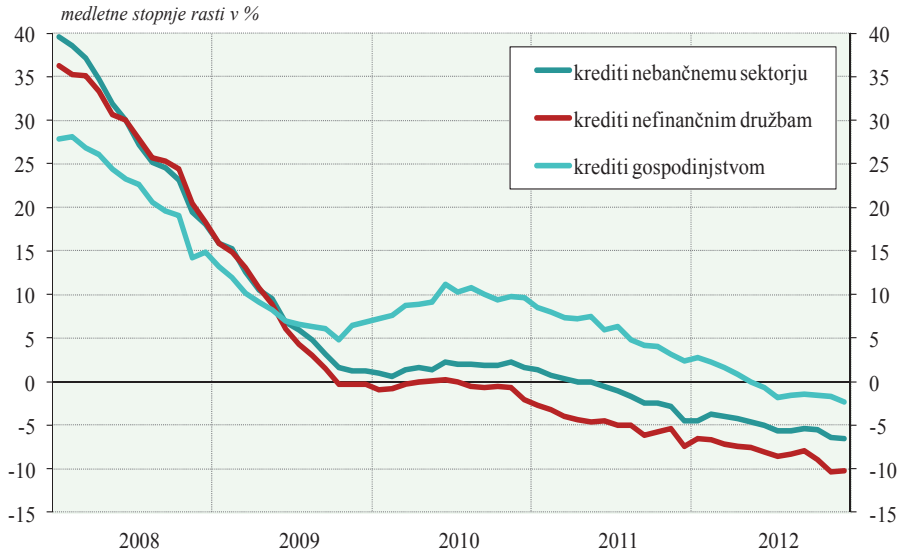

Vir: Banka Slovenije

Na manjše povpraševanje po posojilih so vplivali šibko domače in tuje povpraševanje, razmere v gradbeništvu, velika zadolženost podjetij, plačilna nedisciplina, razmere na trgu nepremičnin in kapitalskem trgu ter zaostrovanje bančnih standardov za zavarovanje posojil. Zaostritev krize v Evropi in Sloveniji je vplivala tudi na povišanje stroškov financiranja, kar se je pokazalo v višjih obrestnih merah posojil.

Zaostrene makroekonomske razmere so vplivale na trg dela. Zaradi brezposelnosti in padanja realne vrednosti plač sta se slabšala kreditna sposobnost gospodinjstev in njihovo kreditno povpraševanje. Potrošnjo gospodinjstev so prizadeli ukrepi za zagotavljanje vzdržnosti javnih financ.

Na manjšo ponudbo posojil so vplivali visoki stroški financiranja, slabšanje bančnega portfelja in dospetje dolgov bank na grosističnih trgih. Zaradi omejenega dostopa do tujih virov financiranja se je v zadnjih letih močno zmanjšal delež grosističnih virov financiranja med vsemi viri. Lani se je to v bankah v večinski tuji lasti odražalo predvsem v zmanjšanju obveznosti do tujih bank, pri domačih bankah pa tudi v zmanjšanju deleža vrednostnih papirjev med viri financiranja. Slabšanje kre-

Slika 16: **Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe**

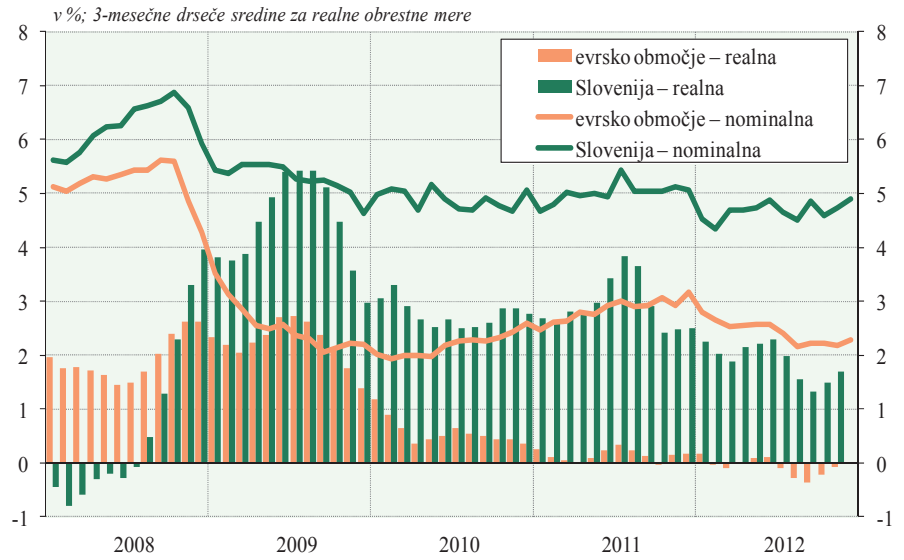

Vir: ECB, Banka Slovenije

Slika 17: **Obrestne mere za stanovanjska posojila gospodinjstvom**

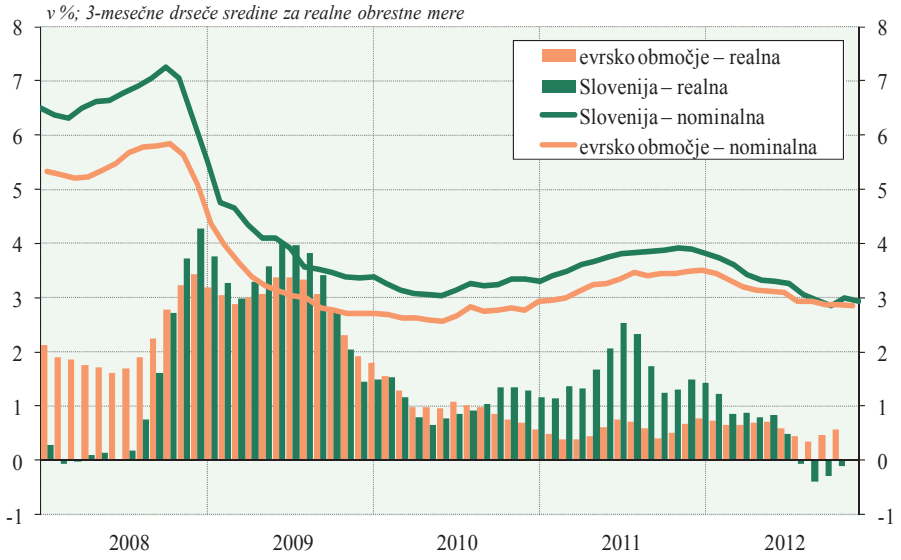

Vir: ECB, Banka Slovenije

Slika 18: **Obrestne mere za vloge gospodinjstev nad enim letom do dveh let**

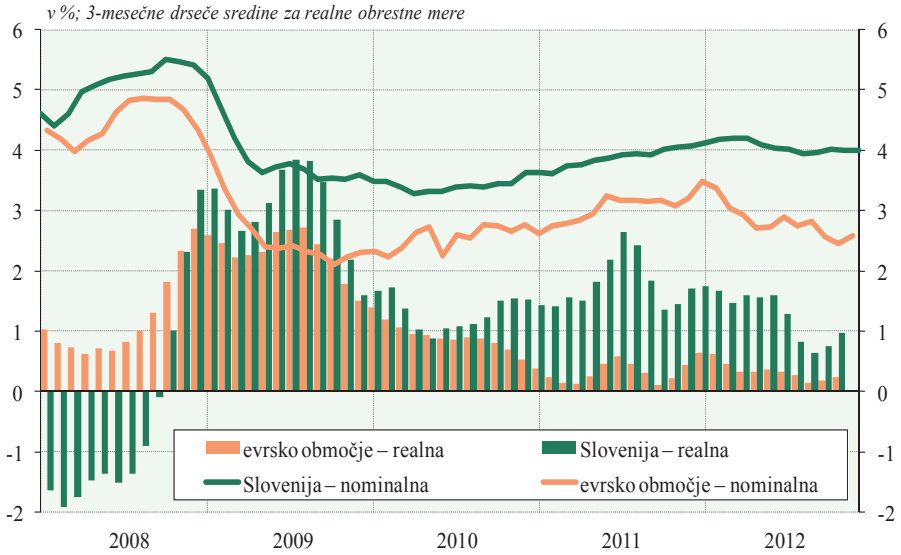

Vir: ECB, Banka Slovenije

ditnega portfelja v bankah je imelo negativen učinek na zagotavljanje kapitalske ustreznosti, saj so oslabitve naložb zmanjševale vrednost kapitala.

Banke so zmanjšanje grosističnih virov financiranja nadomestile z dolgoročnimi viri pri ECB.

Tveganje refinanciranja slovenskih bank ostaja visoko. Prestrukturiranje njihovega financiranja se je leta 2012 intenzivno nadaljevalo. Banke so zmanjševale odvisnost od grosističnih virov financiranja zaradi negotovih razmer na mednarodnih finančnih trgih ter znižanja bonitetnih ocen države in bank ter zato tudi omejenega dostopa do sredstev na mednarodnih finančnih trgih. V strukturi financiranja sta se leta 2012 najbolj zmanjšala deleža obveznosti do tujih bank in obveznosti iz vrednostnih papirjev. Banke so izpad teh virov nadomestile predvsem z zadolževanjem prek triletne operacije dolgoročnega refinanciranja pri Evrosistemu. Zato se je povečal delež tega financiranja v strukturi virov financiranja za 5,1 odstotne točke, na 8,7 % oziroma na 4 mrd EUR konec leta 2012. Najpomembnejši vir financiranja bank ostajajo vloge nebančnega sektorja z 51,7-odstotnim deležem v strukturi

Tabela 1: **Izkaz poslovnega izida bank in hranilnic**

	Obseg (v mio EUR)				Stopnje rasti (v %)				Delež v bruto dohodku (v %)			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Neto obresti	939,6	1.047,3	1.017,5	886,2	-1,3	11,5	-2,8	-12,9	65,2	70,2	70,3	56,6
Neto neobrestni prihodki	500,5	443,7	429,3	679,7	18,5	-11,4	-3,3	58,3	34,8	29,8	29,7	43,4
Bruto dohodek	1.440,2	1.491,0	1.446,8	1.565,9	4,8	3,5	-3,0	8,2	100,0	100,0	100,0	100,0
Operativni stroški	777,0	778,7	776,6	742,7	-1,3	0,2	-0,3	-4,4	54,0	52,2	53,4	47,1
stroški dela	422,3	420,5	416,4	399,6	0,9	-0,4	-1,0	-4,0	29,3	28,2	28,8	25,5
Neto dohodek	663,2	712,4	670,2	823,2	12,9	7,4	-5,9	22,8	46,0	47,8	46,3	52,6
neto oslabitve in rezervacije	501,0	811,3	1.206,8	1.592,0	79,7	61,9	48,7	31,9	34,8	54,4	83,4	101,7
Poslovni izid pred obdavčitvijo	162,1	-98,9	-536,5	-768,7	-47,4	-161,0	-442,4	-43,3	11,3	-6,6	-37,1	-49,1
davki	-39,1	2,6	94,5	22,1	-33,8	-106,7	3.510,7	-76,6	-2,7	0,2	6,5	1,4
Poslovni izid po obdavčitvi	123,0	-96,3	-442,0	-746,6	-50,6	-178,3	-359,0	-68,9	8,5	-6,5	-30,5	-47,7

Vir: Banka Slovenije

virov. Njihov obseg se je v letu 2012 medletno zmanjšal za 2,9 %. Stanje vlog nebančnega sektorja se je zmanjšalo pri vseh sektorjih, najbolj pri državi in podjetjih.

Zaradi visokih stroškov oslabitev in rezervacij so banke tretje leto zapored poslovale z izgubo.

Slovenske banke so bile tudi v letu 2012 izpostavljene visokem dohodkovnem tveganju. Rast neto obrestnih prihodkov se je v letu 2012 zniževala zaradi relativno večjega zmanjševanja obrestnih prihodkov v primerjavi z obrestnimi odhodki. Neto obrestni prihodki so se v bančnem sistemu lani zmanjšali za 12,9 %. Poslabševanje kakovosti kreditnega portfelja je povzročalo visoke stroške oslabitev in rezervacij, ki so bili v primerjavi z letom 2011 višji za 31,9 %. Na poslovni rezultat celotnega sistema so pozitivno vplivali višji neto neobrestni prihodki, ki so bili v večini enkratne narave. Izguba po davkih je po nerevidiranih in nekonsolidiranih podatkih znašala 747 mio EUR.

Rast kreditnega tveganja se je upočasnila.

Kreditno tveganje se je leta 2012 še povečevalo, vendar počasneje kot leta 2011. Nadaljnje poslabševanje kreditnega portfelja pomeni povečanje deleža nedonosnih terjatev, merjenih s terjatvami v zamudi nad 90 dni, za 3,2 odstotne točke na 14,4 % razvrščenih terjatev. Največ nedonosnih terjatev je skoncentriranih v nefinančnih podjetjih, kjer se je delež podjetij z zamudo nad 90 dni povečal za 1,3 odstotne točke na 16 %. Delež nedonosnih terjatev v tej skupini komitentov je narastel za 5,5 odstotne točke na 24 %.

Likvidnostno tveganje, merjeno s količnikom likvidnosti prvega razreda, je bilo zmerno in nižje kot leta 2011. S prestrukturiranjem virov financiranja in povečanjem neto zadolženosti bank pri Evrosistemu se je zmanjšal delež prostega sklada, primernega za zastavo pri Evrosistemu, vendar ostaja na ravni bančnega sistema zadovoljiv. Na likvidnostno tveganje je v letu 2012 vplivalo povečano nezaupanje na evropskem medbančnem trgu, manjše sodelovanje slovenskih bank na denarnem trgu nezavarovanih posojil do evrskega območja in slovenskem medbančnem trgu pa je negativno vplivalo na uravnavanje likvidnosti. Obrestno tveganje, merjeno z razliko med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, se je leta 2012 rahlo povečalo.

Kapitalska ustreznost je bila na zadovoljivi ravni. Tveganje solventnosti kljub temu narašča.

Kapitalska ustreznost na nekonsolidirani osnovi je bila z 11,9 % konec decembra 2012 za 0,3 odstotne točke višja v primerjavi s koncem leta 2011. Kapitalska ustreznost temeljnega kapitala se je povečala za 0,6 odstotne točke na 10,2 %. Kljub temu sta vrednosti obeh količnikov na konsolidirani osnovi nižji v primerjavi s povprečjem evrskega območja, kar povečuje nezaupanje tujih vlagateljev.

Tabela 2: **Kazalniki poslovanja bank**

v %	2008	2009	2010	2011	2012
Donos na aktivo	0,67	0,32	-0,19	-1,06	-1,59
Donos na kapital	8,15	3,87	-2,30	-12,54	-18,85
Obrestna marža na obrestonosno aktivo	2,21	1,98	2,14	2,13	1,93
Obrestna marža na bilančno vsoto	2,08	1,88	2,02	2,02	1,83
Neobrestna marža	0,93	1,00	0,86	0,85	1,40
Bruto dohodek na povprečno aktivo	3,01	2,88	2,88	2,87	3,23

Vir: Banka Slovenije

Tabela 3: **Bonitetna struktura razvrščenih terjatev ter pokritost z rezervacijami in oslabitvami**

	31. 12. 2010			31. 12. 2011			31. 12. 2012		
	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)
Skupaj (v mio EUR)	49.766	2.420	4,9	49.466	3.249	6,6	47.876	4.168	8,7
	Struktura v %			Struktura v %			Struktura v %		
A	70,6	5,7	0,4	66,0	3,3	0,3	57,4	2,0	0,3
B	21,4	19,8	4,5	22,7	14,6	4,2	28,1	12,4	3,8
C	4,4	22,4	25,0	5,1	20,9	26,8	5,6	17,2	26,9
D	2,9	35,8	60,0	5,5	50,6	60,4	8,2	60,0	63,6
E	0,8	16,3	100,0	0,7	10,6	100,0	0,7	8,5	99,4

Opomba: Pokritost nedonosnih terjatev je bila v Sloveniji v celotnem obdobju med najvišjimi v evrskem območju.
Vir: Banka Slovenije

2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE

2.1 Naloge v okviru ESCB

2.1.1 Institucionalni okvir

Evropska centralna banka, Evrosistem in Evropski sistem centralnih bank

Banka Slovenije je z uvedbo evra v Sloveniji 1. januarja 2007 postala del Evrosistema, ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke držav evrskega območja. Od uvedbe evra v Sloveniji se guverner Banke Slovenije kot član Sveta ECB udeležuje zasedanj tega organa, ki so praviloma dvakrat mesečno. Svet ECB sestavljajo šest članov Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav Evrosistema. Svet ECB določa med drugim denarno politiko Evrosistema. Leta 2012 je Banka Slovenije organizirala sejo Sveta ECB, ki je bila 4. oktobra 2012 na Brdu pri Kranju.

Guverner Banke Slovenije je tudi član Razširjenega sveta ECB, ki je tretji organ odločanja ECB in zaseda štirikrat letno. Člani Razširjenega sveta ECB so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank vseh držav članic EU.

Strokovnjaki Banke Slovenije so se leta 2012 udeleževali zasedanj odborov in njihovih delovnih skupin v širši sestavi Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke vseh držav članic EU, ter v ožji sestavi Evrosistema. Odbori pomagajo pri delu organov odločanja ECB, saj jih slednji lahko zaprosijo za strokovne in tehnične nasvete.

Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Skladno s Statutom ESCB in ECB so deleži nacionalnih centralnih bank v kapitalskem ključu ECB ponderirani sorazmerno glede na delež držav članic teh nacionalnih centralnih bank v celotnem prebivalstvu in bruto domačem proizvodu EU. Nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro, so vplačale celoten delež v kapitalu ECB. Druge nacionalne centralne banke držav članic EU niso vplačale svojega deleža v celoti, temveč samo določen odstotek zneska, ki bi ga morale vplačati, če bi uvedle evro.

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije je 0,3288 %.

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije je 0,3288 %. Skupni znesek vplačanega kapitala ECB vseh nacionalnih centralnih bank na dan 27. december 2012 je znašal 7.650 mio EUR.

2.1.2 Izvajanje denarne politike Evrosistema

Triletne operacije dolgoročnejšega refinanciranja so presežno likvidnost dvignile na rekordne ravni in prispevale k začasnemu izboljšanju razmer na finančnih trgih.

Zaradi poglabljanja dolžniške krize v evrskem območju v drugi polovici leta 2011, ki se je prenesla tudi na druge finančne trge v obliki onemogočenega dostopa bank iz številnih držav evrskega območja do financiranja, in zaradi geografske segmentacije trgovanja, je Evrosistem v decembru 2011 sprejel dodatne nestandardne ukrepe denarne politike, ki so močno vplivali tudi v letu 2012. Med njimi sta bili najopaznejši dve triletni operaciji dolgoročnejšega refinanciranja, ki sta – poleg nadaljevanja zagotavljanja likvidnosti s polno dodelitvijo,[4] širitve primernega finančnega premoženja za zavarovanje posojil Evrosistema in januarskega znižanja stopnje obveznih rezerv z 2 na 1 % – bankam zagotovili zadostno likvidnost z namenom ohranjanja posojilne aktivnosti bank do nebančnega sektorja ter nemotenega delovanja transmisijskega mehanizma denarne politike v celotnem evrskem območju.

[4] Polna dodelitev likvidnosti pomeni, da vse nasprotne stranke dobijo toliko likvidnosti, kolikor jo želijo in jo lahko zavarujejo s primernim finančnim premoženjem.

Slika 19: **Obrestne mere ECB in medbančnega denarnega trga**

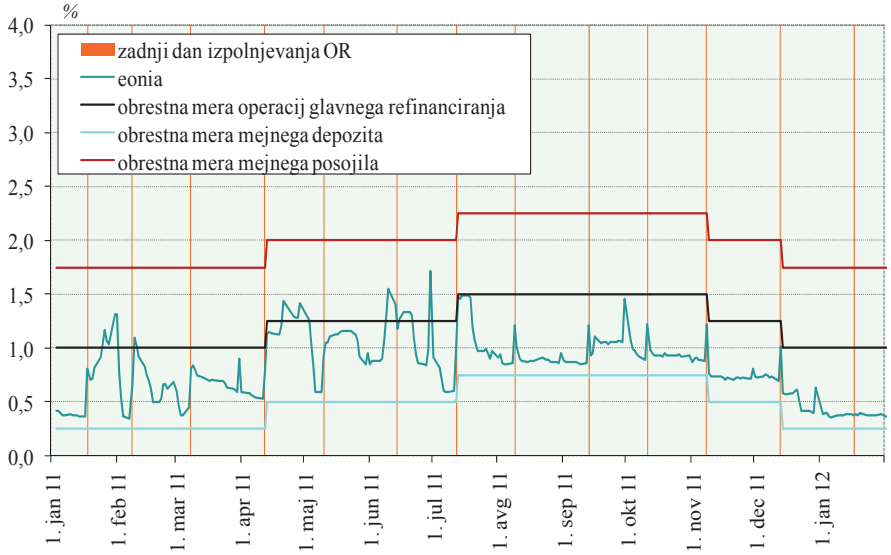

Vir: ECB, Bloomberg

Našteti nestandardni ukrepi so zelo povečali presežno likvidnost evrskega denarnega trga, ki se je z marcem 2012, tj. po izvedbi druge triletne operacije dolgoročnejšega refinanciranja, povzpela čez 800 mrd EUR ter povzročila padanje obrestnih mer nezavarovanega in zavarovanega (repo) medbančnega denarnega trga. Presežna likvidnost, ki se v prvi polovici leta ni bistveno spreminjala, se je v drugi polovici leta zmanjšala predvsem zaradi rasti avtonomnih postavk. Kljub padcu za skoraj 200 mrd EUR je leto zaključila pri še vedno visokih 620 mrd EUR ter obrestne mere nezavarovanega in zavarovanega medbančnega denarnega trga ohranjala nizke (slika 19).

Svet ECB je z 11. julijem znižal ključno obrestno mero ECB na 0,75 %.

Dolžniška kriza se je sredi leta poslabšala predvsem zaradi slabih makroekonomskih kazalnikov ter politične in finančne nestabilnosti evrskega območja, vpliv nestandardnih ukrepov denarne politike s konca leta 2011 pa je začel slabeti. Onemogočen dostop do tržnih virov financiranja, kratko- in dolgoročnih ter nezavarovanih in zavarovanih, je povečal povpraševanje po posojilih Evrosistema, ki so v tretjem četrtletju dosegla rekordne ravni. Višja posojila ter padanje bonitetnih ocen držav in bank so v nekaterih državah zmanjševali premoženje, primerno za zavarovanje teh posojil. Zaradi ohranjanja dostopa bank do posojil denarne politike je Svet ECB razširil seznam primernega finančnega premoženja (glej razdelek o zavarovanju v nadaljevanju). Z 11. julijem so se znižale obrestne mere ECB za 25 bazičnih točk na zgodovinsko nizke ravni: obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja na 0,75 %, za odprto ponudbo mejnega posojila na 1,50 % in za odprto ponudbo mejnega depozita na nič odstotkov.

Z ničelnim obrestovanjem mejnega depozita se je izenačila donosnost mejnega depozita in presežnih rezerv. Zato so banke presežno likvidnost, ki so jo v preteklosti preusmerjale v vpis mejnega depozita, v večji meri začele puščati na računih pri nacionalnih centralnih bankah v obliki presežnih rezerv. Znižanje obrestnih mer ECB je znižalo tudi obrestne mere nezavarovanega in zavarovanega medbančnega denarnega trga. Na zavarovanem denarnem trgu so se po 11. juliju na vseh ročnostih začele pojavljati negativne obrestne mere, ki so se, razen na ročnostih do enega meseca, v negativnem območju obdržale do konca leta.

Najava dokončnih monetarnih transakcij z državnimi obveznicami je izboljšala razmere na finančnih trgih.

Razmere na trgu državnega dolga so se začele izboljševati z avgustovsko najavo novega nestandardnega ukrepa dokončnih nakupov državnih obveznic na sekundarnem trgu, t. i. dokončnih monetarnih transakcij (*Outright Monetary Transactions*, OMT). Svet ECB je takrat končal program nakupov vrednostnih papirjev (*Securities Markets Programme*, SMP), uveden leta 2010. Zagotovilo Sveta ECB, da se bo z nakupi preprečilo povečanje donosnosti državnih obveznic nad nespreje-

mljive ravni, je zmanjšalo zahtevano donosnost obveznic držav s fiskalnimi neravnovesji. Proti koncu leta so se banke tudi iz teh držav začele zadolževati na trgih kritih in nekritih bančnih obveznic, stanje posojil Evrosistema pa se je zmanjšalo na raven iz marca.

V nadaljevanju je podrobneje opisana uporaba instrumentov denarne politike in kvantificirana njihova relativna uporaba leta 2012, tj. uporaba operacij glavnega in dolgoročnejšega refinanciranja, operacij finega uravnavanja, dokončnih nakupov vrednostnih papirjev, obveznih rezerv, odprtih ponudb in posojanja ameriških dolarjev. Pojasnjena je tudi uporaba finančnega premoženja za zavarovanje posojil denarne politike.

Operacije odprtega trga: OGR, ODR in OFU

Evrosistem od oktobra 2008 vse posojilne operacije odprtega trga izvaja po načelu polne dodelitve po fiksni obrestni meri. V razmerah polne dodelitve nasprotne stranke same določajo višino in ročnost dodeljene likvidnosti, ki ju prilagajajo želeni likvidnosti in razpoložljivemu zavarovanju. Nepripravljenost bank, da posojajo druga drugi – eden od vzrokov za uvedbo polne dodelitve –, je povečala posredniško vlogo Evrosistema: posojanje bankam, ki likvidnosti niso dobile na trgu, in sprejemanje likvidnosti od bank, ki so jo imele preveč. Prvo prek operacij glavnega in dolgoročnejšega refinanciranja, drugo pa z mejnim depozitom in, od julija naprej, presežnimi rezervami, tj. puščanjem denarja na (neobrestovanih) računih bank pri nacionalnih centralnih bankah. Operacije finega uravnavanja so imele večinoma posebno vlogo, povezano z dokončnimi nakupi vrednostnih papirjev.

Operacije glavnega refinanciranja (OGR) so redna posojila z običajno zapadlostjo enega tedna. Izvajajo se tedensko po vnaprej objavljenem koledarju. Leta 2012 je Evrosistem izvedel 52 avkcij, vse s polno dodelitvijo po vnaprej znani fiksni obrestni meri. Povprečen znesek OGR je znašal 98 mrd EUR (v letu 2011 160 mrd EUR). Slovenske banke in hranilnice so si prek OGR izposodile od 19 do 131 mio EUR tedensko, v povprečju je izposojeni znesek znašal 58 mio EUR.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR) se v normalnih razmerah izvajajo mesečno z zapadlostjo treh mesecev in zagotavljajo bankam dodatno dolgoročnejše refinanciranje. Evrosistem je tudi leta 2012 nadaljeval redne mesečne ODR z ročnostjo treh mesecev, ki jih je izvajal s polno dodelitvijo po fiksni obrestni meri,

Tabela 4: **Pregled izvajanja operacij leta 2012**

Mesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Skupaj
Polna dodelitev po fiksni obrestni meri na:													
- operacijah glavnega refinanciranja	5	4	4	5	4	4	5	4	4	5	4	4	**52**
- operacijah dolgoročnejšega refinanciranja	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	**25**
operacije z ročnostjo obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	*12*
operacije z ročnostjo 3 mesecev z indeksirano obrestno mero	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	*12*
dodatna operacija z ročnostjo 3 let		1											*1*
Dodelitev po variabilni obrestni meri na operacijah finega uravnavanja:													**53**
operacije z ročnostjo preko noči za zmanševanje likvidnosti													*0*
operacije z ročnostjo preko noči za povečevanje likvidnosti		1											*1*
operacije z ročnostjo 7 dni za zmanjševanje likvidnosti	5	4	4	5	4	4	5	4	4	5	4	4	*52*
Operacije dolarskega refinanciranja z ročnostjo 7 dni	4	5	4	4	5	4	4	5	4	5	4	3	**51**
Operacije dolarskega refinanciranja z ročnostjo 84 dni	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	**13**
Program nakupov kritih obveznic 2 (CBPP2)													
Program nakupov vrednostnih papirjev (SMP)													
Transakcije dokončnih nakupov (OMT)													

Vir: ECB

izračunani kot povprečje izklicnih obrestnih mer OGR v času trajanja operacije (t. i. indeksirana obrestna mera). Poleg tega je Evrosistem tudi leta 2012 že četrto leto vsak mesec izvajal avkcije ODR z ročnostjo, enako obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv in s polno dodelitvijo po obrestni meri, ki je bila enaka obrestni meri OGR.

Izvedba dodatne ODR s triletno ročnostjo leta 2012.

Obeh triletnih ODR – prva ODR je bila izvedena v decembru 2011 in druga konec februarja 2012 – so se nasprotne stranke udeležile v rekordno velikem številu. Rekorden je bil tudi znesek črpanih posojil.

Na drugi triletni ODR je bilo 800 nasprotnim strankam dodeljenih za 530 mrd EUR posojil. Hkrati so nasprotne stranke zmanjšale obseg financiranja na OGR in na ODR z ročnostjo treh mesecev, na isti dan pa je tudi zapadla izredna ODR z ročnostjo šestih mesecev, ki je bila izvedena avgusta leta 2011. Celoten neto učinek na povečanje likvidnosti je na dan poravnave februarske triletne ODR znašal 314 mrd EUR. Z obema triletnima ODR se je likvidnost neto povečala za 524 mrd EUR.[5]

Zaradi obeh triletnih ODR se je obseg ODR, gledano v povprečju leta 2012, precej povečal in je znašal 1.006 mrd EUR (v letu 2011 354 mrd EUR). Prav tako se je leta 2012 v korist ODR občutneje spremenilo tudi razmerje med ODR in OGR: odstotek likvidnosti, dodeljene prek ODR, se je z 69 % v letu 2011 povečal na 91 % leta 2012. Veliko povečanje obsega ODR je vidno tudi pri slovenskih bankah in hranilnicah, saj je leta 2012 v povprečju znašalo 3.460 mio EUR (v letu 2011 514 mio EUR). S tem so slovenske banke v povprečju leta 2012 financirale 6,7 % svoje bilančne vsote. Zaradi triletne ODR v februarju 2012 je bilo stanje ODR na zadnji dan leta 2012 precej višje od stanja na zadnji dan leta 2011. Na ravni Evrosistema se je stanje konec leta povečalo s 704 mrd EUR na 1.036 mrd EUR, pri slovenskih bankah in hranilnicah pa s 1.687 mio EUR na 3.857 mio EUR.

Pri obeh triletnih ODR obstaja možnost predčasnega vračila. Nasprotne stranke lahko po preteku enega leta predčasno delno ali v celoti vrnejo črpani znesek likvidnosti. Predčasna vračila so na pobudo nasprotnih strank mogoča od konca januarja 2013 za prvo in od konca februarja 2013 za drugo operacijo, vsak teden do dospelosti obeh triletnih ODR v prvem četrtletju leta 2015. Ob prvem mogočem predčasnem vračilu prve triletne ODR je 278 nasprotnih strank v januarju 2013 vrnilo 137 mrd EUR oziroma 28 % te operacije.

Slika 20: **Ponudba (+) in povpraševanje (–) po denarju Evrosistema**

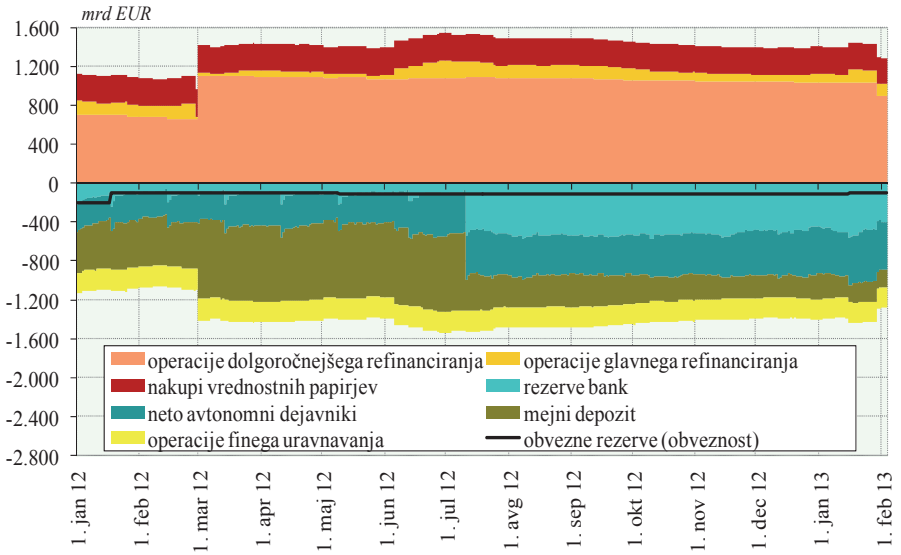

Vir: ECB

[5] Več o prvi triletni ODR je mogoče najti v Letnem poročilu Banke Slovenije za leto 2011.

Slika 21: **Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2012; slovenske banke in hranilnice (stanje konec meseca)**

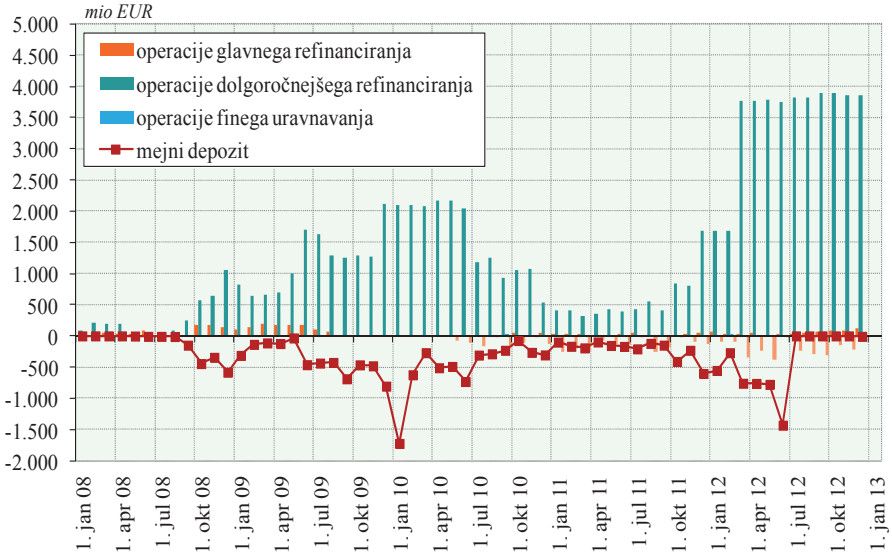

Vir: Banka Slovenije

Operacije finega uravnavanja (OFU) so bile leta 2012 uporabljene v dveh oblikah.

OFU za sterilizacijo nakupov vrednostnih papirjev in za premostitev datumske neskladnosti pri operacijah.

Prvič, za kompenziranje povečane likvidnosti, ki je bila posledica SMP, je Evrosistem tedensko na avkcijah zbiral vezane depozite z ročnostjo enega tedna. Nasprotne stranke so licitirale obrestno mero, izklicna (maksimalna) obrestna mera je bila enaka ključni obrestni meri ECB. Ponujeni znesek je bil enak kumulativnemu znesku do takrat poravnanih nakupov vrednostnih papirjev (ki še niso dospeli), in je znašal 211 mrd EUR na začetku leta in 198 mrd EUR konec leta. Razen zadnje operacije v letu je ponudba bank za vpis vezanih depozitov na vseh avkcijah presegla želen znesek umika likvidnosti, banke pa so v povprečju oddale nasprotne ponudbe v znesku, ki je bil za 1,9-krat višji od ponujenega zneska Evrosistema. Mejna obrestna mera na avkcijah je v povprečju le za dve bazični točki presegala obrestno mero mejnega depozita.[6] Slovenske banke in hranilnice so sodelovale na 50 avkcijah, na katerih so v povprečju ponudile 386 mio EUR, uspešno vezale pa so v povprečju 199 mio EUR.

Drugič, Evrosistem je v februarju izvedel premostitveno operacijo finega uravnavanja za dodajanje likvidnosti z ročnostjo prek noči, ki je bila izvedena za premostitev razlike med datumoma poravnave redne OGR in dodatne ODR z ročnostjo treh let.

Fino uravnavanje z rednimi avkcijami vezanih depozitov prek noči na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv, s katerimi je Evrosistem v preteklosti uravnaval likvidnostno neravnovesje, ki je nastalo v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, je bilo z januarjem 2012 do nadaljnjega ukinjeno, saj v razmerah visoke presežne likvidnosti ni opravljalo svoje vloge, tj. ni zniževalo volatilnosti eonie na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv.

Druge operacije odprtega trga: dokončni nakupi vrednostih papirjev

Uvedba OMT, ukinitev SMP in CBPP2.

Leta 2012 je Evrosistem izvajal drugi program nakupov kritih obveznic (*Covered Bond Purchase Programme 2*, CBPP2), ki je bil uveden v novembru 2011 in se je zaključil 31. oktobra 2012. Cilj je bil lajšati pogoje financiranja za banke in podjetja ter spodbujati banke k ohranitvi in povečanju posojanja gospodinjstvom in podjetjem. Od prvotno načrtovanih 40 mrd EUR je bilo v tem obdobju kupljenih za 16 mrd EUR kritih obveznic. V aprilu je Evrosistem zmanjšal nakupe kritih obveznic,

[6] Bazična točka je stotinka odstotka.

saj se je na eni strani povečalo povpraševanje drugih vlagateljev po teh vrednostnih papirjih, na drugi strani pa se je tudi zmanjšala njihova ponudba. Zadnje je bilo predvsem posledica obeh triletnih ODR, ki sta bankam omogočili (re)financiranje, in to po razmeroma ugodni obrestni meri. Znesek izdaj kritih obveznic je bil leta 2012 za polovico nižji v primerjavi z letoma 2011 in 2010. Zmanjšanje izdaj je bilo najizrazitejše v državah s fiskalnim neravnovesjem in v Franciji.

SMP je bil leta 2012 z nakupi dejaven le v prvem četrtletju. V tem času je bilo kupljenih za 9 mrd EUR obveznic. Od konca februarja Evrosistem zaradi izboljšanja zaupanja na finančnih trgih po izvedbi druge triletne ODR ni več kupoval obveznic v okviru programa. Ker so se pred poletjem 2012 ponovno povečale napetosti na trgih državnega dolga, je Evrosistem avgusta 2012 najavil nov instrument – OMT, ki je nadomestil SMP. OMT je opisan v okviru 1.

Okvir 1: **Dokončne denarne transakcije (OMT)**

Svet ECB je 2. avgusta 2012, z namenom zagotoviti normalno transmisijo denarne politike in ohraniti enotnost denarne politike Evrosistema, najavil možnost uporabe dokončnih nakupov državnih vrednostnih papirjev na sekundarnem trgu.[1] Evrosistem je 6. septembra 2012 objavil tehnične podrobnosti tega instrumenta. Evrosistem bo, če in ko se bo Svet ECB odločil za nakupe, kupoval obveznice krajše ročnosti (preostala dospelost med enim in tremi leti). Nakupi vnaprej zneskovno ne bodo omejeni.

Pogoj za nakupe v okviru OMT je, da je država v programu pomoči EFSF/ESM oziroma zanj zaprosi in da izpolnjuje s programom določene pogoje.

Evrosistem bo likvidnost, ki bi nastala z nakupi, v celoti steriliziral (tj. umaknil). Skupni znesek nakupov bo objavljen tedensko, nakupi po posameznih državah izdajateljicah vrednostnih papirjev pa mesečno. Evrosistem kot vlagatelj pri vrednostnih papirjih, nakupljenih v okviru OMT, sprejema status upnika, ki je enakovreden (pari passu) statusu zasebnih in drugih vlagateljev v te papirje.

Najava OMT je bila eden pomembnejših dejavnikov pri povrnitvi zaupanja tržnih udeležencev v dolg držav s fiskalnimi neravnovesji in je zmanjšala verjetnost, ki so jo tržni udeleženci pripisovali razpadu evrskega območja. Posledično so zahtevane donosnosti in pribitki držav evrskega območja s fiskalnim neravnovesjem upadli (slika 1). Evrosistem leta 2012 v okviru OMT ni kupoval vrednostnih papirjev.

Slika 1: **Gibanje pribitkov 10-letnih državnih obveznic držav evrskega območja s fiskalnimi neravnotežji nad primerljivimi nemškimi državnimi obveznicami**

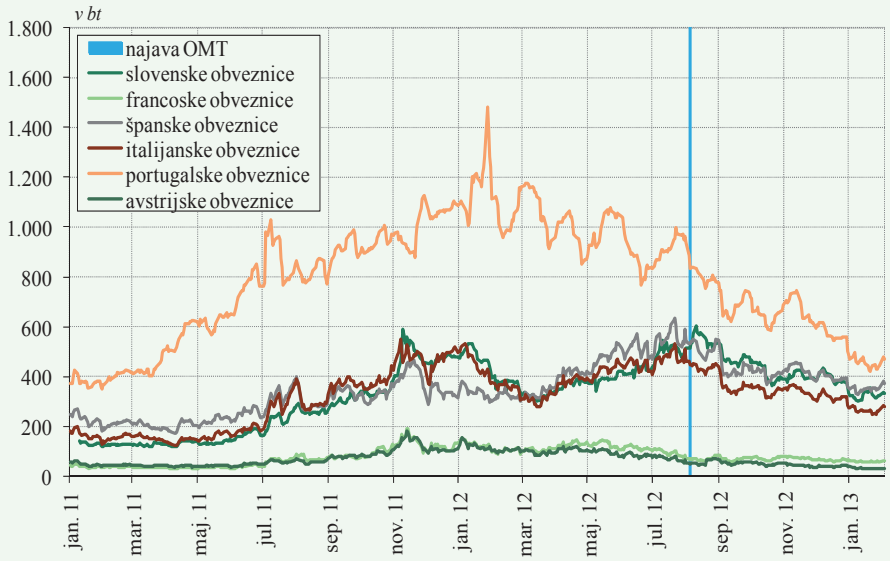

Vir: Bloomberg

[1] S sekundarnim trgom razumemo kupoprodaje vrednostnih papirjev med lastniki že izdanih papirjev. Na primarnem trgu izdajatelj vrednostni papir proda (prvemu) lastniku.

Odprti ponudbi in obvezne rezerve

Povprečno dnevno stanje mejnega depozita pri Evrosistemu se je leta 2012 v primerjavi z letom 2011 povečalo za 392 mrd EUR na 494 mrd EUR. Na višje stanje je vplivala večja presežna likvidnost.

Visoka presežna likvidnost je povečala vpis mejnega depozita, razmerje med mejnim depozitom in stanjem na računih pri nacionalnih centralnih bankah se je spremenilo z znižanjem obrestne mere prvega na nič.

Banke so presežno likvidnost do 10. julija preusmerjale v mejni depozit, ki je bil do takrat obrestovan po 0,25 %; v povprečju je znašal 682 mrd EUR (slika 22). Z 11. julijem, ko se je obrestna mera za mejni depozit znižala za 25 bazičnih točk na nič, donosnost mejnega depozita in presežnih rezerv (ki niso obrestovane) pa izenačila, se je razmerje med vpisom mejnega depozita in presežnimi rezervami spremenilo v korist slednjih. Banke so od 11. julija do konca leta v povprečju dnevno vpisale "le" 277 mrd EUR mejnega depozita, povprečne presežne rezerve pa so se povzpele na 412 mrd EUR (v letu 2011 so znašale 3 mrd EUR) (slika 22). V nekaterih državah banke mejni depozit še vedno vpisujejo zaradi drugačne obravnave presežnih rezerv in mejnega depozita s strani regulatorjev ter avtomatiziranih postopkov prenosa presežnih rezerv v mejni depozit.

Slovenske banke so leta 2012 v povprečju imele 434 mio EUR mejnega depozita, kar je za 273 mio EUR več v primerjavi z letom 2011. Do 10. julija je ta depozit v povprečju znašal 826 mio EUR. Banke so, z zelo redkimi občasnimi izjemami, 13. julija prenehale deponirati sredstva kot mejni depozit. Povprečne presežne rezerve slovenskih bank so se zato s 6 mio EUR v letu 2011 povzpele na 468 mio EUR v letu 2012.

Povprečno črpanje mejnega posojila je bilo v evrskem območju leta 2012 v primerjavi z letom 2011 nespremenjeno in je znašalo 2 mrd EUR. Najvišje dnevno črpanje je bilo s 16 mrd EUR za 1 mrd EUR nižje v primerjavi z letom 2011. Slovenske banke in hranilnice se v letu 2012, razen enega črpanja, mejnega posojila niso uporabljale.

Prepolovljena stopnja obveznih rezerv, eden od nestandardnih ukrepov denarne politike, sprejetih decembra 2011.

Eden od nestandardnih ukrepov denarne politike, sprejetih decembra 2011, je bilo znižanje stopnje obveznih rezerv z 2 na 1 % z januarskim obdobjem obveznih rezerv, ki se je začelo 18. januarja 2012. Nižja stopnja je povprečno obveznost v evrskem območju leta 2012 v primerjavi z letom 2011 znižala za 98 mrd EUR na 111 mrd EUR, v Sloveniji pa za 204 mio EUR na 219 mio EUR.

Z razpolovljeno stopnjo obveznih rezerv so se v celotnem evrskem območju začele pojavljati višje povprečne presežne rezerve. V 2011 so znašale med 1 in 2 % obveznosti obveznih rezerv. V prvi polovici leta 2012 so bile povprečne presežne rezer-

Slika 22: **Presežna likvidnost evrskega območja**

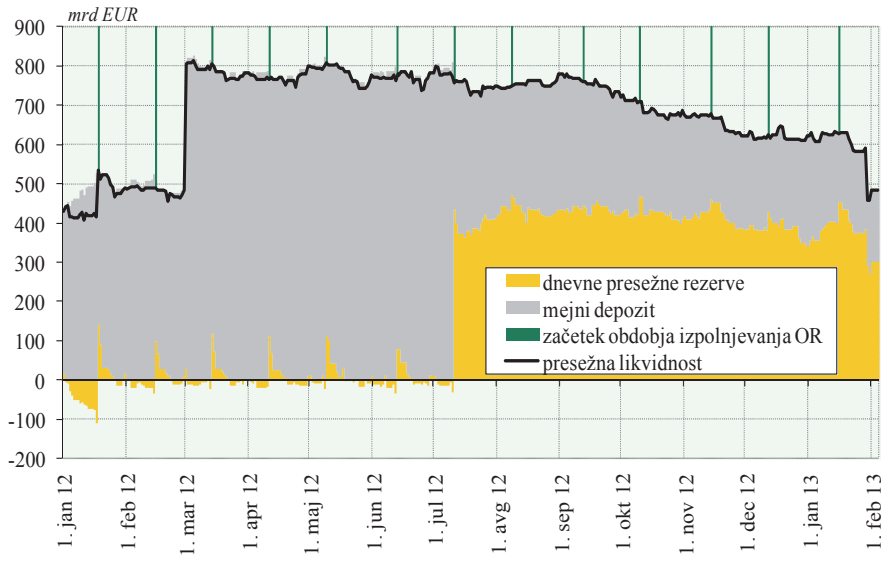

Vir: ECB

Slika 23: **Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv**

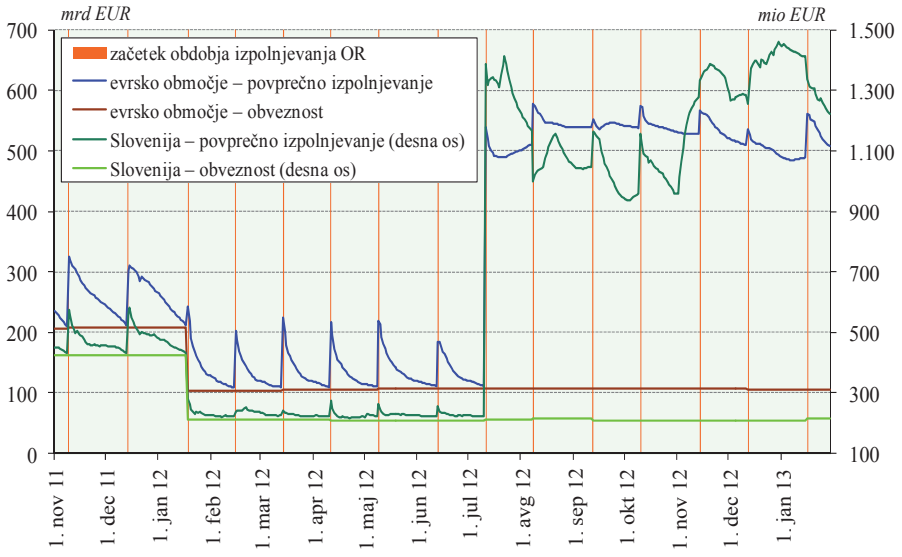

Vir: Banka Slovenije, ECB

ve v Sloveniji (med 6 in 7 %) višje kot v evrskem območju (med 4 in 5 %). Z neobrestovanjem mejnega depozita so se presežki v povprečju evrskega območja povzpeli na približno 500 % obveznosti obveznih rezerv, v Sloveniji pa celo presegli 700 % (slika 23).

Posojanje ameriških dolarjev

Povečano posojanje ameriških dolarjev na začetku leta 2012, kasneje znižanje.

Evrosistem je leta 2012 nadaljeval posojanje ameriških dolarjev evropskim bankam. Evrosistem izvaja operacije dolarskega refinanciranja na podlagi ustreznega zavarovanja, denominiranega v evrih, po vnaprej znani fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo. Leta 2012 je bilo 51 avkcij dolarskega refinanciranja z ročnostjo sedmih dni in 13 avkcij dolarskega refinanciranja z ročnostjo treh mesecev. Povprečno stanje obeh dolarskih operacij je leta 2012 znašalo 34 mrd USD, kar je bilo predvsem posledica zaostritve razmer na trgih konec leta 2011. Med letom 2012 se je dostop evropskih bank do dolarskega financiranja na finančnih trgih izboljšal, sodelovanje pri dolarskih posojilih Evrosistema pa se je zato zmanjševalo po znesku in tudi številu sodelujočih nasprotnih strank. Konec leta je stanje pri operacijah obeh ročnosti znašalo skupaj 9 mrd USD. Slovenske banke in hranilnice v operacijah dolarskega refinanciranja niso sodelovale od konca leta 2009.

Evrosistem je skupaj s kanadsko, angleško, japonsko in švicarsko centralno banko decembra 2012 do 1. februarja leta 2014 podaljšal recipročni dogovor z ameriško centralno banko, na podlagi katerega se opravljajo operacije dolarskega refinanciranja. Posojila obeh ročnosti v dolarjih bodo na voljo do preklica. Recipročne likvidnostne linije med centralnimi bankami v drugih valutah (evrih, japonskih jenih, britanskih funtih, švicarskih frankih in kanadskih dolarjih), prek katerih bi lahko vsaka centralna banka svojim nasprotnim strankam zagotavljala posojila v teh valutah, so bile leta 2012 prav tako na voljo, vendar niso bile aktivirane.

Zavarovanje posojil denarne politike

S svojimi odločitvami glede primernega finančnega premoženja za zavarovanje posojil v okviru denarne politike Evrosistema je Svet ECB leta 2012 poskušal uravnovesiti potrebo bank po zadostnem obsegu primernega premoženja za zavarovanje posojil z zahtevo po zadostni zaščiti Evrosistema, če se posojila ne bi vrnila.

Dodatna primerna bančna posojila in listinjeni vrednostni papirji ter vrednostni papirji v tujih valutah.

Tudi v letu 2012 je bilo primerno finančno premoženje – v razmerah polne dodelitve efektivna zgornja meja zadolževanja bank pri Evrosistemu – pomembna postavka pri uravnavanju likvidnosti bank. Črpanje sredstev pri triletnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja je že v letu 2011 povečalo angažiranje finančnega premoženja za zavarovanje posojil Evrosistema. Svet ECB je 8. decembra 2011 z ukrepi, ki podpirajo posojanje bank nebančnemu sektorju, sprejel odločitev o možnosti uporabe t. i. dodatnih bančnih posojil. Med letom je razširil tudi listo primernih dolžniških vrednostnih papirjev:

- 1. januarja z bančnimi obveznicami, ki kotirajo na priznanih neorganiziranih trgih,
- 29. junija začasno s posameznimi vrstami dodatnih listinjenih vrednostnih papirjev z bonitetno oceno najmanj BBB–/Baa3[7] in
- 9. novembra začasno z dolžniškimi vrednostnimi papirji, denominiranimi v ameriških dolarjih, britanskih funtih in japonskih jenih (ukrep je sicer že veljal med 20. oktobrom 2008 in 31. decembrom 2010).

Za zaščito pred tveganjem finančne izgube Evrosistem uporablja ukrepe za obvladovanje tveganj. Vrednost finančnega premoženja, vzetega v zavarovanje za terjatve Evrosistema, je zmanjšana za odbitke, katerih višina je odvisna od bonitetne ocene, vrste premoženja (npr. državna, krita ali drugačna obveznica, bančno posojilo), vrste obrestne mere (fiksna ali variabilna) in preostale ročnosti finančnega premoženja. Poleg tega lahko Evrosistem uporabi tudi druge ukrepe, da se zaščiti pred izgubami.

Omejevanje lastne uporabe nekritih bančnih obveznic z državno garancijo, občasna neprimernost grških državnih vrednostnih papirjev.

Nadalje je Svet ECB odločil, da banke ne smejo povečati obsega lastno uporabljenih nekritih bančnih obveznic z državno garancijo nad stanjem, ki je bilo na dan 3. julija 2012. Odločal je tudi o primernosti državnega in državno garantiranega premoženja, ki ne dosega bonitetnega praga, tj. bonitetne ocene najmanj BBB–/Baa3. Tako je odločil, da lahko od 6. septembra, ne glede na bonitetno oceno, ostane primerno tudi premoženje, ki ga izda ali garantira ožja država, če so državni vrednostni papirji te države primerni za transakcije dokončnih nakupov (OMT, za opis glej zgoraj) oziroma je država v programu EU/MDS in izpolnjuje zahteve tega programa.

Grški državni vrednostni papirji so začasno, od 28. februarja do 8. marca, izgubili primernost zaradi znižanja bonitetne ocene na raven t. i. *selective default*, ko so taki papirji v lasti zasebnega sektorja, ob zamenjavi v nove papirje, dobili status neplačila (*default*). Zaradi dodatnega zavarovanja, ki so ga zagotovile vlade držav evrskega območja, so postali ti papirji ponovno primerni, po 25. juliju, ko se je to zavarovanje izteklo, pa so postali neprimerni. Z 21. decembrom so bili zaradi pozitivno ocenjenega izvajanja programa pomoči EU/MDS Grčiji ponovno uvrščeni na listo primernega premoženja. Državno in državno garantirano premoženje ciprske države pa je s 27. junijem postalo neprimerno, ker se je njena bonitetna ocena znižala pod bonitetni prag.

Zaradi potrebe po večji transparentnosti listinjenih vrednostnih papirjev bodo v prihodnje primerni le tisti, pri katerih bodo javnosti periodično razkrite podrobnosti o premoženju, ki zagotavlja denarni tok za poplačilo teh papirjev. Podatki na ravni posameznih posojil se v elektronski obliki objavijo v podatkovnem skladišču in so na voljo javnosti prek različnih ponudnikov finančnih podatkov. Zahteva po razkritju podatkov bo uvedena postopoma. Od 3. januarja 2013 velja za listinjene vrednostne papirje, zavarovane s hipotekami na stanovanjskih nepremičninah ter posojili majhnim in srednje velikim podjetjem, pozneje pa bo veljala še za tiste, zavarovane s hipotekami na poslovnih nepremičninah, s posojili za nakup avtomobila, potrošniškimi posojili ali terjatvami iz naslova lizinga.

[7] Redni zahtevi za listinjene vrednostne papirje sta sicer oceni vsaj dveh bonitetnih agencij v višini AAA/Aaa ob izdaji in A–/A3 v času do dospetja vrednostnega papirja.

V septembru je Evrosistem prešel na enotno vrednotenje primernih vrednostnih papirjev in s tem racionaliziral postopke vrednotenja. Dnevno se določi enotna cena več kot 40.000 primernim vrednostnim papirjem, bodisi kot cena, ki jo premoženje dosega na trgu, in če te ni (nelikvidni papirji), kot modelsko določena cena.

Obseg finančnega premoženja, ki je bil Evrosistemu dan v zavarovanje, je leta 2012 v povprečju znašal 2.448 mrd EUR, kar je 624 mrd EUR več kot v povprečju predhodnega leta. Glede na vrsto premoženja največji delež tvorijo netržno finančno premoženje (26 %; pretežno bančna posojila), krite bančne obveznice (19 %), listinjeni vrednostni papirji (16 %) in državni vrednostni papirji (15 %).

Zavarovanje posojil Banke Slovenije

Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije se je občutno povečal.

Do zdaj našteti ukrepi niso bistveno vplivali na znesek primernega finančnega premoženja, ki je v lasti slovenskih bank. Pač pa so banke v letu 2012 večji del tega premoženja kot prej imele v zavarovanju posojil Banke Slovenije, prek t. i. sklada finančnega premoženja pri Banki Slovenije. Razlog za povečanje sklada je bilo povečanje izposoje pri Banki Slovenije prek obeh triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja. Sklad finančnega premoženja bank se je leta 2012 povečal s povprečno 3,7 mrd EUR na 5,8 mrd EUR. Presežek zavarovanja bank v skladu nad posojili Banke Slovenije bankam (prosti sklad) je bil sicer občutno manjši kot v preteklem letu, vendar še vedno precejšen, saj je v povprečju leta znašal 37 % (v letu 2011 84 %).

Banke so povečale sklad pri Banki Slovenije predvsem z državnimi vrednostnimi papirji in bančnimi posojili (slika 25). Konec leta 2012 je delež vrednostnih papirjev slovenskih izdajateljev v skladu znašal 56 %, tujih izdajateljev 15 % in delež bančnih posojil domačim dolžnikom 29 %.

Primerni vrednostni papirji, s katerimi se trguje na organiziranem trgu v Sloveniji (tj. na Ljubljanski borzi), so konec leta obsegali 32 vrednostnih papirjev. Sem spadajo obveznice in zakladne menice Republike Slovenije, dve obveznici Družbe za avtoceste Republike Slovenije z državno garancijo, tri obveznice Nove Ljubljanske banke in obveznica Slovenske odškodninske družbe. Poleg tega so bile na enotno listo primernih vrednostni papirjev Evrosistema vključene še obveznice slovenskih izdajateljev, s katerimi se trguje v tujini: dve obveznici Republike Slovenije, obveznice SID banke ter obveznici Factor banke in Deželne banke Slovenije, ki imata

Slika 24: **Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije glede na vrsto premoženja**

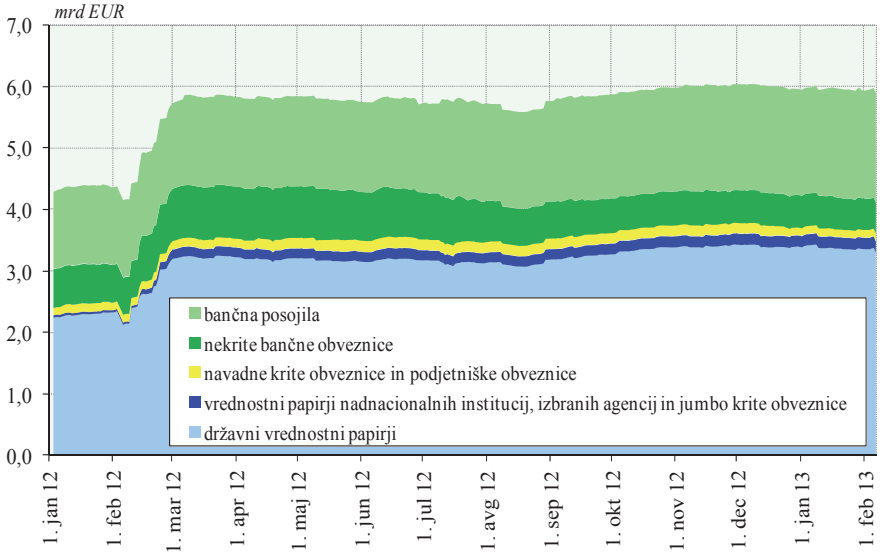

Vir: Banka Slovenije

garancijo Republike Slovenije. Skupaj je bilo na enotni listi za 14 mrd EUR premoženja slovenskih izdajateljev (ki seveda niso bili v celoti v lasti slovenskih bank).[8]

Začetek delovanja internega bonitetnega sistema Banke Slovenije.

Banke pri zavarovanju terjatev Evrosistema lahko uporabljajo dolžniške vrednostne papirje in bančna posojila, ki poleg drugih meril primernosti dosegajo bonitetni prag. Ker večina slovenskih dolžnikov nima ocene bonitetne agencije, je bilo primerno domače finančno premoženje v lasti slovenskih bank v preteklosti in tudi v letu 2012 sestavljeno predvsem iz dolga Republike Slovenije, s strani Republike Slovenije garantiranega dolga ali iz dolga preostalega javnega sektorja, katerega bonitetna ocena je izpeljana iz bonitetne ocene Republike Slovenije. Za razpršitev primernega domačega premoženja tudi na dolžnike iz sektorja slovenskih nefinančnih podjetij lahko banke od 7. januarja 2013 pri presoji primernosti uporabljajo bonitetne ocene internega bonitetnega sistema Banke Slovenije (ICAS BS). Sistem je opisan v okviru 2. Banka Slovenije je s tem postala šesta nacionalna centralna banka v evrskem območju s takim bonitetnim sistemom.[9]

Okvir 2: **Interni bonitetni sistem Banke Slovenije**

Bonitetni okvir Evrosistema (*Eurosystem Credit Assessment Framework*, ECAF) vključuje pravila in postopke za ugotavljanje, ali finančno premoženje zadosti bonitetnemu pragu. ECAF vključuje več primernih virov za ocenjevanje finančnega premoženja. Eden izmed njih so interni bonitetni sistemi nacionalnih centralnih bank (*Internal Credit Assessment Systems*, ICAS).

ICAS BS ocenjuje nefinančne družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so skladno z Zakonom o gospodarskih družbah oddale pravilne računovodske izkaze vsaj za zadnji dve leti. Ne ocenjuje novih podjetij, prav tako ne mikro podjetij (mikro podjetje ICAS BS opredeljuje na podlagi meril sredstev, prihodkov in števila zaposlenih). Ocenjevanje je omejeno na podjetja, do katerih ima slovenski bančni sistem (vključno s hranilnicami) izpostavljenost višjo od 500 tisoč evrov. Izključena so podjetja iz gradbeništva.

Ocenjevanje podjetij poteka v dveh fazah:

- Prva faza je ocena verjetnosti neplačila podjetja v prihodnjem letu z uporabo statističnega modela, pri čemer ta upošteva kazalnike donosnosti, finančnega vzvoda, učinkovitosti, čistega denarnega toka, likvidnosti, dolgoročne plačilne sposobnosti in rasti. Poleg tega se pri ocenjevanju verjetnosti neplačila v prvi fazi upošteva tudi (a) razvrstitev podjetja v skupine od A do E na podlagi ocene in vrednotenja dolžnikove sposobnosti izpolnjevanja obveznosti do banke ob dospelosti (skupine A do E so določene v Sklepu o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic v bančnem sistemu, Uradni list RS, št. 28/07, 102/08, 3/09, 29/12 in 12/13), ter (b) podatek o blokadah transakcijskih računov podjetij.

- Druga faza je ocena kvalitativnih dejavnikov, in sicer panoge in tržnega položaja podjetja, upravljanja, plačilne discipline ter vpliva skupine povezanih oseb.

2.1.3 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Zakon o Banki Slovenije v 4. členu navaja kot enega izmed ciljev Banke Slovenije tudi prizadevanje za finančno stabilnost. Zato lahko Banka Slovenije na podlagi 14. točke 12. člena tega zakona deluje kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za primerno zavarovanje posoja sicer solventni banki oziroma hranilnici, ki bi se znašla v likvidnostnih težavah. Banka Slovenije leta 2012 ni odobrila nobenega takega posojila.

[8] Celotna enotna lista primernih vrednostnih papirjev, ki je konec leta 2012 obsegala približno 40.000 vrednostnih papirjev, je dostopna na http://www.ecb.int/mopo/assets/assets/html/index.en.html.

[9] Seznam centralnih bank je mogoče najti na http://www.ecb.int/mopo/assets/risk/ecaf/html/index.en.html.

2.1.4 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so pomemben del finančne infrastrukture tržnih gospodarstev, saj s svojim varnim in učinkovitim delovanjem omogočajo zanesljivo, pravočasno in stroškovno učinkovito poravnavo finančnih transakcij, med katerimi so zlasti pomembne transakcije iz naslova izvajanja denarne politike centralne banke. Ker plačilni in poravnalni sistemi prispevajo k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva, veljajo za vitalni del gospodarske in finančne infrastrukture. Banka Slovenija kot centralna banka na področju plačilnih in poravnalnih sistemov nastopa v več vlogah, in sicer skrbi za stabilnost posameznih udeležencev v plačilnih sistemih, pregleduje varnost in učinkovitost plačilnih in poravnalnih sistemov ter upravlja plačilni sistem, ki omogoča poravnavo v centralnobančnem denarju. Pomembna je tudi njena vloga katalizatorja oziroma spodbujevalca aktivnosti tržnih udeležencev, da bi se izboljšala konkurenca in pospešil razvoj. Ne glede na to, v kateri vlogi Banka Slovenije nastopa, je njen cilj zagotoviti preglednost delovanja ter jasnost temeljnih usmeritev vsem udeležencem v plačilnih in poravnalnih sistemih.

TARGET2

TARGET2 je vseevropski plačilni sistem, ki omogoča sprotno poravnavo posameznih plačil. Kot celoto ga upravlja Evrosistem, deluje na enotni skupni tehnološki platformi, pravno-formalno pa vsaka centralna banka, vključena v TARGET2, upravlja svojo nacionalno komponento. Slovenska se imenuje TARGET2-Slovenija.

Nadgradnja TARGET2 v novembru 2012.

V okviru aktivnosti Evrosistema se je tudi leta 2012 nadaljeval razvoj funkcionalnosti plačilnega sistema TARGET2. Na podlagi novega in v celoti poenotenega statističnega okvirja TARGET2 je bil nadgrajen statistični modul platforme TARGET2, ki upravlja zbirko podatkov z informacijami o plačilih, procesiranih v TARGET2. Ta modul zagotavlja številna statistična poročila o poslovanju v sistemu TARGET2 nacionalnim centralnim bankam, vključenim v TARGET2, in tudi ECB, ki izvaja funkcijo pregleda navedenega sistema. Nadgradnja je vplivala izključno na centralne banke, zato v testiranja novih funkcionalnosti niso bili vključeni drugi udeleženci TARGET2. Banka Slovenije je leta 2012 sodelovala tudi v pripravah na naslednjo nadgradnjo platforme TARGET2, ki bo izvedena v novembru 2013.

Prenova Splošnih pogojev za udeležbo v TARGET2-Slovenija.

Decembra 2012 je Svet ECB sprejel novo *Smernico o TARGET2*, v okviru katere je bila uveljavljena nova cenovna shema plačilnega sistema TARGET2, poleg tega so bile uvedene tudi manjše dopolnitve glede pogojev dostopa udeležencev do posojila čez dan. Skladno s spremembo smernice je Banka Slovenije v decembru prenovila *Splošne pogoje za udeležbo v sistemu TARGET2-Slovenija,* ki so začeli veljati 1. januarja 2013.

Posodobljen predlog nadgradnje TARGET2 zaradi T2S.

Evrosistem je zaradi načrtovane vzpostavitve tehnične platforme za poravnavo vrednostnih papirjev TARGET2-Securities (T2S) leta 2012 pripravil nov predlog nadgradnje platforme plačilnega sistema TARGET2, v okviru katerega bodo izvedene prilagoditve za zagotavljanje povezljivosti TARGET2 s T2S. Predlog je obsegal nabor osnovnih storitev, ki bodo na voljo vsem udeležencem TARGET2, in izbirnih storitev, ki bodo na voljo le udeležencem, ki se bodo odločili za njihovo uporabo. Obravnava predloga je v Sloveniji potekala v okviru Nacionalne skupine uporabnikov sistema TARGET2, ki deluje pod okriljem Banke Slovenije. Udeleženci TARGET2-Slovenija so bili povabljeni k predložitvi (pravno neobvezujoče) pisne izjave o nameravani uporabi navedenih storitev. O tem je Banka Slovenije tudi seznanila ECB.

Enotno območje plačil v evrih – SEPA

Osnovni cilj oblikovanja enotnega območja plačil v evrih (*Single Euro Payments Area, SEPA*), ki je tudi nujen korak za dokončanje uvedbe evra kot skupne valute še za negotovinska plačila, je z uveljavitvijo harmoniziranih plačilnih instrumentov (kreditnih plačil, direktnih obremenitev in plačilnih kartic) ter z uvedbo enotnih standardov omogočiti plačevanje in prejemanje plačil z uporabo enega samega računa in enega samega niza osnovnih plačilnih instrumentov. Osnovni pogoji so enaki, enako tudi pravice in obveznosti znotraj celotnega območja SEPA. Ko bo enoten trg plačil v evrih dokončno vzpostavljen, bo ločevanje med plačili znotraj države in čezmejno izginilo, med ponudniki plačilnih storitev se bo vzpostavila učinkovita konkurenca in s tem bodo nastale razmere za razvoj novih produktov in storitev ter za inovacije na področju plačevanja. SEPA je končne okvire dobila leta 2012 s sprejetjem Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvajanju tehničnih zahtev za kreditne prenose in direktne obremenitve v eurih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009, ki določa obvezni datum dokončanja migracije kreditnih plačil in direktnih obremenitev v evrih, in sicer 1. februar 2014.

Vzpostavitev SEPA, ki je projekt bančnega sektorja, v Sloveniji vodi Združenje bank Slovenije (ZBS), ki je tudi član Evropskega sveta za plačila (*European Payments Council, EPC*). Banka Slovenije kot del Evrosistema in v vlogi katalizatorja aktivnosti tržnih udeležencev projekt SEPA na nacionalni ravni spremlja in podpira. V tej vlogi usklajuje in usmerja aktivnosti bančnega sektorja pri uresničevanju SEPA, pri čemer sledi ciljem varnosti in učinkovitosti na področju plačevanja.

Objava dokumenta Projekt SEPA v Sloveniji – Drugo poročilo o napredku.

Ključno pri opravljanju te vloge je zagotavljanje dialoga z ostalimi deležniki SEPA. K temu dialogu spadajo med drugim tudi poročila o napredku na področju SEPA. Po zgledu poročil ECB je Banka Slovenije v marcu objavila že drugo tovrstno poročilo, Projekt SEPA v Sloveniji – Drugo poročilo o napredku. Poročilo je Banka Slovenije pripravila, da bi strokovno in splošno javnost informirala o svoji oceni napredka in stanja na projektu vzpostavitve SEPA v Sloveniji ter vsem ključnim deležnikom dala priporočila za nadaljnje delo.

Sodelovanje Banke Slovenije v telesih projekta SEPA v vlogi opazovalca in usmerjevalca aktivnosti bančnega sektorja.

Priporočila so hkrati tudi izhodišča za delo predstavnikov Banke Slovenije v telesih projekta SEPA, ustanovljenih pod okriljem ZBS, v katerih so tudi leta 2012 dejavno sodelovali, in sicer v vlogi opazovalcev na sestankih in tudi z oblikovanjem stališč, na podlagi katerih Banka Slovenije spremlja in usmerja aktivnosti slovenske bančne skupnosti v skladu s politiko Evrosistema. Predstavniki Banke Slovenije so sodelovali v podpornih in delovnih skupinah, kjer se oblikujejo rešitve za uveljavitev SEPA v Sloveniji, in tudi pri delu Nacionalnega odbora za implementacijo SEPA, ki je višja raven odločanja v strukturi projekta SEPA v Sloveniji. Še zlasti v okviru tega odbora ima Banka Slovenije možnost predstaviti svoja stališča in vplivati na sprejetje ključnih odločitev glede SEPA v domačem okolju.

Leta 2012 je imela Banka Slovenije pomembno vlogo tudi pri uspešni izvedbi migracije plačil z izplačil pokojnin na kreditna plačila SEPA, in sicer v fazi načrtovanja migracije v okviru posebej za ta namen ustanovljene medinstitucionalne delovne skupine pri ZBS in tudi novembra, ko so bile pokojnine prvič obdelane prek plačilnega sistema SEPA IKP. Z migracijo še tega segmenta kreditnih plačil je migracija domačih kreditnih plačil na kreditna plačila SEPA na medbančni ravni v Sloveniji praktično končana in to eno leto pred datumom, ki je z uredbo določen kot končni datum.

Upravljanje infrastrukture SEPA in poravnalna funkcija

Banka Slovenije zagotavlja povezavo sistemov za izvajanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA, ki jih upravlja družba Bankart d.o.o., do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila s tema plačilnima instrumentoma, ki jih upravlja družba EBA Clearing. Kot neposredna udeleženka vseevropskih plačilnih sistemov

je Banka Slovenije leta 2012 bankam in hranilnicam (kot posrednim udeležencem) zagotavljala čezmejno dosegljivost bančnih računov v Sloveniji za kreditna plačila SEPA in direktne obremenitve SEPA ter bankam in hranilnicam v Sloveniji omogočala izmenjavo kreditnih plačil SEPA z več kot 4.500 ponudniki plačilnih storitev in izmenjavo direktnih obremenitev SEPA z več kot 3.800 ponudniki plačilnih storitev v Evropi. Prek navedene povezave Banka Slovenije od septembra 2012 naprej omogoča uporabo instrumenta direktne obremenitve SEPA na čezmejni ravni tudi proračunskim uporabnikom.

Zagotavljanje čezmejne dosegljivosti v shemah kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA.

Banka Slovenije je tudi leta 2012 za plačilne sisteme SEPA IKP, SEPA IDD CORE, SEPA IDD B2B, Poravnava bankomatov, Poravnava kartic (vsi v upravljanju družbe Bankart d.o.o.) ter za Multilateralni kliring Activa (v upravljanju Banke Koper d.d.) in Multilateralni kliring Mastercard (v upravljanju družbe Mastercard International) izvajala vlogo poravnalnega agenta. To pomeni, da je na računih udeležencev teh plačilnih sistemov pri sebi v netveganem centralnobančnem denarju zagotavljala poravnavo terjatev in obveznosti iz naslova udeležbe v teh plačilnih sistemih.

Zagotavljanje poravnave v netveganem centralnobančnem denarju.

V novembru 2012 je Banka Slovenije kot poravnalni agent uvedla dodaten mehanizem za zagotavljanje likvidnosti udeležencev prej navedenih plačilnih sistemov. V okviru tega mehanizma lahko Banka Slovenije sama, torej brez posebne zahteve udeleženca, ob njegovih likvidnostnih težavah pri poravnavi obveznosti iz naslova udeležbe v navedenih plačilnih sistemih posameznemu udeležencu odobri posojilo čez dan. Posojilo čez dan je zavarovano s finančnim premoženjem udeleženca pri Banki Slovenije.

Uvedba dodatnega mehanizma za zagotavljanje likvidnosti.

TARGET2-Securities

TARGET2-Securities (T2S) je projekt Evrosistema za vzpostavitev enotne tehnične rešitve za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji, na katero bodo centralne depotne družbe prenesle račune vrednostnih papirjev, centralne banke pa denarne račune. S T2S želi Evrosistem pospešiti integracijo razdrobljene in lokalno usmerjene infrastrukture za poravnavo vrednostnih papirjev v EU in EEA ter s tem povečati učinkovitost in varnost čezmejnega poravnavanja poslov z vrednostnimi papirji. Odločitev o izgradnji T2S je bila sprejeta julija 2008, za izgradnjo in upravljanje sistema pa so zadolžene centralne banke Francije, Italije, Nemčije in Španije. Za vključitev slovenskega okolja v T2S sta zadolženi Banka Slovenije (na področju denarnih računov) in Centralna klirinško depotna družba – KDD (na področju računov vrednostnih papirjev), ki sta tudi zastopani pri upravljanju T2S.

Junija 2012 je bil dosežen eden ključnih mejnikov projekta, saj je 22 centralnih depotnih družb (vključno s KDD) podpisalo *Pogodbeni okvir T2S* z Evrosistemom, s čimer se je formaliziralo sodelovanje obeh pogodbenih strani. Izmed centralnih bank zunaj evrskega območja je Sporazum o vključitvi valute v T2S podpisala le centralna banka Danske, ki bo na T2S denarne račune v danski kroni zagotovila leta 2018.

Podpis Pogodbenega okvira T2S s strani KDD.

V nacionalnem okolju je Banka Slovenije leta 2012 nadaljevala vodenje Nacionalne uporabniške skupine T2S, ki je forum relevantnih deležnikov slovenskega trga vrednostnih papirjev glede vprašanj, ki se nanašajo na T2S. Osnovne naloge skupine so obravnavanje možnosti za optimalno vključitev slovenskega okolja v T2S, izmenjava informacij in mnenj o projektu T2S ter priprava komentarjev in stališč v posvetovanjih ESCB z vidika potreb slovenskega okolja. Ključna tematika leta 2012 je bila obravnava prilagoditev KDD na T2S.

Vzdrževanje aktivnega dialoga znotraj Nacionalne uporabniške skupine za T2S.

Vključitev v T2S zahteva ob neposrednih prilagoditvah obstoječih sistemov poravnave vrednostnih papirjev in plačilnih sistemov tudi posredne prilagoditve nacionalnih okolij v smislu harmonizacije obstoječih nacionalnih tržnih praks z mednarodno uveljavljenimi praksami in tehničnimi standardi. V tem kontekstu je bila Banka Slovenije tudi leta 2012 dejavna v okviru Skupine za harmonizacijo, ki

Sodelovanje Banke Slovenije pri uskladitvi slovenskega trga vrednostnih papirjev z mednarodnimi standardi.

obravnava mednarodne harmonizacijske standarde in iniciative za oblikovanje predlogov, kako slovensko okolje prilagoditi enotnemu finančnemu trgu. Ključna tematika leta 2012 se je nanašala na pripravo slovenskega modela izvajanja korporativnih dejanj na vrednostnih papirjih v skladu z mednarodnimi standardi za korporativna dejanja.

Aktivnosti v zvezi z vključitvijo Banke Slovenije v T2S.

Banka Slovenije je leta 2012 nadaljevala aktivnosti, ki so povezane z njeno vključitvijo v T2S, da bi lahko upravljala denarne račune T2S, kar bo tržnim udeležencem omogočilo izvajanje denarnega dela poravnave poslov z vrednostnimi papirji prek posebnih denarnih računov pri Banki Slovenije. Ključne aktivnosti so zajemale identifikacijo vpliva T2S na različna poslovna področja Banke Slovenije, pripravo študije izvedljivosti vključitve Banke Slovenije v T2S, vzpostavitev projektnega vodenja aktivnosti, pripravo ocene potrebnih človeških in finančnih virov, začetek priprave uporabniških zahtev ter obveščanje slovenskih udeležencev o predvidenih spremembah na področju denarnih računov.

Pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov

Pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov je centralnobančna funkcija, katere cilj je s spremljanjem, analiziranjem in usmerjanjem sprememb (z ukrepanjem v tistih primerih, ko plačilni in poravnalni sistemi ne izpolnjujejo predpisanih zahtev in standardov) zagotavljati varnost in učinkovitost v plačilnih in poravnalnih sistemih ter tako prispevati k zagotavljanju sistemske stabilnosti oziroma k zmanjševanju sistemskega tveganja in ohranjanju zaupanja javnosti v te sisteme.

Izvajanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov.

Na podlagi Zakona o Banki Slovenije in Zakona o plačilnih storitvah in sistemih je Banka Slovenije pristojna in odgovorna za pregled delovanja plačilnih sistemov. Podlaga za pregled je tudi Sklep o plačilnih sistemih, sprejet na podlagi Zakona o plačilnih storitvah in sistemih. Sklep določa podrobnejša pravila glede meril za opredelitev pomembnega plačilnega sistema, zahteve za obvladovanje finančnih, operativnih in drugih tveganj v plačilnih sistemih ter poročanje o delovanju plačilnih sistemov. Pri pregledu Banka Slovenije sledi tudi usmeritvam Evrosistema ter mednarodnim standardom, načelom in pričakovanjem.

Leta 2012 je Banka Slovenije, skladno s svojimi odgovornostmi, pregledovala delovanje plačilnih sistemov na podlagi analiz rednih in izrednih poročil upravljavcev plačilnih sistemov, ki so jih ti dolžni pošiljati Banki Slovenije. Poročila upravljavcev se nanašajo na redno delovanje plačilnih sistemov in poslovanje upravljavcev plačilnih sistemov ter na vsa načrtovana oziroma nenačrtovana odstopanja od rednega delovanja in na spremembe v konceptu delovanja plačilnih sistemov.

Izdaja dovoljenj in neposredni pregledi.

Skladno z zakonskimi pristojnostmi je Banka Slovenije leta 2012 izdala dovoljenji udeležencem dveh plačilnih sistemov za spremembo pravil plačilnega sistema, izvedla pa je tudi dva celovita redna neposredna pregleda delovanja in upravljanja plačilnih sistemov ter izdala ustrezna priporočila za izboljšave.

Sodelovanje na ravni Evrosistema.

Na ravni Evrosistema je Banka Slovenije sodelovala pri pregledu plačilnih sistemov in drugih ureditev na tem področju (plačilni instrumenti/sheme, korespondenčno bančništvo, zunanji ponudniki storitev) ter tudi pri vzpostavitvi in zagotavljanju enotnih standardov na področju varnosti plačil malih vrednosti. V okviru projekta tehnične pomoči centralnim bankam jugovzhodne Evrope pod okriljem ECB je Banka Slovenije neposredno sodelovala pri svetovanju Narodni banki Srbije na področju vzpostavitve centralnobančne funkcije pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov.

Pomembna funkcija centralnih bank je tudi pregled oblikovanja in delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev s ciljem zagotoviti njihovo varno, zanesljivo in učinkovito (delno tudi mednarodno integrirano) delovanje. Funkcija obsega spremljanje obstoječih in načrtovanih sistemov poravnave vrednostnih papirjev, njihovo ocenjevanje v primerjavi s cilji centralne banke ter usmerjanje sprememb.

S tem Banka Slovenije tudi na področju trga vrednostnih papirjev prispeva k zagotavljanju splošne finančne stabilnosti v Sloveniji in k preprečevanju nastanka sistemskega tveganja. Za izvajanje pregledov je pomembno kontinuirano opravljanje pregleda v skladu z razvojem v okviru Evrosistema in na globalni ravni ter v sodelovanju z drugimi relevantnimi nadzornimi organi.

Izvajanje pregleda nad sistemi poravnave vrednostnih papirjev.

Banka Slovenije je za pregled delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev pristojna in odgovorna na podlagi Zakona o Banki Slovenije, dodatno je njena odgovornost konkretizirana v Zakonu o trgu finančnih instrumentov, ki Banki Slovenije nalaga pristojnost in odgovornost za nadzor centralne klirinško depotne družbe z vidika sistemskega tveganja sistema poravnave vrednostnih papirjev, pri čemer Banka Slovenije sodeluje z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Skladno s tem je Banka Slovenije dejavna pri identifikaciji sprememb v delovanju sistemov poravnave vrednostnih papirjev in zakonskih sprememb, pri ugotavljanju vpliva teh sprememb na potek poravnave poslov z vrednostnimi papirji ter posledično na nastanek in način obvladovanja (finančnih in operativnih) tveganj v sistemih poravnave vrednostnih papirjev. Leta 2012 je Banka Slovenije spremljala vse bistvene spremembe v delovanju KDD in v zvezi z njimi v okviru posvetovanj z ATVP izdala šest mnenj.

Ocena Evrosistema glede ustreznosti čezmejnih povezav sistema poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju KDD s tujimi sistemi poravnave vrednostnih papirjev.

Pregled vključuje tudi priprave uporabniške ocene Evrosistema o ustreznosti sistema poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju KDD za uporabo v kreditnih operacijah Evrosistema. V ta namen je leta 2012 potekala priprava ocene čezmejnih povezav sistema poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju KDD s tujimi sistemi poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju centralnih depotnih družb LuxCSD, Clearstream Banking Luxembourg in Clearstream Banking Frankfurt.

Nadzor plačilnih institucij, institucij za izdajo elektronskega denarja in menjalnic

Banka Slovenije je v skladu z *Zakonom o plačilnih storitvah in sistemih* nadzorni in prekrškovni organ v zvezi z delovanjem plačilnih institucij kot nebančnih ponudnikov plačilnih storitev. Na podlagi istega zakona je Banka Slovenije pristojna za izdajo dovoljenj tem pravnim subjektom za opravljanje plačilnih storitev.

Registra plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja.

V skladu z zakonskimi zahtevami Banka Slovenije na svoji spletni strani, ki je javno dostopna in brezplačna, objavlja in posodablja registra plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja, ki sta centralizirana zbirka podatkov o plačilnih institucijah oziroma družbah za izdajo elektronskega denarja, ki jim je dovoljenje izdala Banka Slovenije. Na tej spletni strani Banka Slovenije vodi in sproti posodablja tudi seznama plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja iz držav članic Evropskega gospodarskega prostora, ki smejo opravljati plačilne storitve v Republiki Sloveniji prek podružnice, zastopnika ali neposredno, in sicer na podlagi obvestila pristojnega nadzornega organa države sedeža take plačilne institucije Banki Slovenije (notifikacije plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja). Novih notifikacij v zvezi s plačilnimi institucijami je bilo leta 2012 37, notifikacij v zvezi z družbami za izdajo elektronskega denarja pa 12.

Pregled poslovanja plačilnih institucij.

Banka Slovenije je leta 2012 opravila dva neposredna pregleda poslovanja hibridne plačilne institucije, zato da bi preverila, ali subjekt nadzora ves čas poslovanja izpolnjuje zakonske in podzakonske zahteve. Če Banka Slovenije pri nadzoru zazna kršitve predpisov, izreče ustrezne ukrepe nadzora.

Banka Slovenije je v skladu z *Zakonom o plačilnih storitvah in sistemih* pristojna in odgovorna tudi za izdajanje dovoljenj in nadzor nad družbami za izdajo elektronskega denarja. Čeprav tudi leta 2012 ni prejela nobene zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja kot družba za izdajo elektronskega denarja, pozorno spremlja dogajanje na trgu in poslovne modele, ki bi lahko imeli lastnosti izdajanja elektronskega denarja.

V skladu z *Zakonom o deviznem poslovanju* je Banka Slovenije pristojna za izdajanje dovoljenj za opravljanje menjalniških poslov in izvajanje nadzora nad poslovanjem nebančnih subjektov, ki opravljajo dejavnost menjalniškega poslovanja (menjalci). Nadzorne aktivnosti vključujejo neposredne preglede poslovanja menjalcev na menjalnih mestih in posredni nadzor s kontrolo poročil o poslovanju, ki jih posamezni menjalci polletno pošiljajo Banki Slovenije.

Izvedeni pregledi poslovanja menjalcev.

Leta 2012 je Banka Slovenije opravila neposredne preglede poslovanja skoraj vseh menjalcev, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije. Poleg tega je leta 2012 trem menjalcem na novo izdala dovoljenje za opravljanje menjalniških poslov in ga enemu odvzela.

Vzpostavljen seznam menjalcev na spletni strani.

Banka Slovenije na svoji spletni strani vodi tudi seznam menjalcev, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje menjalniških poslov, in njihovih menjalnih mest. Konec leta 2012 je bilo v Sloveniji 27 menjalcev s skupaj 35 menjalnimi mesti.

Statistika delovanja plačilnega sistema v upravljanju Banke Slovenije

Banka Slovenije upravlja plačilni sistem TARGET2-Slovenija, namenjen poravnavi plačil velikih vrednosti in nujnih plačil v evrih.

Število transakcij med udeleženci TARGET2-Slovenija v primerjavi z letom 2011 manjše za 9,04 %, vrednost pa večja za 28,21 %. Več čezmejnih prilivnih transakcij in manj čezmejnih odlivnih transakcij.

Leta 2012 je bilo v plačilnem sistemu TARGET2-Slovenija med udeleženci sistema poravnanih 587.719 transakcij v skupni vrednosti 642.288,66 mio EUR, kar pomeni 9,04-odstotno zmanjšanje števila in 28,21-odstotno povečanje vrednosti transakcij v primerjavi z letom 2011. Povečanje vrednosti transakcij v letu 2012 je (posredna) posledica odločitve ECB, da 29. februarja 2012 izvede avkcijo posojil z ročnostjo treh let. Udeleženci TARGET2-Slovenija so tako pridobili dodatna likvidnostna sredstva iz naslova omenjenih posojil, ki jih (v veliki meri) niso plasirali v naložbe z daljšo ročnostjo, temveč dnevno (predvsem in večinoma do 11. julija, ko je ECB obrestno mero za mejne depozite znižala na 0,00 %) v mejne depozite. Zmanjšanje števila transakcij je predvsem posledica manjšega obsega plačevanja uporabnikov plačilnih storitev prek plačilnega sistema TARGET2-Slovenija.

Med udeleženci TARGET2-Slovenija in udeleženci drugih nacionalnih komponent sistema TARGET2 je bilo poravnanih 271.480 čezmejnih prilivnih transakcij v skupni vrednosti 69.552,87 mio EUR, kar je 24,60 % več oziroma 25,12 % manj kot v letu 2011, medtem ko je bilo čezmejnih odlivnih transakcij 125.522, njihova

Slika 25: **Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih leta 2012**

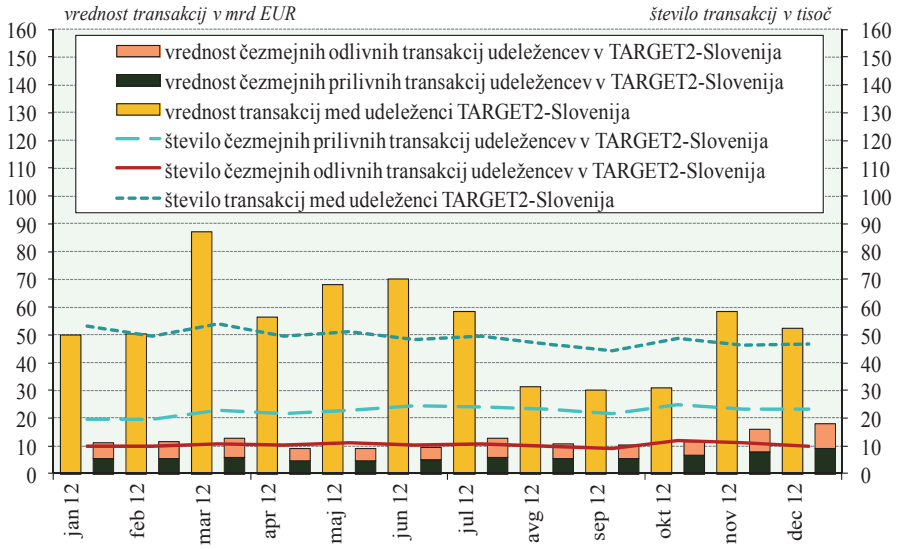

Vir: Banka Slovenije

skupna vrednost pa je znašala 71.258,14 mio EUR, kar je 6,90 % oziroma 23,81 % manj kot v letu 2011. Velike spremembe v primerjavi z letom 2011 so povezane predvsem z gibanjem obsega (čistih) medbančnih plačil.

2.1.5 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

Ob prevzemu evra 1. januarja 2007 je Banka Slovenije prenesla na ECB del svojih deviznih rezerv v ameriških dolarjih in zlatu. Glavni namen deviznih rezerv ECB je zagotoviti zadostno likvidnost pri operacijah na deviznem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse nacionalne centralne banke evrskega območja in jih skupaj z ECB tudi upravljajo. Banka Slovenije in luksemburška centralna banka od 1. januarja 2007 skupaj upravljata svoja deleža deviznih rezerv ECB. Poleg deviznih rezerv, ki so bile prenesene na ECB, ima Banka Slovenije del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda vpoklicala dodatne devizne rezerve, kar je mogoče v skladu z določbami 30. člena Protokola o statutu ESCB in ECB (glej tudi poglavje 2.2.3).

2.1.6 Gotovinsko poslovanje

Od uvedbe evra leta 2007 je BS neto izdala 1,42 mrd EUR gotovine.

Banka Slovenije je do konca leta 2012 dala v obtok neto 1,42 mrd EUR gotovine, od tega 1,37 mrd EUR bankovcev (134,57 mio kosov) in 50,21 mio EUR kovancev (183,71 mio kosov).[10] Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (152,85 mio kosov), sledita pa mu apoena za 10 EUR (26,78 mio kosov) in 500 EUR (1,09 mio kosov). Pri vseh drugih apoenih (200 EUR, 100 EUR, 50 EUR in 5 EUR) je bilo neto več gotovine umaknjene (število izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vrnjenih v Banko Slovenije). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje predstavljata kovanca za 1 evrski cent (48,91 mio kosov) in 2 evrska centa (37,76 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoenu za 1 evro (6,58 mio kosov).

Banka Slovenije je za Republiko Slovenijo opravljala posle priprave izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev.

Banka Slovenije je januarja 2012 izročila v obtok 1 mio spominskih kovancev za 2 EUR ob 10. obletnici evrske gotovine. Zbirateljske kovance, ki jih izdaja Republika Slovenije, je dala Banka Slovenije v prodajo in obtok ob dogodku "Evropska prestolnica kulture – Maribor 2012" (2.500 zlatnikov in 3.500 srebrnikov) in ob 100. obletnici osvojitve prve olimpijske medalje, ki jo je prejel Slovenec kot član avstro-ogrske reprezentance (2.500 zlatnikov, 3.500 srebrnikov in 300.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR).

Izdani priložnostni kovanci RS leta 2012.

Banka Slovenije je za numizmatične namene izdelala zbirko evrskih kovancev z letnico 2012, kartico s spominskim kovancem za 2 EUR in kartico z zbirateljskim kovancem za 3 EUR.

Skupna vrednost tolarskih bankovcev in kovancev ter bonov, ki so še v obtoku, znaša 42,97 mio EUR.

Do 31. decembra 2012 je ostalo v obtoku še 46,74 mio kosov tolarskih bankovcev (vrednih 7,73 mrd SIT), 444,87 mio kosov tolarskih kovancev (vrednih 2,16 mrd SIT) in 20,92 mio kosov bonov (vrednih 404,14 mio SIT). Glede na obtok konec leta 2005 se je iz obtoka vrnilo skupno 58,71 % kosov oziroma 96,38 % vrednosti tolarskih bankovcev in 13,65 % kosov oziroma 37,72 % vrednosti tolarskih kovancev.

Vrednostni boni ter tolarski bankovci in kovanci so zamenljivi v Banki Slovenije.

Vrednostni boni in tolarski bankovci so zamenljivi na blagajniškem okencu Banke Slovenije brez časovne omejitve, tolarski kovanci pa do 31. decembra 2016.

Opravljenih je bilo 2.874 blagajniških prejemkov in izdatkov evrske gotovine (leta 2011 5.301), 3.053 vplačil in izplačil gotovine za potrebe državnih organov (leta 2011 3.967) ter 3.090 menjav tolarskih bankovcev in kovancev (leta 2011 3.863).

[10] Količinska struktura evrskih bankovcev v obtoku je prikazana na sliki 26, vrednostna struktura pa na sliki 27.

Slika 26: **Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku**

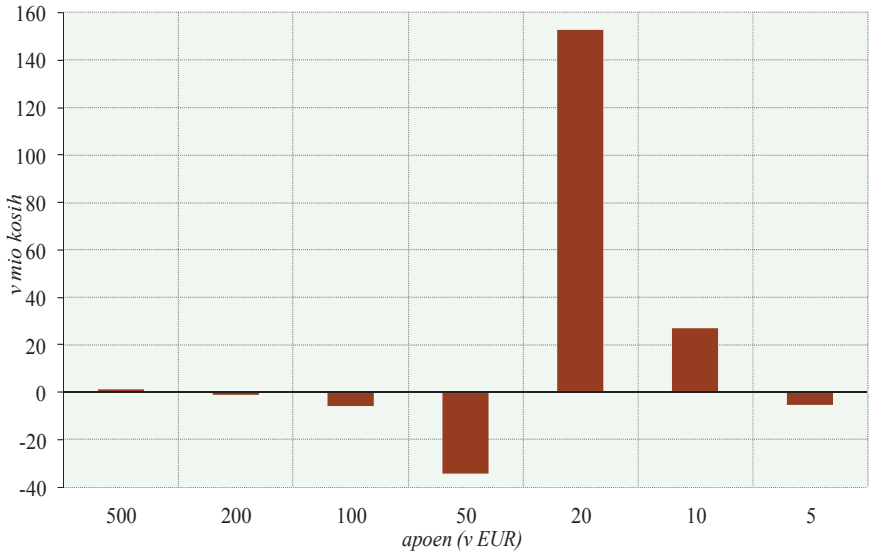

Vir: Banka Slovenije

Slika 27: **Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku**

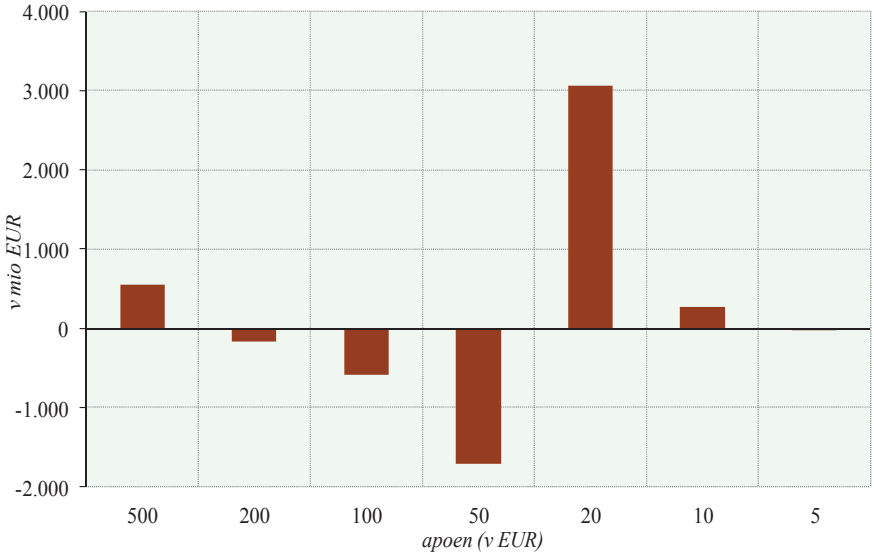

Vir: Banka Slovenije

V števnici BS je bilo preštetih 38,51 mio kosov bankovcev in kovancev.

V števnici Banke Slovenije je bilo preštetih 38,51 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2011 37,19 mio kosov bankovcev in kovancev), od tega 38,44 mio kosov bankovcev in 75.850 kosov kovancev (leta 2011 36,77 mio kosov bankovcev in 0,42 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 17,29 mio kosov bankovcev (leta 2011 11,09 mio kosov bankovcev).

Oskrba države z evrsko gotovino je potekala prek depojev pri bankah.

Oskrbo države z evrsko gotovino je Banka Slovenije zagotavljala prek depojev bankovcev Banke Slovenije pri petih poslovnih bankah, poslovanje z njimi pa je dnevno usklajevala.

Strokovna komisija za preverjanje, testiranje in nastavitev naprav za obdelavo bankovcev in kovancev, ki jo sestavljajo delavci BS in MNZ, je leta 2012 skladno s pooblastili izvedla 46 t. i. monitoring testov, s katerimi je preverjala ustreznost in pravilnost delovanja naprav za obdelavo bankovcev pri obdelovalcih gotovine. Na podlagi podatkov (število in vrsta sortirnih sistemov), pridobljenih od obdelovalcev gotovine, je BS izdelala terminski plan testiranj. Upoštevalo se je dejstvo, da v

Sloveniji večina aktivnosti v zvezi s preverjanjem pristnosti in primernosti evrskih bankovcev poteka v petih depojih bankovcev BS (NLB, NKBM, Banka Celje, Gorenjska banka in Banka Koper), kjer je bilo opravljeno tudi največ testiranj. Leta 2012 so bili vsi testi uspešni.

Sklep o pravilih poročanja in nadomestilu za stroške postopka povračil in nadomestitev evrskih kovancev, neprimernih za obtok.

BS je na podlagi Uredbe EU 1210/2010 izdala Sklep o pravilih poročanja v skladu z Uredbo 1210/2010/EU in nadomestilu za stroške postopka povračil in nadomestitev evrskih kovancev, neprimernih za obtok, s katerim je določila podrobnejša pravila poročanja in določila višino nadomestila, ki so ga zavezanci dolžni plačati za storitve v zvezi s postopkom povračil in nadomestitve evrskih kovancev, neprimernih za obtok. Poleg tega je BS v sodelovanju z Vlado RS pripravila še Uredbo o izvajanju uredbe EU 1210/2010, s katero je določila prekrške zaradi kršitve Uredbe EU 1210/2010 ter pristojna organa za nadzor nad izvajanjem te uredbe. Skladno z uredbo je strokovna komisija leta 2012 prvič izvedla tudi t. i. monitoring test naprav za sortiranje kovancev. Obe testirani napravi sta test uspešno opravili.

Leta 2012 je bilo po podatkih Nacionalnega analitskega centra (v nadaljevanju: NAC) za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance (v nadaljevanju: CNAC) ugotovljenih 2.362 kosov ponarejenih evrskih bankovcev in 1.956 kosov kovancev, v letu 2011 pa 1.174 kosov evrskih bankovcev in 1.459 kosov evrskih kovancev.[11] Leta 2012 se je v Republiki Sloveniji povečalo število odkritih ponaredkov evrskih bankovcev in število ponaredkov evrskih kovancev (pri bankovcih povečanje za kar 101,2 %, pri kovancih za 34,1 %). Vrednost ugotovljenih evrskih ponaredkov je leta 2012 znašala 338.236,00 EUR, leta 2011 pa 92.543,00 EUR. Največji del ponarejenih evrskih bankovcev v količinski strukturi obsegajo bankovci za 50 EUR (45,9 %), pri ponarejenih evrskih kovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR (55,9 %). Število odkritih ponaredkov evrske gotovine v Sloveniji za zdaj ni problematično. Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča RS z 1,15 kosa ponaredka na tisoč prebivalcev v drugo polovico držav.

Odkriti so bili tudi ponaredki tuje gotovine.

Leta 2012 je bilo odkritih tudi 321 kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji, švicarski franki, angleški funti, avstralski dolarji) in v letu 2011 639 kosov. Kakovost ponarejene tuje gotovine se z leti izboljšuje, zato uporabniki ponaredke težje prepoznajo (zlasti ponaredke ameriških dolarjev).

Organiziran je nadzor pristnosti evrske gotovine.

V skladu z Uredbo ES 1338/2001 sta za izdelavo ekspertnega mnenja glede pristnosti evrske gotovine pristojna NAC in CNAC, ki delujeta v sklopu Nacionalnega

Slika 28: **Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji**

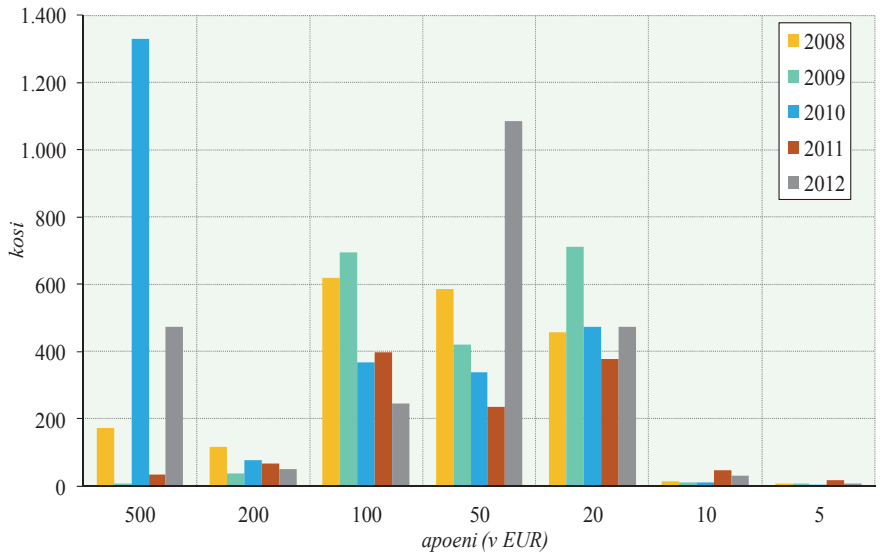

Vir: Banka Slovenije

[11] Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev je prikazana na sliki 28.

forenzičnega laboratorija pri Ministrstvu za notranje zadeve. Nadzor nad aktivnostmi navedenih centrov v povezavi z delovanjem v Centralni bazi o ponarejeni evrski gotovini pri ECB opravlja Nacionalni center za ponaredke (v nadaljevanju: NCC) v Banki Slovenije. NCC je dejavno vključen v sistem izmenjave podatkov in informacij na področju ponarejanja gotovine s Centrom za analizo ponaredkov evrskih bankovcev (CAC) pri ECB, z drugimi nacionalnimi centri za ponaredke ter Evropskim tehničnim in znanstvenim centrom za analizo evrskih kovancev.

2.1.7 Statistični sistem

Odgovornost za denarne in finančne statistike ter statistike finančnih računov in mednarodnih ekonomskih odnosov.

Banka Slovenije je odgovorna za izvajanje statističnega procesa na področjih denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino in statistike nacionalnih finančnih računov. To vključuje zbiranje podatkov, njihovo obdelavo, posredovanje uporabnikom in/ali javno objavljanje agregiranih podatkov. Nekaj nalog ima Banka Slovenije tudi na področju drugih, predvsem splošnih ekonomskih in javno finančnih statistik.

Izvajanje statističnih funkcij temelji na članstvu v ESCB skladno s statutom ESCB in ECB, na nalogah programa statističnih raziskovanj po zakonu o državni statistiki in na drugih pooblastilih.

Statistične dejavnosti Banke Slovenije so namenjene obveščanju domače in tuje javnosti o finančnih in makroekonomskih gibanjih v Sloveniji. Zagotavljajo tudi podatkovno podporo uresničevanju ciljev stabilnosti cen, ekonomske politike in finančne stabilnosti slovenskega gospodarstva v okviru Ekonomske in monetarne unije.

Vodenje Strokovne skupine za združevanje nadzornih in statističnih poročevalskih zahtev do kreditnih institucij.

Pri razvoju statističnih zahtev, metodologij in standardov Banka Slovenije sodeluje z mednarodnimi organizacijami in institucijami, zlasti z ECB, MDS, Eurostatom, Svetovno banko, OECD in BIS. Predstavniki Banke Slovenije so člani Statističnega odbora ESCB in delovnih skupin za: statistike mednarodnih odnosov s tujino, splošne ekonomske statistike, statistike državnih financ, monetarne in finančne statistike, (nacionalne) račune evrskega območja, statistike vrednostnih papirjev in za statistične informacijske sisteme, ter tudi občasnih tematskih skupin. Predstavnik Banke Slovenije je začel leta 2012 dveletni mandat vodenja Strokovne skupine za združevanje nadzornih in statističnih poročevalskih zahtev do kreditnih institucij (Joint Expert Group on Reconciliation, JEGR) pod okriljem ECB in EBA (European Banking Authority). Potrebam sodelovanja v okviru ESCB je prilagojena tudi organizacija oddelka Finančna statistika.

Predstavniki Banke Slovenije se udeležujejo tudi srečanj v ustreznih delovnih skupinah Eurostata in plenarnih zasedanj Odbora za denarno, finančno in plačilnobilančno statistiko (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB).

Dogovor z MF in SURS je pomembna podlaga za usklajeno izpolnjevanje obveznosti na področju makroekonomskih in finančnih statistik in primer dobre prakse.

V sodelovanju z domačimi statističnimi institucijami izstopa sodelovanje z Ministrstvom za finance in Statističnim uradom Republike Slovenije (SURS) na podlagi v letu 2004 sklenjenega in nazadnje v letu 2009 osveženega dogovora o sodelovanju na področju makroekonomskih in finančnih statistik. Dogovor služi uskladitvi pristojnosti in odgovornosti zaradi naraščanja bremena statističnih zahtev in soodvisnosti posameznih statistik ter s tem olajšuje izpolnjevanje mednarodnih statističnih zahtev. Na mednarodni ravni predstavlja dogovor primer dobre prakse.

Z dogovorom so opredeljene odgovornosti podpisnikov dogovora in način njihovega sodelovanja v zagotavljanju slovenskih makroekonomskih in finančnih statistik do Evropske komisije – Eurostata in ECFIN-a, ECB in OECD. Med drugim je v dogovoru opredeljeno tudi sodelovanje pri vzdrževanju registra standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev kot posebno pomembne statistične infrastrukture za zagotavljanje skladnih makroekonomskih in finančnih statistik. Enotno sektorsko razvrstitev vodi kot del Poslovnega registra Slovenije Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

Osnovni viri za obsežne in zahtevne statistične sklope finančnih računov, denarnih in finančnih statistik ter statistik mednarodnih odnosov s tujino Banke Slovenije so podatki iz neposrednih in posrednih poročil finančnih institucij in nefinančnih podjetij ter podatki o blagovni menjavi, ki jih pripravlja SURS v sodelovanju s Carinsko upravo RS. Banka Slovenije zbira, pripravlja in/ali objavlja tudi podatke statistik plačilnih instrumentov, finančnih trgov, splošnih ekonomskih in javnofinančnih statistik.

Četrtletna poročila za statistiko finančnih računov zbira AJPES.

Banka Slovenije sestavlja letne in četrtletne finančne račune Slovenije. Osnovni vir so četrtletna poročila institucionalnih poslovnih enot (nefinančnih družb, finančnih družb in enot države) za potrebe statistike finančnih računov, ki jih za Banko Slovenije zbira Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

Podatki četrtletnih finančnih računov so bili leta 2012 poslani ECB skladno s Smernico ECB/2005/13, podatki četrtletnih finančnih računov za sektor države ECB in Eurostatu v skladu z Uredbo (ES) št. 501/2004 in podatki letnih finančnih računov Eurostatu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2223/96.

V juliju 2012 je izšla publikacija Finančni računi Slovenije 2006–2011, ki poleg tabel finančnih računov in metodologije sestave vsebuje tudi analizo podatkov finančnih računov po posameznih sektorjih in primerjavo z evrskim območjem. Na spletni strani Banke Slovenije so bili objavljeni letni in četrtletni podatki finančnih računov ter četrtletne informacije Finančni računi Slovenije.

Pripravlja se tudi uvedba spremenjenega sistema nacionalnega računovodstva (ESR 2010) glede metodoloških sprememb in tudi sprememb v institucionalnih sektorjih in finančnih instrumentih.

Tudi leta 2012 je potekala obsežna produkcija podatkov denarne in finančne statistike na mesečni, četrtletni in letni ravni v skladu z metodološkimi zahtevami ECB, OECD in MDS ter z lastnimi potrebami BS. Podatki na podlagi uredb ECB/2001/18 in ECB/2008/32 ter smernice ECB/2007/9 obsegajo poleg podatkov bilanc stanja in obrestnih mer monetarnih finančnih institucij (MFI) še podatke o nedenarnih finančnih posrednikih, vrednostnih papirjih, plačilnih sistemih in strukturne podatke bančnega sistema.

Uvedba večnamenskega poročanja lizinških družb.

Leta 2012 je bilo v sodelovanju z lizinškimi družbami pri Združenju Bank Slovenije pripravljeno novo četrtletno poročanje družb, ki se ukvarjajo z lizingom. Večnamensko poročanje za potrebe finančne stabilnosti, statistike finančnih računov in potreb ECB se je začelo s podatki za zadnje četrtletje 2012.

BS je leta 2012 nadaljevala aktivnosti, katerih namen je uvedba večnamenskega poročanja podatkov v podsektorju zavarovalniških družb in pokojninskih skladov (S.125), v sodelovanju z Agencijo za zavarovalni nadzor (AZN), Slovenskim zavarovalnim združenjem (SZZ) in tudi z ECB.

Leta 2012 se je nadaljevala obsežna redna produkcija podatkov plačilne bilance in bilance stanja mednarodnih naložb, vključno z zunanjim dolgom in neposrednimi tujimi naložbami ter mednarodnimi denarnimi rezervami.

Po prejetju dokončnih podatkov o menjavi blaga za leto 2011 so bili v redni reviziji revidirani podatki od vključno leta 2007. SURS je revidiral podatke blagovne menjave za obdobje 2009–2011. Revidiran je bil del blagovne menjave, ki jo izvajajo podjetja, ki niso registrirana v Sloveniji.

Revizija podatkov statistike ekonomskih odnosov s tujino od leta 2007.

Banka Slovenije je ob reviziji podatkov stanja mednarodnih naložb ocenila premoženje prebivalstva v obliki nepremičnin v tujini. Podatki so bili revidirani za obdobje od vključno leta 2007. Osnovni vir za ocenjevanje števila nepremičnin v tujini, ki jih imajo v lasti rezidenti Slovenije, je anketa o porabi v gospodinjstvih, ki jo izvaja SURS, in je na razpolago za obdobje 2006–2010. V letu 2006 so po podat-

kih ankete imeli rezidenti Slovenije v tujini v lasti 8.166 stanovanj, v letu 2010 pa 11.113.

Druge spremembe ob reviziji statistik ekonomskih odnosov s tujino se nanašajo na sistem ocenjevanja stanja gotovine in vlog prebivalstva, vrednotenje državnih obveznic in na vključitev podatkov o nakupu goriva, ki ga opravijo tuji prevozniki na bencinskih črpalkah v Sloveniji.

Državne obveznice, ki kotirajo na Ljubljanski borzi, so slabo likvidne, zato so tečaji obveznic neažurni ali jih sploh ni. Ker so se v zadnjem četrtletju 2011 precej zmanjšale tržne vrednosti državnih obveznic, tečaji z Ljubljanske borze pa tega niso odražali, se od konca leta 2011 pri vrednotenju obveznic, vpisanih v KDD, uporabljajo tečaji iz MTS, kar omogoča bolj realno tržno vrednotenje obveznic.

Od leta 2007 se ocena stanja tuje gotovine domačega prebivalstva vzdržuje na ravni, ki je bila dosežena pred vstopom v Evropsko monetarno unijo konec leta 2006 (2.948,6 mio EUR), saj v monetarni uniji ni več mogoče slediti pologom večinoma evrske gotovine, ki izvira iz transakcij tekočega računa v bančni sistem, oziroma pretvorbi v druge oblike premoženja.

V novembru 2012 je izšla publikacija Neposredne naložbe 2011 s podrobnimi podatki o izvoru tujih neposrednih naložb v Sloveniji in njihovi vključenosti v slovenski gospodarski prostor. Publikacija vsebuje tudi podatke in kratko analizo slovenskih neposrednih naložb v tujini ter podatke o poslovanju podjetij v tujini, v katerih imajo slovenski vlagatelji neposredni ali posredni kontrolni delež (*Foreign Affiliates Statistics, FATS*).

Ponovljena anketa o dostopu podjetij do financiranja.

Banka Slovenije je jeseni 2012 drugič izvedla anketo o dostopu podjetij do financiranja, primerljivo z anketo, ki jo polletno izvaja ECB na vzorcu majhnih in srednje velikih podjetij večjih držav evrskega območja že od leta 2009 (podatki slednje so dosegljivi v zbirki podatkov ECB – *Statistical Data Warehouse, SDW*). Tovrstne ankete sicer izvajata ECB in Evropska komisija vsaki dve leti od leta 2009 naprej v vseh evropskih državah, pri čemer pa je število slovenskih anketirancev majhno, in sicer samo 100.

Banka Slovenije pošilja ECB tudi nekatere podatke s področij javnofinančne in splošnoekonomske statistike, kar obsega podatke »maastrichtskih« ekonomskih meril o dolgoročnih obrestnih merah, saldu državnega proračuna, državnem dolgu in harmoniziranem indeksu rasti cen življenjskih stroškov, druge podatke iz statistike nacionalnih računov, statistike dela, podatke po postopku o presežnem primanjkljaju ipd. Te podatke v skladu z navedenim dogovorom pripravljata Statistični urad RS in Ministrstvo za finance.

Banka Slovenije na svojih spletnih straneh tekoče objavlja ključne slovenske makroekonomske podatke skladno s Posebnimi standardi objavljanja statističnih podatkov MDS. Slednji zahtevajo redno objavljanje določenih metodološko ustreznih makroekonomskih podatkov po vnaprej objavljenem koledarju. Ustrezne podatke za objavo po tem standardu prispevata tudi MF in SURS.

Glavni finančni in makroekonomski podatki za Slovenijo izhajajo v mesečnem biltenu ter v letnih publikacijah o neposrednih naložbah in o finančnih računih. Bilten Banke Slovenije je dosegljiv na spletnih straneh Banke Slovenije in od leta 2011 ne izhaja več v tiskani obliki. Na spletnih straneh Banke Slovenije so objavljene tudi vse statistične publikacije, daljše časovne vrste podatkov iz biltena in še nekateri pomembni podatki. Med pomembnejšimi neposrednimi prejemniki statističnih podatkov so poleg domačih naslovnikov ECB, Eurostat, MDS, OECD in BIS.

Strokovna pomoč statistikom centralne banke Albanije.

Leta 2012 je Banka Slovenije zagotovila strokovno pomoč na statističnem področju centralni banki Albanije. Pri tem je bil strokovni delegaciji, ki je obiskala Banko Slovenije, predstavljen sistem večnamenskega poročanja finančnih institucij.

2.1.8 Informacijski sistem

Banka Slovenije je povezana v informacijski sistem ESCB.

Zakon o Banki Slovenije (uradno prečiščeno besedilo, Ur. l. RS, št. 72/06) v 55. členu določa, da Banka Slovenije (BS) od dneva članstva Republike Slovenije v EU pri evidentiranju, zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov in informacij za izvajanje svojih funkcij sodeluje z ECB skladno s statutom ESCB in ECB.

Infrastruktura informacijskega sistema ESCB.

Tehnično je BS v informacijski sistem ECB/ESCB povezana prek fizične omrežne infrastrukture sistema ESCB,[12] aplikativne omrežne infrastrukture sistema ESCB,[13] sistema za varno izmenjavo elektronske pošte v ESCB[14] in prek telekonferenčnega sistema. Infrastrukturna oprema se nahaja na primarni lokaciji in tudi na rezervni lokaciji BS.

Povezava do ECB je zagotovljena s pomočjo omrežne infrastrukture sistema ESCB. Gre za visoko razpoložljivo in varno zasebno omrežje, ki povezuje posamezne nacionalne centralne banke (NCB) z ECB. Sistemsko administracijo tega omrežja, tudi za opremo, ki je nameščena na lokacijah NCB, izvaja ECB.

Aplikativna omrežna infrastruktura sistema ESCB je sistemski del infrastrukture, ki se uporablja za povezovanje NCB z ECB. Gre za več namenskih strežnikov, požarnih pregrad, mrežnih stikal itd. Vsa oprema je podvojena, torej zagotavlja visoko razpoložljivost. Prav tako je del opreme v rezervnem računalniškem centru BS, kar nam omogoča neovirano povezavo do ECB tudi ob popolnem izpadu primarnega računalniškega centra BS. Vsa oprema tega omrežja, ki je locirana na lokacijah BS, je v administrativni domeni BS.

Navedeno infrastrukturno opremo je treba redno nadgrajevati, glede na tehnološki razvoj, povečanje količine podatkov in povečane zahteve poslovnih uporabnikov. Leta 2012 smo na zunanjem poštnem strežniku implementirali enkripcijo TLS (*Transport Layer Security, TLS*. ESCB-Net za izmenjavo varne elektronske pošte med ECB in NCB-ji uporablja omrežje CoreNet, ki že samo po sebi zagotavlja šifriranje podatkov. Kot rezervna možnost ob popolni neoperativnosti omrežja CoreNet je bila vzpostavljena enkripcija pošte TLS, ki potuje prek interneta. Izvedli smo namestitev Service Pack 8 na produkcijski sistem EXDI in namestili dodatne varnostne popravke za ESCB-Net. Med letom smo implementirali vse zahtevane popravke za ESCB-Net in EXDI. V decembru smo implementirali še povezavo TLS z Narodno banko Hrvaške.

Aplikacije informacijskega sistema ESCB.

Na navedeni infrastrukturni opremi tečejo številne aplikacije, prek katerih poteka izmenjava podatkov med NCB in ECB/ESCB. Tudi leta 2012 so se v sistemu ESCB nadaljevale aktivnosti zagotavljanja aplikativne podpore za izvajanje kriznih ukrepov. Tako smo tudi v BS morali prilagoditi oziroma zagotoviti aplikativno podporo predvsem pri podpori meril primernosti finančnega premoženja. Zagotovili smo tudi aplikativno podporo ob vzpostavitvi skupnega centra za vrednotenja finančnega premoženja.

Nadgradili smo tudi mesečno in dnevno poročilo za potrebe beleženja podatkov o novi, drugi seriji evrskih bankovcev. Priprava oziroma prilagoditve so bile poleg tega potrebne še pri izmenjavi različnih statističnih podatkov, tako na strani vsebine kot tudi na strani tehnoloških rešitev.

Varnost informacijskega sistema ESCB.

Pri varovanju informacij smo sodelovali na treh pomembnejših medsebojno povezanih projektih. Vzpostavljena je bila infrastruktura za centralizirano upravljanje uporabniških računov in dostopnih pravic v okviru projekta IAM (Identity and Access Management). Za povečano raven zaupanja v elektronske identitete vzporedno poteka projekt ESCB-PKI, v okviru katerega se vzpostavlja certifikatska agencija za digitalna potrdila, ki bodo priznana v okolju ESCB. Digitalna potrdila bodo uporabniški računi ESCB uporabljali kot mehanizem avtentikacije ob prijavi v

12 Core Network.
13 ESCB-Net.
14 ESCBMail.

aplikacije ESCB. Pri tretjem projektu varne elektronske pošte ESCB (*Secure ESCB Email, SEE*) gre za povečanje varnosti izmenjanih vsebin v sistemu elektronske pošte ESCB, z uporabo mehanizma šifriranja in elektronskega podpisa, ki temelji na digitalnih potrdilih, priznanih na ravni ESCB.

2.2 Druge naloge

2.2.1 Sistemski ukrepi in aktivnosti s področja nadzora bank in skrbi za finančno stabilnost

Banka Slovenije stalno in sistematično opozarja uprave bank na nevarnosti prevelikega prevzemanja tveganj, ki so jim izpostavljene pri svojem poslovanju. S sprejemanjem sistemskih ukrepov, kot je razvidno iz nadaljevanja, je pripomogla k zadrževanju visoke kreditne rasti že pred izbruhom krize. Hkrati je s številnimi pismi, ki so imela značaj obveznega navodila, banke opozarjala, da morajo vzpostaviti ustrezen sistem upravljanja tveganj in vzdrževati ustrezen obseg kapitala za pokrivanje vseh vrst tveganj. Po izbruhu finančne krize je Banka Slovenije s svojimi ukrepi prispevala k blažitvi posledic finančne krize. Poleg ukrepov in aktivnosti, ki jih je Banka Slovenije zaradi zagotavljanja stabilnosti in blaženja učinkov krize sprejela v letu 2012, so v okviru 3 predstavljeni tudi sprejeti ukrepi oziroma aktivnosti Banke Slovenije od leta 2004 po posameznih letih.

Banka Slovenije stalno in sistematično opozarja uprave bank na nevarnosti prekomernega prevzemanja tveganj. Po izbruhu finančne krize je Banka Slovenije s svojimi ukrepi prispevala k blažitvi njenih posledic.

Ukrepi in aktivnosti za ohranjanje finančne stabilnosti v letu 2012

V februarju je Banka Slovenije sprejela dopolnitev smernic za ocenjevanje ustreznosti notranjega kapitala (ICAAP), tako da bo za povečano tveganje dobičkonosnosti iz naslova pasivnih obrestnih mer zahtevala dodatni kapital v okviru procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za obdobje enega leta vnaprej. Ukrep banke zmanjšuje izpostavljenost tveganju dobičkonosnosti s spodbujanjem k večji skrbnosti pri uravnavanju višine pasivnih obrestnih mer, kar hkrati pozitivno vpliva tudi na raven posojilnih obrestnih mer gospodarstvu.

Marca je Banka Slovenije s spremembo Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu in Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po pristopu notranjih bonitetnih sistemov spremenila opredelitev zapadle postavke oziroma pomembne kreditne izpostavljenosti v zamudi v zvezi z opredelitvijo neplačila za namen izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje. Kreditna obveznost v zamudi je pomembna najpozneje, ko presega 2% črpane izpostavljenosti ali 50.000 EUR za več kot 90 dni, vendar ni manjša od 200 EUR (do tedaj 1.000 EUR za pravne osebe in 100 EUR za fizične osebe). Enaka opredelitev je bila aprila uvedena s spremembo Navodila za izvajanje Sklepa o ocenjevanju izgub za namen ugotavljanja neplačnikov v okviru poročanja bank o izpostavljenosti do posameznih komitentov. Poročanje bank je bilo dopolnjeno tudi s poročanjem o višini izpostavljenosti, kjer komitent zamuja s plačilom več kot 90 dni. Z navedenimi spremembami je definicija neplačnikov postala bolj primerljiva z definicijami v drugih državah evrskega območja.

Aprila je Banka Slovenije s spremembo Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic spremenila pogoje glede vključevanja najetih kreditnih linij in nečrpanega dela najetih kreditov tako, da se v izračun količnikov likvidnosti ne vključujejo več v celoti, temveč postopoma do višine 50%. Ukrep pomeni predvsem zmanjševanje izpostavljenosti likvidnostnemu tveganju zaradi dolgotrajnosti zaostrenih razmer na finančnih trgih, hkrati pa približuje obravnavo teh virov likvidnosti zahtevi likvidnostnega standarda LCR.

Z namenom zmanjšanja deleža slabih naložb v bilancah bank, ki se zaradi dolgotrajnih postopkov izterjave povečuje, in z namenom pospeševanja unovčevanja nepremičnin, prejetih v zavarovanje, je bil v aprilu dopolnjen tudi Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic. Banke bodo morale tako odpisati finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, za katera v postopku izterjave ocenijo, da ne bodo več povrnjena in so v skladu z MSRP izpolnjeni pogoji za njihovo izločitev iz izkaza finančnega položaja. Do pridobitve pravne podlage za zaključek postopka izterjave morajo ta finančna sredstva voditi v zunajbilančni evidenci. Ukrep bo zmanjšal delež slabih naložb za slabo odstotno točko.

V pogojih naraščajočega pomanjkanja likvidnosti je bila sprejeta odločitev, da se interno razvit sistem za določanje bonitete podjetij izpopolni tako, da bo zadoščal vsem pogojem, ki jih predpisuje ECB za interni model za ocenjevanje kreditne kakovosti premoženja, ki je primerno za zavarovanje pri rednih operacijah za pridobivanje likvidnosti pri ECB. Model je bil uspešno dopolnjen in sprejet s strani ECB v novembru 2012. Z uporabo tega modela se bo bankam ob drugih nespremenjenih pogojih v letu 2013 povečal potencial za pridobivanje likvidnosti v okviru ECB.

Banka Slovenije aktivno sodeluje v aktivnostih za hitrejšo pomoč perspektivnim podjetjem v težavah.

Poleg sistemskih ukrepov pri nadzoru in ohranjanju stabilnosti Banka Slovenije in Združenje bank Slovenije že od sredine leta 2012 usklajeno izvajata aktivnosti za izboljšanje pogojev poslovanja realnega sektorja, katerega prezadolženost je ob nizki gospodarski aktivnosti eden ključnih razlogov, da se slabša poslovanje bank:

- spremenjen je bil Zakon o bančništvu, ki ne zavezuje bank k oddaji prevzemne ponudbe v primeru pridobitve kapitalske naložbe pri prestrukturiranju podjetja v obdobju dveh let po pridobitvi;
- izdelani so bili predlogi v zvezi s potrebnimi spremembami insolvenčne zakonodaje;
- oblikovane so bile rešitve v zvezi s konverzijo bančnih terjatev v kapital podjetij oziroma v zvezi z vrednotenjem in učinkovitim upravljanjem tako pridobljenih kapitalskih naložb (vrednotenje po nabavni vrednosti ali po pošteni vrednosti, praviloma s tehniko ocenjevanja vrednosti, kot izhaja iz MSRP, prenos naložb na enoto za posebne namene (SPV), s čimer se upravljanje teh naložb prepusti strokovno usposobljenim kadrom).

Ob tem Banka Slovenije, v sodelovanju s predstavniki Združenja bank Slovenije, bank upnic in Gospodarske zbornice Slovenije, koordinira tudi aktivnosti za dogovore o sprejemljivih pogojih za poslovno, finančno in lastniško prestrukturiranje, ki bo izboljšalo finančni položaj podjetij, povečalo njihovo sposobnost odplačevanja dolgov in zmanjšalo zahteve po dodatnih slabitvah in kapitalu v slovenskem bančnem sistemu. To naj bi spodbudilo postopno oživljanje gospodarstva. Tako bi se prekinil tudi povratni vpliv negativne gospodarske rasti na krčenje kreditne aktivnosti bank in na povečevanje kreditnega tveganja.

Opisani pregled aktivnosti Banke Slovenije vključuje le ključne sistemske nadzorniške ukrepe in ukrepe za zagotavljanje finančne stabilnosti, ki so veljali za celoten bančni sistem. Temu je treba dodati še vrsto nadzorniških ukrepov, ki so v posameznih bankah odpravljali pomanjkljivosti in kršitve ter posredno vplivali na stabilnost bančnega sistema.

Okvir 3: **Kronološki pregled aktivnosti Banke Slovenije v obdobju 2004–2011**

- **Leto 2004**

Banka Slovenije je že v letu 2004 banke začela opozarjati na pomen procesa internega ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala in zahtevala postopno vzpostavitev navedene prakse do prehoda na Basel II. Namen je bil ocenjevanje trenutnih in prihodnjih kapitalskih potreb zaradi zagotavljanja primerne kapitalske ustreznosti tudi v razmerah neugodnih tržnih okoliščin. Cilj je, da so tveganja, ki jih banka prevzema pri svojem poslovanju, pokrita z ustreznim kapitalom, s katerim razpolaga banka, pri čemer je treba upoštevati tudi poslovanje in tveganja v prihodnosti. Poudarjeno je bilo, da upravljanje kapitala zahteva vpogled v tveganost in donosnost instrumentov in bančnih aktivnosti tudi z vidika strateških odločitev glede profila tveganosti banke.

- **Leto 2005**

Banka Slovenije je banke na začetku leta 2005 ponovno opozorila na pomen upravljanja kapitala, saj uprave bank tudi tako povečujejo zaupanje javnosti v varnost in stabilnost bank. Pričakovalo se je, da banke glede na obseg tveganj, ki jih prevzemajo, določijo tudi ustrezno višje kapitalske zahteve, kar lahko vodi v kapitalsko ustreznost precej nad zakonsko predpisanim minimumom. Ob tem so bile banke opozorjene na hitro rast obsega poslovanja, do katere je prišlo med drugim zaradi odobravanja ugodnih kreditov, katerih značilnost je bila poleg ugodne obrestne mere in nižjih stroškov tudi hitra in preprosta pridobitev. Zato je Banka Slovenije od bank zahtevala ustrezno ocenjevanje finančnega položaja tako pridobljenih novih komitentov, predvsem z vidika njihove sposobnosti odplačevanja dolga zaradi pričakovanega nadaljnjega slabšanja splošnih gospodarskih pogojev.

- **Leto 2006**

Na začetku leta 2006 je Banka Slovenije hkrati z uvedbo Mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP), ki so pomenili bistveno zmanjšanje obsega potrebnih oslabitev, uvedla previdnostni filter kot odbitno postavko od temeljnega kapitala bank. Tako se takrat akumulirane rezervacije in oslabitve iz naslova skupinskih slabitev niso smele prenesti v dobiček bank za razdelitev delničarjem, temveč v kapital. Predvsem je Banka Slovenije s tem ukrepom bistveno vplivala na kreditno rast, saj je nadaljnje kreditiranje zaradi odbitne postavke bistveno bolj bremenilo kapital bank. Kljub večkratnim pobudam bank in zunanjih revizorjev za ukinitev previdnostnega filtra je Banka Slovenije vztrajala pri tovrstni rezervi vse do oktobra 2008, ko se je finančna kriza zaostrila. Banka Slovenije je z odpravo previdnostnega filtra delovala proticiklično in s tem blažila krčenje kreditne aktivnosti bank v začetnem obdobju razvoja krize. Zaradi sprostitve previdnostnega filtra se je povečal regulatorni kapital bank za 308 mio EUR, kar je ugodno vplivalo na povečanje kapitalskega količnika večine bank.

Banke so bile na začetku leta 2006 s pismom opozorjene na problematiko padanja obrestnih mer in iskanja bolj tveganih alternativnih naložbenih oblik, kot so kompleksni izvedeni in strukturirani finančni instrumenti. Banka Slovenije je od uprav bank oziroma vodstva zahtevala, da morajo zagotoviti brezpogojno in podrobno razumevanje vsake načrtovane naložbe oziroma vsakega načrtovanega finančnega instrumenta, ki ga banka namerava izdati ali pridobiti.

Prav tako je Banka Slovenije banke s pismom opozorila na obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz kreditov v tuji valuti, kreditov, vezanih na tujo valuto, in kreditnih produktov, ki komitenta izpostavljajo tržnemu tveganju. Banke je opozorila, da morajo imeti vzpostavljen ustrezen in učinkovit sistem za obvladovanje tveganj, zahtevala je celovito informiranje strank o lastnostih produktov, ki jih banke ponujajo. Nadalje je zahtevala od bank, da morajo komitentu vedno najprej predstaviti ponudbo svojih produktov v evrih.

- **Leto 2007**

Konec leta 2007 je Banka Slovenije od bank dodatno zahtevala, da tudi v primeru, ko komitent kljub celoviti seznanitvi s tečajnim tveganjem želi posojilo v tuji valuti ali vezati na tujo valuto, banka njegovo kreditno sposobnost oceni ob upoštevanju najetja enakega posojila v evrih ter tako ugotovljeni znesek posojila upošteva kot najvišji možni znesek posojila. Obseg novih posojil nebančnemu sektorju, vezanih na tečaj švicarskega franka, je bil tako v letu 2008 manjši za 38 % in v letu 2009 za 65 %. Banke od leta 2009 gospodinjstvom niso več odobravale posojil, vezanih na tečaj švicarskega franka.

Banka Slovenije je takrat zaostrila tudi pravila za izračun kapitalskih zahtev za kreditno tveganje, saj je razširila opredelitev regulatorno zelo tveganih izpostavljenosti, ki se pri izračunu kapitalskih zahtev tehtajo z utežjo 150 % (običajna utež za podjetja brez bonitetne ocene je sicer 100 %). Med regulatorno zelo tvegane izpostavljenosti, ki sicer vključujejo izpostavljenosti do oseb v postopku stečaja ali prisilne poravnave oziroma za katere objektivni pogoji kažejo, da so zelo tvegane, so morale banke od konca leta 2007 vključevati tudi izpostavljenosti iz naslova naložb v kapital nejavnih družb, izpostavljenosti do podjetij tveganega kapitala in do kolektivnih naložbenih podjemov z visokim tveganjem ter do nereguliranih oseb, ki imajo 50 % sredstev naloženih v finančne instrumente. V kategorijo regulatorno zelo tveganih izpostavljenosti so bile uvrščene tudi vse gospodarske družbe, ki so ustanovljene oziroma poslujejo predvsem zato, da bi objavile prevzemno ponudbo, ali ki usklajeno delujejo s prevzemnikom.

Od leta 2007 je Banka Slovenije vsako leto bankam priporočila, naj večji del izkazanega dobička uporabijo za oblikovanje rezerv in s tem povečajo kapital.

- **Leto 2008**

Banka Slovenije je leta 2008 v Poročilu o finančni stabilnosti banke opozorila na neustrezno strukturo in obseg kapitala, ob upoštevanju visoke kreditne rasti in naraščanja deleža podrejenih instrumentov v regulatornem kapitalu.

Poleg odprave previdnostnega filtra v oktobru, ki je prek povečanja kapitalske ustreznosti bank upočasnil krčenje njihove kreditne aktivnosti, je Banka Slovenije v novembru prilagodila še izračun količnikov likvidnosti za vrednost zastavljenega premoženja pri centralni banki v prvem razredu likvidnostne lestvice. S tem je bila odpravljena regulatorna ovira za črpanje likvidnih sredstev pri ECB.

V novembru je Banka Slovenije banke pozvala k omejevanju višine obrestnih mer za vpogledne in kratkoročne vloge, ker je pri popolnem jamstvu države za bančne vloge dvigovanje obrestnih mer povzročilo prenašanje vlog med bankami in le povečevalo nestabilnost vlog, ni pa spodbujalo dodatnega varčevanja. Napovedana možna uporaba ukrepov, pri katerih bi šlo za kaznovanje vzdrževanja neprimerne obrestne politike – Banka Slovenije bi namreč lahko ukrepala tako, da bi spremenila težo teh vlog pri izračunu količnika likvidnosti –, ni bila potrebna. Hkrati je Banka Slovenije banke pozvala k večjemu oblikovanju oslabitev in rezervacij, pri čemer bi morale banke že upoštevati dejansko izkazano poslabšanje gospodarskih razmer poslovanja podjetij iz nekaterih panog.

- **Leto 2009**

Ob naraščanju kreditnega tveganja je Banka Slovenije banke zavezala k ustreznemu vrednotenju posameznih instrumentov in k ustrezni ravni oslabitev in rezervacij ter opozorila na možnost, da oblikovane oslabitve in rezervacije ne odražajo v celoti poslabšanih razmer, ki so postajale vse očitnejše. Hkrati je banke pozvala, naj načrtovano kreditno aktivnost uskladijo z razpoložljivimi stabilnimi viri financiranja in pretežni del dobička, realiziranega v letu 2008, razporedijo v rezerve. Spremenjen je bil Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, z zahtevo po mesečnem poročanju (in izkazovanju v izkazu poslovnega izida) o oblikovanih oslabitvah in rezervacijah ter razvrščeni aktivi. Hkrati je bila v sistem poročanja uvedena tudi zahteva po dodatnih informacijah o zavarovanjih terjatev.

V juniju je Banka Slovenije opozorila na potrebne aktivnosti za izboljšanje upravljanja tveganj v bankah. V pismu so bile predložene zahteve glede ponavljajoče obnovljenih kratkoročnih kreditov brez denarnih tokov pri vračilu glavnic kreditov. Določila je, da banke tovrstnih kreditov ne smejo vključevati v izračun količnikov likvidnostne lestvice prvega in drugega razreda ter da morajo zanje oblikovati zadosten obseg oslabitev. Hkrati je bila predložena zahteva, naj se med regulatorno zelo tvegane izpostavljenosti uvrsti tudi financiranje prevzemnih aktivnosti. Banka Slovenije je v juniju sprejela tudi Priporočila za usklajeno postopanje bank upnic v primeru podjetij v finančnih težavah.

- **Leto 2010**

Kljub oživljanju gospodarske aktivnosti v letu 2010 se je z zaostrovanjem dolžniške krize v nekaterih državah evrskega območja nadaljevala negotovost na finančnih trgih. Zato je Banka Slovenije s pismom pozvala banke, naj dobiček, dosežen v letu 2009, razporedijo v druge rezerve iz dobička za krepitev njihovega kapitala. Hkrati je uprave bank opozorila, naj ocenijo potrebo po rekapitalizaciji v letu 2010 ter na podlagi teh ocen pravočasno pripravijo in izvedejo postopke rekapitalizacije.

V juliju je Banka Slovenije sprejela še odločitev, da morajo banke v okviru procesa ocenjevanja notranjega kapitala (ICAAP) 80 % interno ocenjenih kapitalskih potreb pokriti s temeljnim kapitalom, izračunanim po Sklepu o izračunu kapitala. Ukrep je bil namenjen izboljševanju strukture kakovosti kapitala bank, saj je postajalo očitno, da finančna kriza postaja globoka gospodarska kriza s pričakovanim pritiskom na poslabševanje kapitala bank zaradi povečanega kreditnega tveganja, povezanega s slabšanjem poslovanja in finančnega položaja nefinančnih družb ter z večjo izpostavljenostjo zaradi večanja števila zamud pri poravnavanju zapadlih obveznosti in stečajev.

Da bi se izboljšalo upravljanje problematičnih naložb, je Banka Slovenije oktobra dopolnila Sklep o upravljanju s tveganji in ocenjevanju ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice tako, da je zaostrila zahteve za obravnavo in spremljanje problematičnih kreditov (sistematična obravnava, vzpostavitev informacijsko podprte evidence za spremljavo poplačil in odpisov ter pravočasno restrukturiranje).

- **Leto 2011**

V januarju je Banka Slovenije banke ponovno pozvala, naj pravočasno ocenijo potrebe po kapitalu v letu 2011 in temu ustrezno pripravijo postopke za njihovo okrepitev. Uprave bank je pozvala, naj na skupščinah delničarjev sprejmejo sklepe o razporeditvi dobička v rezerve, da bi se povečal njihov kapital.

Septembra je bil spremenjen Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic tako, da so se uteži vpoglednih vlog gospodinjstev in nefinančnih družb znižale za 10 odstotnih točk, na 40 % v prvem in 35 % v drugem razredu likvidnostne lestvice, ter se s tem približale predvideni obravnavi tovrstnih vlog v okviru likvidnostnega standarda LCR. Bankam so se obveznosti za naložbe v prvem in drugem razredu zmanjšale za več kot 800 mio EUR, s čimer jim je bilo olajšano uravnavanje strukture naložb. Zmanjšana je bila izpostavljenost naraščajočemu tveganju refinanciranja kot posledici ponovnega močnega poslabšanja razmer na evropskem finančnem trgu. S tem se je zmanjšal tudi pritisk na zmanjšanje kreditne aktivnosti bank, ki je sicer posledica oteženega dostopa do virov financiranja.

Druge spremembe na področju bančne regulative leta 2012

Poleg sprememb podzakonskih predpisov, povezanih s sistemskimi ukrepi in aktivnostmi za ohranjanje stabilnosti, navedenimi v točki 2.2.1., so bile leta 2012 sprejete tudi spremembe podzakonskih predpisov Banke Slovenije, namenjene predvsem nadgradnji regulatornega okvira, ki je podlaga za izvajanje nadzora nad poslovanjem bank in hranilnic. Gre za posledice spremenjene zakonodaje (domača zakonodaja, smernice Evropskega bančnega organa) ali za rezultat spoznanj iz nadzorniške prakse. Skupni imenovalec navedenih sprememb je prizadevanje Banke Slovenije k iskanju ustreznih rešitev za trenutno in dolgoročno obvladovanje tveganj in razmer v slovenskem bančnem sistemu ter povečanje zaupanja javnosti v slovenski bančni sistem.

Skupni imenovalec vseh sprememb na področju bančne regulative je prizadevanje Banke Slovenije k iskanju ustreznih rešitev za obravnavo trenutnih razmer v slovenskem bančnem sistemu in povečanje zaupanja javnosti v slovenski bančni sistem.

Marca je BS na podlagi Zakona o hipotekarni in komunalni obveznici (ZHKO-1) sprejela sklop podzakonskih predpisov za podrobnejšo opredelitev zahtev ZHKO-1, in sicer:

- Sklep o pogojih za pridobitev dovoljenja za izdajanje hipotekarnih in komunalnih obveznic, ki predpisuje dokumentacijo za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev dovoljenja za izdajo hipotekarnih in komunalnih obveznic, ki jo mora banka priložiti zahtevi za izdajo dovoljenja;

- Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za imenovanje skrbnika kritnega registra, ki po novem določa način ugotavljanja pogojev iz ZHKO-1 glede imenovanja skrbnika kritnega registra (skrbnik), ki jih mora izpolnjevati banka, ki namerava izdati hipotekarne in komunalne obveznice;

- Sklep o usklajevanju kritnega premoženja z izdanimi hipotekarnimi in komunalnimi obveznicami, ki po novem določa, da se izračunavanje sedanje vrednosti kritnega premoženja in hipotekarnih obveznic ter njuna primerjava, kot tudi testiranje izjemnih situacij, izvaja v najmanj enomesečnih presledkih. Banka mora po novem zagotavljati tudi vsaj dvoodstotno presežno kritje sedanje vrednosti kritnega premoženje nad sedanjo vrednostjo hipotekarnih obveznic;

- Sklep o pogojih za vključevanje izvedenih finančnih instrumentov v kritno premoženje hipotekarnih in komunalnih obveznic, ki opredeljuje najvišji možni obseg izvedenih finančnih instrumentov, ki se vključuje v kritno premoženje, na nespremenjeni ravni 12 % (izračunano kot razmerje med terjatvami iz naslova izvedenih finančnih instrumentov in celotnimi neporavnanimi obveznostmi) ter pogoje za njihovo vključitev.

V istem mesecu so bili objavljeni še nov Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, novo Navodilo za izdelavo izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic ter novela Sklepa o poročanju posameznih dejstev in

okoliščin bank in hranilnic, in sicer kot posledica ukinitve poročanja bank in hranilnic po predpisanem kontnem okviru in posledica prehoda na nov sistem matričnega poročanja po Navodilu za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij.

Za zagotovitev pripravljenosti sistema jamstva za vloge na izplačilo zajamčenih vlog v kratkih rokih, kot jih določa ZBan-1, je bil v aprilu dopolnjen tudi Sklep o dopolnitvah sklepa o sistemu jamstva za vloge. Z dopolnitvami so se na novo podrobno uredile naloge banke prevzemnice v postopku izplačila zajamčenih vlog v primeru stečaja banke ali hranilnice, prav tako pa se je uvedla obvezna pripravljenost potencialnih bank prevzemnic, ki jih določi Banka Slovenije, da bi bile vnaprej pripravljene na obveznosti v zvezi s prevzetimi zajamčenimi vlogami.

Maja je bil objavljen nov Sklep o poročanju podružnic bank držav članic zaradi ukinitve poročanja po predpisanem kontnem okviru in poročanja za namen statistike finančnih računov, novih zahtev v zvezi s poročanjem finančnih sredstev, pri katerih komitent zamuja s plačilom več kot 90 dni (po Navodilu za izvajanje Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja iz aprila 2012), ter spremembe vsebine polletnega poročila o zajamčenih vlogah.

Septembra je BS sprejela še eno novelo Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic, in sicer zaradi uskladitve s smernicami v zvezi s poročanjem prejemkov, s katerimi je EBA natančno določila pravila glede zbiranja informacij in podatkov o prejemkih ter poenotila poročevalske obrazce, s katerimi ji morajo te informacije in podatke pošiljati države članice.

Oktobra je bil spremenjen Sklep o sistemu jamstva za vloge, s čimer so bile dopolnjene tehnične in vsebinske zahteve za poenoteno poročanje podatkov po posameznem vlagatelju za poročanje banke o zajamčenih vlogah in vlagateljih oziroma za preverjanje delovanja sistema v primeru stečaja banke, ali na zahtevo Banke Slovenije.

Istega meseca je bilo objavljeno novo Navodilo za izdelavo izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic kot posledica prilagoditve metodologije tehničnemu standardu za poročanje, v delu, ki se nanaša na računovodske izkaze.

Banka Slovenije v okviru diskrecijskih možnosti, ki jih daje zakonodaja, tudi prek sprememb podzakonskih predpisov podpira proces restrukturiranja realnega sektorja.

Decembra je Banka Slovenije sprejela spremembe Sklepa o izračunu kapitala bank in hranilnic, Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice ter Sklepa o kreditnih zavarovanjih. Gre za proticiklične regulatorne spodbude, katerih namen je v okviru diskrecijskih možnosti podpreti restrukturiranje realnega sektorja, in sicer:

- podaljšanje obdobja, ko banki kapitalskih naložb v druge kreditne in finančne institucije ter družbe za upravljanje, ki jih je pridobila v postopku finančnega prestrukturiranja, ni treba odštevati od kapitala; ta olajšava sicer trenutno pri bankah ni uporabljena;

- uveljavitev diskrecije, s katero se nadrejenim bankam v bančnih skupinah omogoči, da naložb v institucije, ki so vključene v konsolidacijo, v izračunu kapitala na posamični podlagi ni treba upoštevati med odbitnimi postavkami, pač pa se te naložbe vključijo v izračun tehtane tvegane aktive. Izračuni kažejo, da bo ta sprememba sklepa za banke, ki so na vrhu bančnih skupin, prinesla izboljšanje količnika kapitalske ustreznosti na posamični podlagi. Zahteve po izpolnjevanju količnika kapitalske ustreznosti na konsolidirani podlagi ostajajo za nadrejeno banko nespremenjene, kar je ključno za zagotavljanje celovitosti kapitala v bančni skupini;

- upoštevanje plomb o vpisu hipoteke kot dokaza pravne gotovosti za priznanje učinkov zavarovanja z nepremičninami; banke bodo že na podlagi plombe upoštevale nepremičnine kot primerno zavarovanje pri izračunu kapitalske zahteve

za kreditno tveganje, saj so postopki za vpis hipoteke še vedno preveč dolgotrajni;

- uporabo posplošene tržne vrednosti Geodetske uprave Republike Slovenije kot podlage za vrednotenje nepremičnin pri izračunu kapitalskih zahtev za kreditno tveganje; možnost uporabe posplošene tržne vrednosti, ki predstavlja poenostavitev v postopku določitve vrednosti nepremičnin, je omejena na stanovanjske nepremičnine do vključno 500.000 EUR;

- opustitev uporabe hipotekarne kreditne vrednosti pri določitvi vrednosti izpostavljenosti, zavarovane s poslovno nepremičnino v Republiki Sloveniji; hipotekarna kreditna vrednost predstavlja ocenjeno dolgoročno tržno vrednost nepremičnine, ki je v nestabilnih ekonomskih razmerah težko določljiva in posledično lahko vodi v napake pri oceni vrednosti nepremičnine v času.

Licenciranje

Banka Slovenije je v vlogi nadzornika bančnega sistema pristojna za celovit nadzor v bankah, katerega del je tudi izdajanje dovoljenj za poslovanje banke. Pri vsaki kreditni instituciji oziroma banki se nadzor začne z izdajo z zakonom predpisanih dovoljenj za opravljanje bančne dejavnosti (finančnih storitev), za imetnike pomembnih (kvalificiranih) lastniških deležev in člane uprav.

Leta 2012 je Banka Slovenije izdala dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža v banki, opravljanje dodatnih finančnih storitev, izdajanje komunalnih obveznic, pripojitev bank ter dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke.

Po številu izdanih dovoljenj prevladujejo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke.

Skupno je leta 2012 Banka Slovenije izdala 21 dovoljenj, za pet zahtev pa je bil postopek za izdajo dovoljenja ustavljen. Največ dovoljenj (dvanajst) je bilo leta 2012 izdanih za opravljanje funkcije člana uprave banke, tri za opravljanje dodatnih finančnih storitev, dve dovoljenji za pripojitev banke k banki in eno dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v banki. Za izdajanje komunalnih obveznic je bilo izdano eno dovoljenje in v zvezi s tem dve dovoljenji za opravljanje poslov skrbnika kritnega registra. Število izdanih dovoljenj leta 2012 je za sedem večje od števila izdanih dovoljenj v letu 2011, ko je bilo izdanih 14 dovoljenj, od tega devet za opravljanje funkcije člana uprave. Banka Slovenije je leta 2012 odvzela dve dovoljenji imetnikoma kvalificiranega deleža v banki, ker nista več izpolnjevala pogojev, določenih s predpisi, ki jih mora imetnik pomembnega lastniškega deleža trajno izpolnjevati.

Leta 2012 je Banka Slovenije prejela 16 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic EU v Sloveniji.

Na podlagi Direktive 2006/48/ES (pred njo: Direktive 2000/12/ES) in Priloge I (Seznama dejavnosti, za katere velja vzajemno priznavanje) lahko banka države članice, ki je v državi sedeža banke upravičena opravljati bančne in druge finančne (oziroma: vzajemno priznane) storitve, te opravlja tudi na ozemlju Republike Slovenije. Opravlja jih lahko prek podružnice *(v primeru trajnega opravljanja dejavnosti)*, ali neposredno *(v primeru občasnega opravljanja storitev brez elementov trajne prisotnosti na območju Republike Slovenije)*, brez dovoljenja Banke Slovenije, o čemer pa jo mora s pisnim obvestilom (t. i. notifikacijo) pristojni nadzorni organ države članice obvestiti (notificirati). Leta 2012 je Banka Slovenije prejela 16 notifikacij za neposredno opravljanje bančnih oziroma drugih vzajemno priznanih finančnih storitev (v predhodnem letu 22). Seznam bank držav članic EU, ki so prek svojih matičnih bančnih nadzornikov do zdaj izpeljale notifikacijo za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev tudi v Republiki Sloveniji, je na voljo na spletni strani Banke Slovenije. Za banke tretjih držav velja drugačna ureditev. Banke tretjih držav lahko na ozemlju Republike Slovenije opravljajo bančne in druge finančne (vzajemno priznane) storitve samo prek podružnice, za ustanovitev katere morajo pridobiti dovoljenje Banke Slovenije. Ob tem lahko Banka Slovenije od banke tretje države zahteva, da na ozemlju Republike Slovenije deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži

drugo ustrezno zavarovanje kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju Republike Slovenije.

Pregledi v bankah in hranilnicah

Posledice več let trajajočih zaostrenih gospodarskih razmer, ki so se leta 2012 še poslabšale, ter nezaupanja, ki še vedno vlada na finančnih trgih, vedno močneje vplivajo na poslovanje bank. Zaradi slabšanja bonitete podjetij, večjega števila stečajev (slika 29) in rasti števila brezposelnih se v bankah povečujejo obseg slabih naložb in zamude pri poplačilu njihovih že dospelih terjatev. Zato se čezmerno večajo odhodki za pokrivanje nastalih in pričakovanih izgub. Celoten bančni sistem že tretje leto posluje z izgubo, slabe naložbe in poslovni rezultati topijo kapital bank. Vse to, dodatno s poslabšanjem bonitete države, močno vpliva na dostopnost do finančnih virov v tujini in tudi doma. Ob nadaljevanju več let trajajočega razdolževanja pri tujih bankah so se v letu 2012 zmanjšale tudi vloge države, podjetij in gospodinjstev. Banke so ta izpad finančnih virov nadomestile z zadolževanjem pri ECB.

Glede na razmere v bančnem sistemu so bile leta 2012 prioritete nadzora bančnega poslovanja na področju spremljanja naraščajočega kreditnega tveganja in poslabševanja likvidnosti v bankah ter doseganja zahtevanega obsega kapitala. Nadzor bank se izvaja stalno predvsem z analizo tveganj na podlagi periodičnih poročil (dnevna, mesečna, četrtletna, polletna in letna redna), ki jih prejema nadzornik od bank. Poleg tega se nadzor izvaja z bonitetnimi in tematskimi pregledi poslovanja neposredno v bankah. Bonitetni pregledi bank so navadno usmerjeni na posamezna področja poslovanja. Skladno z metodologijo izvajanja nadzora bank se celotno poslovanje posamezne banke pregleda v triletnem obdobju, ob tem se področja poslovanja, ki so po nadzornikovi oceni v posamezni banki bolj tvegana, pregleduje pogosteje. Pri tematskih pregledih bank je poudarek na posrednih tveganjih. Navadno se ugotavlja usklajenost z zakonodajo ali dobro bančno prakso za posamezne produkte ali celo posamezne posle v posamezni banki ali več bankah. Pogosto se na podlagi sklepov tematskih pregledov sprejmejo spremembe regulative, ki veljajo za vse banke. Obseg in vsebina pregledov se določita predvsem v odvisnosti od pomembnosti posameznih tveganj za banko in velikosti oziroma pomembnosti banke v celotnem bančnem sistemu. Nadzor bančnega poslovanja je v okviru postopkov, začetih leta 2012, in postopkov, ki so se začeli že prej, opravil:

Slika 29: **Število začetih stečajev po letih**

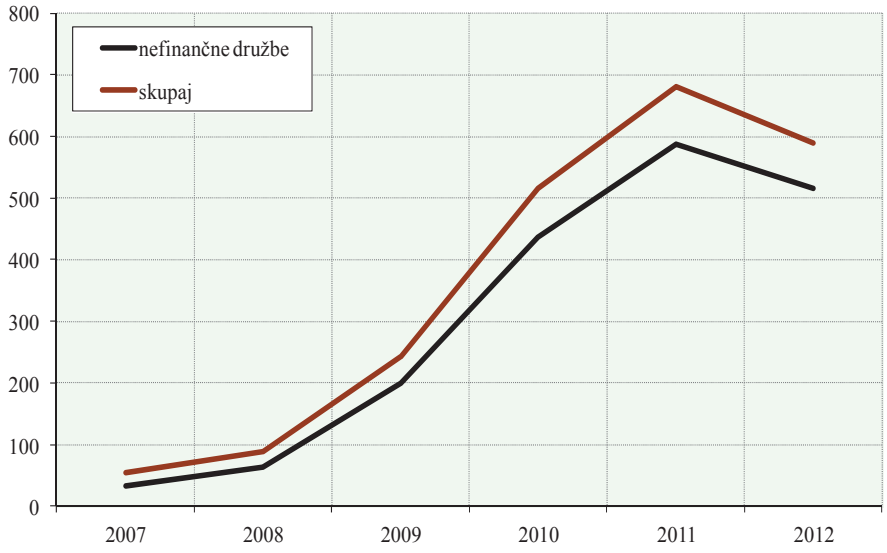

Vir: AJPES

Slika 30: **Postopki nadzora leta 2012**

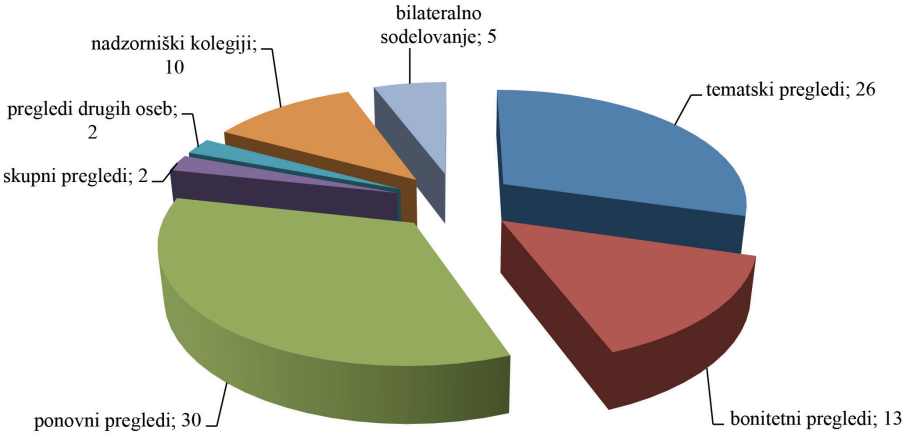

Vir: Banka Slovenije

Slika 31: **Ukrepi nadzora po področjih tveganja leta 2012**

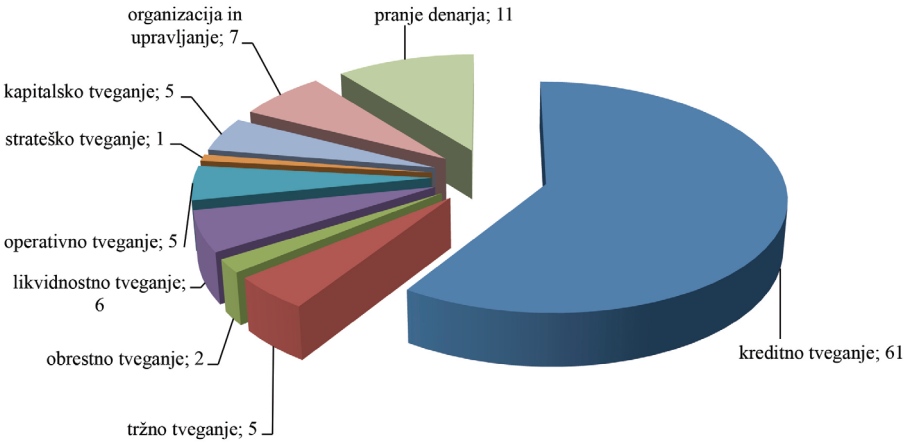

Vir: Banka Slovenije

- 13 bonitetnih pregledov bank po posameznih področjih tveganja (to so kreditno, likvidnostno, tržno, operativno, obrestno, kapitalsko in likvidnostno) in kontrolnega okolja ter pregledov usklajenosti poslovanja z zakonodajo,
- 30 ponovnih pregledov za preverjanje izvršitve ukrepov;
- 26 tematskih pregledov;
- dva pregleda v sodelovanju z drugimi domačimi nadzorniki (AZN in ATVP);
- dva pregleda drugih oseb, ki niso banke, zaradi suma, da opravljajo bančno dejavnost.

Nadzor se opravlja tudi s sodelovanjem nadzornikov na nadzorniških kolegijih in drugih oblikah dvostranskega sodelovanja nadzornikov (zaključni sestanki po pregledih, sodelovanje pri implementaciji in uresničevanju ukrepov za bančne skupine

oziroma posamezne banke iz skupine, ki so v skupni pristojnosti nadzornikov). Nadzorniki Banke Slovenije so leta 2012 sodelovali pri 15 postopkih z drugimi nadzorniki, in sicer na:

- osmih kolegijih mednarodno delujočih bančnih skupin, katerih podrejene banke poslujejo v Sloveniji;
- dveh kolegijih za slovenske banke, ki imajo svoje banke v drugih državah, kjer je bila kot nadrejeni nadzornik skupine Banka Slovenije v vlogi organizatorja kolegijev;
- petih drugih postopkih dvostranskega nadzora.

Kreditno tveganje v bankah se še povečuje, zato je največ ukrepov odprtih na področju kreditnega tveganja.

Banka Slovenije lahko na podlagi ugotovitev pregledov bankam in hranilnicam izda priporočilo, opozorilo, odredbo ali drug ukrep skladno z Zakonom o bančništvu. Konec leta 2012 je bilo izdanih 18 odredb za odpravo kršitev, 56 opozoril ter 64 dodatnih zahtev po poročanju in priporočil za izboljšanje poslovanja oziroma pogojev za izdajo dovoljenj. Največ ukrepov je bilo izdanih na področju kreditnega tveganja – od 103 točk odredb in opozoril kar 61, ki se nanašajo predvsem na oblikovanje dodatnih oslabitev in na izboljšanje sistema upravljanja kreditnega tveganja, zlasti postavitve ustreznih notranjih kontrol. Po številu izrečenih ukrepov sledijo področja likvidnostnega, operativnega, tržnega in kapitalskega tveganja. Številni ukrepi so bili izdani tudi zaradi kršitev zakonodaje na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (11 ukrepov). Več pozornosti v nadzoru bank v letu 2012 je bilo namenjeno tudi področju upravljanja in vodenja bank, saj krizne razmere povzročajo tudi neustrezno oziroma nepravilno odločanje in ravnanje, hkrati pa zahtevajo zares izkušene in strokovne kadre, tako v upravah kot v nadzornih svetih bank. Banka Slovenije je leta 2012 sedmim bankam izdala ukrepe, ki se nanašajo na ravnanja in izpolnjevanje pogojev članov uprav ali nadzornih svetov bank:

- zahteve za razrešitev osmih članov nadzornih svetov, ki niso izpolnjevali zahtevanih strokovnih znanj in potrebnih izkušenj za nadzor bank;
- opomine štirim članom uprav za neustrezno ravnanje v zvezi z vodenjem bank;
- dve odločbi za razrešitev dveh članov uprav zaradi ponavljanja kršitev.

Sodelovanje z drugimi pristojnimi organi v državi

Pri ugotovljenih nepravilnosti, ki presegajo pristojnosti bančnega nadzora, Banka Slovenije sodeluje z drugimi pristojnimi organi v državi. Leta 2012 je Banka Slovenije zaradi suma kaznivih dejanj predala Nacionalnemu preiskovalnemu uradu tri ovadbe, Policijski upravi Ljubljana pa eno. Na poziv oziroma povabilo drugih organov je Banka Slovenije sodelovala z razpoložljivimi podatki in informacijami iz nadzora bank z Vrhovnim državnim tožilstvom v dveh zadevah, z Nacionalnim preiskovalnim uradom v sedmih zadevah, dvakrat s Policijsko upravo Maribor in prav tolikokrat z Uradom za preprečevanje pranja denarja, s Komisijo za preprečevanje korupcije pa enkrat.

Okvir 4: **Pregled zadev, predanih pristojnim organom, in sodelovanje Banke Slovenije v postopkih drugih organov**

- **Leta 2011**

je Banka Slovenije vložila dve ovadbi Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ljubljani in eno ovadbo Okrožnemu državnemu tožilstvu v Mariboru ter poslala obvestilo o sumu korupcije na Komisijo za preprečevanje korupcije. Največkrat je sodelovala z Uradom za preprečevanje pranja denarja – petkrat, v zvezi z enim postopkom z Generalno policijsko upravo, trikrat z Nacionalnim preiskovalnim uradom, ter po enkrat z Policijsko upravo

Ljubljana, Okrožnim državnim tožilstvom v Ljubljani, Okrožnim sodiščem v Ljubljani, Vrhovnim državnim tožilstvom RS in Ministrstvom za gospodarstvo.

- **Leta 2010**

je Banka Slovenije vložila eno ovadbo Policijski upravi Ljubljana, največkrat pa je sodelovala v postopkih z Uradom za preprečevanje pranja denarja – trikrat, po enkrat pa z Nacionalnim preiskovalnim uradom, Davčno upravo RS in Okrožnim državnim tožilstvom v Celju.

- **Leta 2009**

je Banka Slovenije vložila eno ovadbo Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS, ter po enkrat sodelovala v postopkih s Policijsko upravo Murska Sobota in Uradom za preprečevanje pranja denarja.

- **Leta 2008**

je Banka Slovenije v enem primeru sodelovala s Komisijo za preprečevanje korupcije.

Letno ocenjevanje tveganj in kapitala

Banke prilagajajo svoje strategije: zmanjšujejo poslovna tveganja, tako da znižujejo kreditiranje podjetij in gospodinjstev in svoje naložbe usmerjajo v manj tvegano poslovanje.

Pomemben del aktivnosti bančnega nadzora je redno letno pregledovanje in ocenjevanje tveganj in kapitala v vseh bankah. Glavni cilj tega procesa, ki poteka v obliki dialoga med banko in nadzornikom, je, da nadzornik za vsako banko določi *minimalno raven kapitalske ustreznosti* glede na obseg in višino tveganj, ki jim je banka izpostavljena. Banke so zavezane ves čas svojega poslovanja dosegati tako določeno raven kapitalske ustreznosti. Rezultati tega postopka, ki je bil izveden sredi leta 2012, kažejo, da se je v vseh bankah skupna ocena tveganja za leto 2012 poslabšala. Najvišje je bilo ponovno ocenjeno strateško tveganje, zaradi negotovosti na finančnih trgih in težjega dostopa do finančnih virov sta se povečala likvidnostno in kapitalsko tveganje, zaradi slabšanja gospodarskih razmer in zniževanja bonitete podjetij se je povečalo tudi kreditno tveganje. Take razmere silijo banke v prilagajanje poslovnih strategij, banke se usmerjajo v varnejše naložbe in zmanjšujejo obseg poslovanja, zaostrujejo merila za odobravanje kreditov, umikajo se iz nestrateških naložb in trgov. Leta 2012 se je podobno kot že od leta 2011 najbolj zmanjšal obseg posojil podjetjem (za 1.891 mio EUR, od tega 465 mio EUR zmanjšanja zaradi dodatno oblikovanih oslabitev; slika 32), leta 2012 se je bistveno upočasnila tudi rast kreditov gospodinjstvom, ki so se v preteklih letih še vedno povečevali. Leta 2012 se je njihov obseg glede na leto pred tem zmanjšal za 48 mio

Slika 32: **Krediti nefinančnih družb na zadnji dan leta**

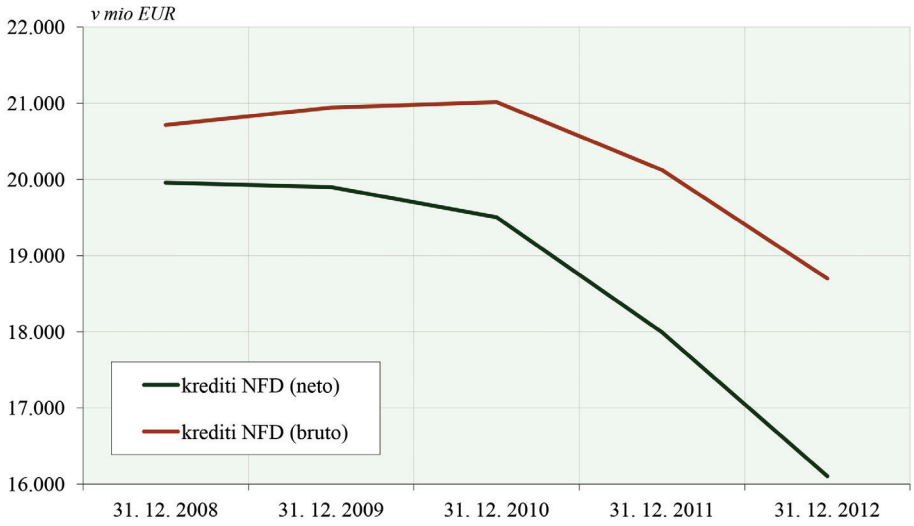

Vir: Banka Slovenije

Slika 33: **Kapitalska ustreznost bank in hranilnic**

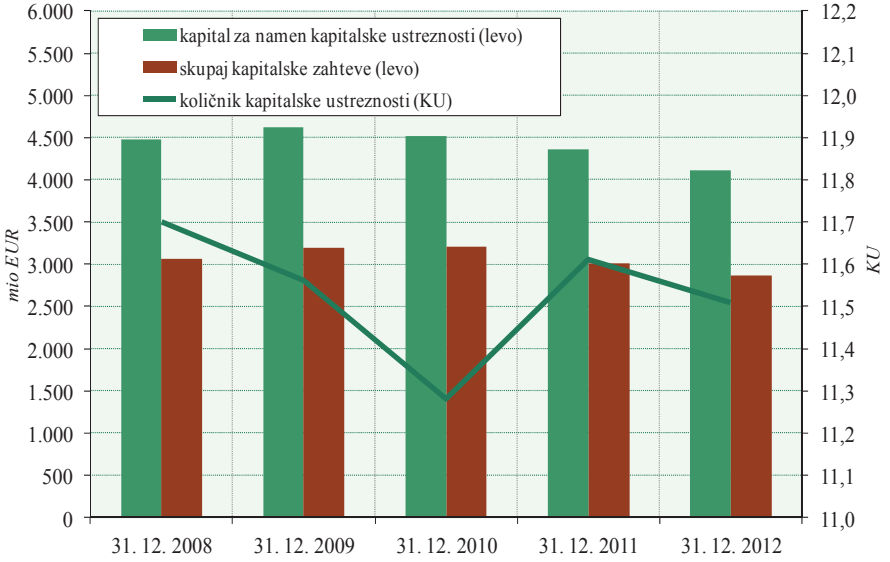

Vir: Banka Slovenije

EUR. Rezultati teh prilagajanj v poslovanju bank so se pokazali tudi v nižji oceni kapitalskih potreb za 110 mio EUR leta 2012 (slika 33), vendar se je zaradi izgub znižala tudi interna ocena kapitala. Zato je bilo (po stanju na presečni datum 31. 3. 2012) pri postopku pregledovanja in ocenjevanja tveganj in kapitala ugotovljeno, da pet bank ne dosega zahtevanega količnika kapitalske ustreznosti. Tem bankam je bila dana zahteva, da pripravijo plan aktivnosti za povečanje kapitala oziroma zmanjšanje tveganj pri poslovanju, da bi tako izpolnjevale predpisane zahteve kapitalske ustreznosti. V teh bankah je nadzor redno spremljal izvajanje načrtovanih aktivnosti za izpolnitev kapitalske ustreznosti.

Banka Slovenije je v letu 2012 obravnavala deset vlog za izdajo dovoljenja o izpolnjevanju zahtevanih lastnosti finančnih instrumentov za vključevanje v izračunu kapitala, natančneje za vrnitev podrejenega dolga, ki je del dodatnega kapitala I, za vključitev podrejenega dolga v dodatni kapital I, za odpoklic hibridnega instrumenta in za vključitev hibridnega instrumenta v temeljni kapital.

Po scenarijih, ki jih pripravi nadzornik, vse slovenske banke izračunavajo učinke poslabšanja razmer na svoje poslovanje, največje banke pa so vključene tudi v stres teste Evropske bančne agencije.

Ocenjevanje učinka potencialnega nenadnega izjemnega poslabšanja splošnih razmer ali posameznih dejavnikov na poslovanje bank je postalo del rednih nadzorniških aktivnosti. Ob vsakoletnem izvajanju t. i. mikro stres testov nadzornik določi poslabšanje pogojev poslovanja, ki jih banke upoštevajo pri ugotavljanju vpliva na svoje poslovanje. Stres testi se izvajajo, da se pri zagotavljanju potrebnega kapitala v bankah tudi taki nenadni negativni učinki upoštevajo, da imajo banke na voljo dovolj kapitala za ublažitev negativnih učinkov, da se v bankah določijo področja, kjer potencialno lahko nastanejo večje izgube, ter da se s primernimi ukrepi zmanjšajo tveganja in s tem omejijo potencialne izgube, ki bi lahko nastale. Dve najpomembnejši slovenski banki sta bili vključeni tudi v stres test, ki ga je pripravila Evropska bančna agencija, v katerega je bilo vključenih 61 čezmejno delujočih in sistemsko pomembnih evropskih bank. Evropska bančna agencija (EBA) je postavila tudi merila, da morajo banke zagotavljati najmanj 9-odstotno kapitalsko ustreznost prvovrstnega kapitala. Banke, ki teh meril niso izpolnile, so morale pripraviti program aktivnosti za doseganje zahtevanih meril in pozneje tudi poročati o izpolnjevanju aktivnosti. Dve slovenski banki po izračunih učinkov na kapital po scenariju EBA nista dosegli zahtevanih meril kapitalske ustreznosti. Nadzor bančnega poslovanja je spremljal vse aktivnosti bank za izpolnitev kapitalskih zahtev. Do konca leta sta obe banki z izdajo obveznic COCO in zmanjševanjem obsega poslovanja okrepili svoj kapitalski položaj. Vendar sta obe zaradi nadaljnjega poslabševanja razmer v gospodarstvu morali že v finančnih izkazih za leto 2012 oblikovati dodatne oslabitve in rezervacije za slabe naložbe, kar je povečalo izgubo v obeh bankah in znižalo kapital pod regulatorno zahtevano mejo. S tem je bil dosežen

tudi prag kapitalske ustreznosti, ki zahteva konverzijo hibridnih instrumentov (obveznic COCO) v kapital.

Namen stres testov na evropski ravni je tudi spoznavanje povezav in možnih čezmejnih vplivov v razmerah, ko bi težave v poslovanju pomembne čezmejno delujoče banke lahko povzročile motnje v delovanju finančnih sistemov v več državah članicah. Za učinkovito reševanje takih stanj je potrebno poglobljeno sodelovanje med pristojnimi nadzorniki držav članic v kriznih razmerah, skladno z evropsko kapitalsko direktivo pa je dolžnost nadzornika države sedeža bančne skupine, da sklene sporazum o sodelovanju v kriznih razmerah s pristojnimi nadzorniki iz drugih držav članic. Na pobudo avstrijskih nadzornikov in v njihovi organizaciji je bil leta 2012 podpisan sporazum o sodelovanju v kriznih razmerah vseh pristojnih institucij za bančni nadzor iz sedmih držav članic. V okviru nalog iz sporazuma je bila organizirana tudi prva simulacija krizne vaje sredi leta 2012, v kateri so sodelovali vsi podpisniki sporazuma.

Sodelovanje s tujimi nadzorniki

Sodelovanje med nadzorniki se odvija predvsem na nadzorniških kolegijih bančnih skupin.

Pri bankah, ki so v večinski tuji lasti, je pogosto in ustaljeno sodelovanje s tujimi nadzorniki v okviru nadzorniških kolegijev, ki v zadnjem obdobju v skladu z določili evropske kapitalske direktive prevzemajo vedno pomembnejšo vlogo pri izmenjavi informacij, pomembnih za nadzornike posamezne bančne skupine, pri usklajevanju nadzorniških aktivnosti, pri sprejemanju skupne ocene tveganja bančne skupine in potrebnega kapitala ter njegove alokacije v okviru skupine. Skrbniki/inšpektorji za posamezne banke se redno udeležujejo nadzorniških kolegijev posameznih mednarodno delujočih bančnih skupin. Banka Slovenije sodeluje v šestih kolegijih za bančne skupine, in sicer v nadzorniških kolegijih avstrijskih bank Erste, Raiffeisen in Volksbank, italijanskih Unicredit in Intesa SanPaolo ter francoske banke Societe General. Za operativno delovanje teh kolegijev je Banka Slovenije podpisala ustrezne multilateralne sporazume z vsemi drugimi nadzorniki, ki sodelujejo pri nadzoru skupine. V okviru nadzorniških kolegijev za vseh šest tujih bančnih skupin, ki jih vodijo nadzorniki matične banke v bančni skupini in kjer Banka Slovenije sodeluje kot nadzornik gostitelj, pristojen za podrejeno banko, je bila leta 2012 dosežena skupna odločitev vseh pristojnih nadzornikov o višini kapitalske ustreznosti bančne skupine in posameznih bank v okviru skupine.

Nadzorniška kolegija za slovenski bančni skupini Nove Ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor sta v pristojnosti organizacije in vodenja Banke Slovenije kot konsolidacijskega nadzornika. Zadnja sestanka kolegijev sta bila v oktobru 2012 z udeležbo predstavnikov vseh nadzornih institucij iz sedmih držav, kjer imata banki podrejene družbe. Na kolegijih obeh bančnih skupin sta bila ob sodelovanju vseh nadzornikov iz drugih držav ocenjeno tveganje bančne skupine in sprejeta skupna odločitev o kapitalski ustreznosti bančne skupine ob upoštevanju zahtev po kapitalu posamezne banke.

Nadzor bančnega poslovanja je poleg sodelovanja z nadzorniki drugih držav v okviru nadzorniških kolegijev vzdrževal tudi dvostranske stike z nekaterimi nadzorniki na temelju dvostranskih sporazumov o medsebojnem sodelovanju (Banka Slovenije ima sklenjene sporazume o sodelovanju s tujimi nadzornimi institucijami iz 13 držav – Avstrije, Belgije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Francije, Italije, Makedonije, Nemčije, Nizozemske, Republike Srbske, Srbije in ZDA), s ciljem neposredno izmenjavati informacije o posamezni podrejeni družbi ter izvajati skupne preglede v bankah. Leta 2012 so nadzorniki Banke Slovenije sodelovali z dvema tujima nadzornikoma, s katerima so opravili tri skupne preglede.

Finančna stabilnost

Banka Slovenije je leta 2012 redno spremljala slovenski finančni sistem in analizirala njegovo finančno stabilnost. Na podlagi analiz finančne stabilnosti in ugotovitev iz nadzora bank so sprejeti sistemski nadzorniški ukrepi in aktivnosti za ohranjanje stabilnosti sistema, ki so navedeni v poglavju 2.2.1. V spomladanskem Poročilu o finančni stabilnosti je celoten slovenski finančni sistem analizirala z vidika izpostavljenosti različnim tveganjem. Jeseni je z makro stres testi ugotavljala stabilnost slovenskega bančnega sistema v primeru morebitnih šokov. Konec leta 2012 je bila objavljena publikacija Stabilnost slovenskega bančnega sistema, v kateri so izpostavljena glavna tveganja slovenskega bančnega sistema. Poleg naštetih obsežnejših analiz oddelka Finančna stabilnost je Banka Slovenije leta 2012 redno mesečno analizirala poslovanje bančnega sistema in delovala v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja.

Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2012: poslabševanje kakovosti kreditnega portfelja, prezadolženost podjetij, počasna rast vlog nebančnega sektorja, visoka izguba bank.

Poročilo o finančni stabilnosti analizira spremembe in pomembnejša tveganja slovenskega finančnega sistema leta 2011 in na začetku leta 2012. Slabšanje razmer v slovenskem gospodarstvu se je vse bolj odražalo v poslovanju bank in kakovosti kreditnega portfelja. Podjetja so bila prezadolžena in močno odvisna od bančnih posojil, njihov finančni vzvod se je zniževal prepočasi oziroma je ostal skoraj nespremenjen. Slabo razvit slovenski kapitalski trg ni pomenil alternative za financiranje podjetij. Slabšanje kakovosti kreditnega portfelja, izraženo v deležu vseh terjatev, ni bilo le posledica povečevanja deleža terjatev do dolžnikov v zamudi, temveč tudi zmanjševanja obsega posojil bank. Ugotovljeno je bilo, da bi banke morale še bolj aktivno sodelovati med seboj in s podjetji pri njihovem poslovnem in finančnem prestrukturiranju. Dodatno negotovost bančnega sektorja prinašata počasna rast vlog nebančnega sektorja in razdolževanje do tujine. Tveganje refinanciranja in likvidnostno tveganje sta se z nestandardnimi operacijami ECB nekoliko zmanjšala. Pomembno tveganje za banke je ostajalo dohodkovno tveganje. Banke so imele leta 2011 visoko agregatno izgubo, predvsem kot posledica zmanjševanja neto obrestnih prihodkov in visokih stroškov oslabitev in rezervacij, ki so zmanjševale tudi sposobnost bank za notranje generiranje kapitala. Poročilo ugotavlja, da so za uspešno soočenje s krizo potrebne tudi spremembe v pravni urejenosti okolja, v katerem poslovni subjekti delujejo, spremembe v korporativnem upravljanju in v poslovnih modelih podjetij in bank ter v pravnih razmerjih med upniki in lastniki gospodarskih družb. V publikaciji so bila analizirana tudi druga finančna podjetja – zavarovalnice, investicijski in pokojninski skladi, lizinška podjetja – in gibanja na kapitalskih trgih. Predstavljeno je bilo tudi delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov z vidika obvladovanja tveganj.

Makro stres testi za slovenski bančni sistem predstavljajo napovedi bilanc bank do konca leta 2014. Simulirani so bili šoki dviga obrestnih mer, znižanja rasti BDP ter hkratnih višjih obrestnih mer in nižje gospodarske rasti. V okviru pristopa po delih so bili analizirani tveganje refinanciranja, tržno tveganje spremembe cen državnih vrednostnih papirjev, kreditno tveganje in tveganje okužbe.

Stabilnost slovenskega bančnega sistema, december 2012: krčenje bilančne vsote, zniževanje kreditiranja, finančni vzvod podjetij ostaja visok, razdolževanje do tujih upnikov, visoko dohodkovno tveganje.

Publikacija Stabilnost slovenskega bančnega sistema analizira tveganja bančnega sistema v prvih treh četrtletjih leta 2012. Tveganja slovenskih bank so bila v preučevanem obdobju pod vplivom zmanjševanja gospodarske aktivnosti, krčenja investicijskega trošenja, zmanjševanja potrošnje gospodinjstev in države ter tudi ohlajanja gospodarske rasti v EU in nezaupanja na mednarodnih finančnih trgih do slovenskega dolgoročnega dolga. Bilančna vsota slovenskega bančnega sistema se je v preučevanih devetih mesecih zmanjšala za 2 mrd EUR. Nadaljevalo se je zmanjševanje obsega posojil nefinančnim družbam, stanovanjska posojila pa so dosegala nizke stopnje rasti. Poročilo ugotavlja, da bi lahko banke manj tveganim komitentom s perspektivnimi projekti ponudile relativno nižje premije za tveganje in s tem nižje obrestne mere. Prezadolženost podjetij glede na lastniški kapital ostaja visoka in znaša 144 %. Prepočasno zniževanje finančnega vzvoda podjetij je bilo posledica zniževanja vrednosti kapitala in zanemarljivega obsega izvedenih rekapitalizacij. Banke so se neto razdolževale do tujih upnikov in neto odplačevale vrednostne papirje, kar je zmanjševalo kreditni potencial bank. Razdolževanje do tujih upni-

kov so deloma nadomestile s triletnimi posojili Evrosistema. Tveganje refinanciranja je ostajalo visoko zaradi omejenega dostopa do mednarodnih finančnih trgov in zaradi možnosti znižanja bonitetne ocene države. Delež nedonosnih terjatev se je povečal na več kot 14 % v celotnih razvrščenih terjatvah. Z naraščanjem števila začetih stečajnih postopkov podjetij se je povečal delež terjatev do podjetij v stečaju. Poročilo ugotavlja, da bi se z bolj usklajenim razreševanjem finančnih težav perspektivnejših podjetij, podprtim z večjo pravno zaščito upnikov pred neodgovornimi in finančno izčrpanimi lastniki, lahko zmanjšal negativen vpliv širitve plačilne nesposobnosti med podjetji. Dohodkovno tveganje je bilo visoko zaradi zniževanja kreditiranja in slabšanja kakovosti portfelja. Kapitalska ustreznost temeljnega kapitala se je do septembra 2012 povečala na več kot 10 %. Banke so kapitalske zahteve izpolnjevale predvsem z zmanjševanjem obsega poslovanja in odkupi podrejenega dolga. Poročilo poudarja, da v središču pozornosti bank ostajata problem dostopnosti do virov financiranja in ohranjanje zadostne kapitalske moči.

2.2.2 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

Banka Slovenije vodi račune komitentov in zanje opravlja plačilne storitve.

Področje plačilnih storitev je sestavina harmonizacije evropskega trga, ki vsebuje tudi vzpostavitev enotnega območja plačil v evrih (območje SEPA). Plačilni instrumenti, ki se uporabljajo v območju SEPA, imajo drugačne standarde in drugačna pravila, kot so se uporabljali pri plačilnih instrumentih znotraj posameznih nacionalnih bančnih območij. V Sloveniji (to velja tudi za komitente Banke Slovenije) smo leta 2012 opustili procesiranje nacionalnih plačilnih instrumentov (direktne obremenitve, direktne odobritve: pokojnine, plače javnih uslužbencev, socialni transferji itd.) in jih nadomestili s plačilnimi instrumenti SEPA (kreditno plačilo SEPA in direktna obremenitev SEPA) s čimer je za komitente Banke Slovenije zaključena migracija na plačilne instrumente SEPA.

Vodenje računov proračunskih uporabnikov

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 195 enotnih zakladniških računov občin, ki so odprti v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kot ga določa Zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila, ki ji neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov pošiljajo plačilne naloge in od nje tudi prejemajo vse povratne informacije o opravljenih plačilnih transakcijah.

Leta 2012 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 75,330 mrd EUR pritokov in za 75,332 mrd EUR odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 37,860 mrd EUR pritokov in za 37,853 mrd EUR odtokov.

Poleg enotnih zakladniških računov Banka Slovenije vodi 36 namenskih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Vodenje računov Centralno klirinške depotne družbe d.d. in članov Centralno klirinške depotne družbe

Banka Slovenije vodi denarni račun jamstvenega sklada in fiduciarni račun za skrbniške storitve Centralno klirinške depotne družbe d.d. Poleg tega Banka Slovenije vodi tudi račune članov Centralno klirinške depotne družbe (v nadaljevanju: člani KDD), prek katerih se z denarjem poravnavajo posli z vrednostnimi papirji. Konec leta 2012 je imelo 18 članov KDD, med njimi 12 poslovnih bank ter 6 borzno pos-

redniških družb, odprte transakcijske račune za sredstva strank in obračunske račune pri Banki Slovenije.

Leta 2012 je bilo prek računov Centralno klirinške depotne družbe in članov KDD opravljenih za 2,511 mrd EUR pritokov in za 2,511 mrd EUR odtokov.

Vodenje računov tujih finančnih institucij in institucij Evropske unije

Banka Slovenije vodi tudi račune tujih finančnih institucij in institucij EU, preko katerih je bilo leta 2012 opravljenih za 941,4 mio EUR pritokov in za 950,6 mio EUR odtokov.

2.2.3 Upravljanje tveganj v Banki Slovenije

Upravljanje tveganj je upravljavski proces, ki vključuje načrtovanje, organiziranje, vodenje in kontroliranje virov na stroškovno učinkovit način z namenom, da tveganja ostanejo v dovoljenih, oziroma za Banko Slovenije sprejemljivih okvirih. V upravljanje tveganj so vključeni vsi zaposleni Banke Slovenije. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije je usklajeno s smernicami in metodologijami ECB/ESCB, smiselno pa so upoštevana tudi načela in smernice standarda ISO 31000.

Sistem za upravljanje tveganj Banke Slovenije ima jasno organizacijsko strukturo ter opredeljene pristojnosti in pooblastila. Izvajanje vodstvenega nadzora nad delovanjem sistema zagotavlja, da so ključna tveganja, ki jim je Banka Slovenije izpostavljena, pravočasno prepoznana, ocenjena in obvladovana.

Okvir in politike upravljanja tveganj določa Svet Banke Slovenije, ki neposredno skrbi za strateška tveganja in tveganja izgube ugleda. Na področju tveganj finančne stabilnosti v banki delujeta Skupina za krizno upravljanje in Likvidnostna komisija, medtem ko upravljanje finančnih tveganj poteka prek Investicijskega odbora.

Upravljanje operativnih tveganj usmerja in nadzira Odbor za operativna tveganja, ki je zadolžen za upravljanje tveganj na področjih neprekinjenega poslovanja in operativnih tveganj ter zagotavljanje informacijske in fizično-tehnične varnosti.

Pri upravljanju operativnih tveganj je Banka Slovenije nadaljevala načrtovano implementacijo politike upravljanja operativnih tveganj. Pripravljena je bila ocena kritičnosti poslovnih procesov, na podlagi katere sta bila izvedena prepoznavanje in analiza operativnih tveganj ter pripravljeni konkretni načrti za obvladovanje prepoznanih tveganj. Incidentov in z njimi povezanih škodnih dogodkov ni bilo. Proces upravljanja operativnih tveganj vključuje tudi nadzor nad izvajanjem ukrepov za zmanjšanje tveganj ter vzdrževanje registra operativnih tveganj in registra incidentov in morebitnih škodnih dogodkov, kot enega od virov za kontinuirano izboljševanje delovanja sistema za upravljanje operativnih tveganj v Banki Slovenije.

2.2.4 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

Finančne naložbe Banke Slovenije so vse finančno premoženje Banke Slovenije, ki ni povezano z izvajanjem denarne politike. Sestavljajo jih finančne naložbe, ki so nominirane v domači in tujih valutah. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije je 31. decembra 2012 znašala 5.493,3 mio EUR, od tega je bilo 4.771,1 mio EUR naložb v finančne instrumente izdajateljev iz evrskega območja in v instrumente izdajateljev zunaj evrskega območja, nominirane v evrih. Mednje spada 4.281,8 mio EUR naložb v instrumente kapitalskega trga, 144,1 mio EUR v instrumente denarnega trga ter 345,2 mio EUR gotovine in vlog. Poleg tega je bilo 722,2 mio EUR naloženih v finančne instrumente izdajateljev z drugih valutnih

območij, nominiranih v valutah, ki imajo status mednarodnih denarnih rezerv. Velikost finančnih naložb je odvisna tudi od višine obveznosti do Evrosistema.

Po definiciji Mednarodnega denarnega sklada se štejejo k mednarodnim denarnim rezervam tuja gotovina in devizna imetja v tujini, prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev, monetarno zlato, imetja SDR in rezervna tranša pri Mednarodnem denarnem skladu. Slovenija po 1. januarju 2007 pri statistični obravnavi mednarodnih denarnih rezerv upošteva določilo, ki velja v vseh drugih državah članicah evrskega območja. K mednarodnim denarnim rezervam se šteje, poleg monetarnega zlata, rezervne tranše in SDR, tisti del deviznih rezerv, ki ni nominiran v evrih in je naložen v države zunaj evrskega območja. Metodologija je podrobno razložena v članku Statistična obravnava mednarodnih denarnih rezerv ob vstopu Slovenije v evrsko območje (Prikazi in analize, maj 2007).

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije se opravlja prek treh stopenj. Svet Banke Slovenije določa Smernice za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije, in sicer predpisuje dolgoročne usmeritve upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije in določa cilj upravljanja. Drugo stopnjo upravljanja predstavlja Investicijski odbor, ki predpisuje Kriterije za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije. Z njimi se omeji izpostavljenost banke do različnih vrst tveganj. Investicijski odbor prav tako predpisuje metodologijo merjenja doseganja cilja in kvantifikacije tveganj. V okviru dovoljenih odstopanj na tretji stopnji upravljavski proces operativno izvajajo upravljavci premoženja.

Trenutno veljavna merila za upravljanje kreditnega tveganja dovoljujejo naložbe v finančne instrumente z državnim in bančnim tveganjem, ki jih izdajajo izdajatelji z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Prav tako je predpisano razmerje med velikostjo naložb državnega in bančnega tveganja. Naložbe v državni in bančni sektor so omejene s seznamom dovoljenih izdajateljev, na katerem je opredeljena tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete z državnim tveganjem oziroma do posamezne bančne skupine. Zgornja meja izpostavljenosti je odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije.

Merilo upravljanja valutnih tveganj predpisuje dovoljeno valutno izpostavljenost naložb Banke Slovenije in meje odstopanja. Z merilom je predpisana tudi ciljna valutna struktura naložb. V letu 2007 je bil na seznam dovoljenih instrumentov dodan instrument valutna zamenjava, ki omogoča izpostavljenost posameznim vrstam tveganj na tujem valutnem območju ob hkratni zaščiti pred spremembo samega valutnega tečaja. V januarju 2008 je Banka Slovenije tako zaščitila vso valutno izpostavljenost, razen dela naložb, ki je enak višini zneska morebitnega vpoklica deviznih rezerv s strani ECB. Kriterij za upravljanje tveganja spremembe obrestnih mer določa modificirano trajanje finančnih naložb in predpisuje maksimalno dovoljeno odstopanje od ciljnega modificiranega trajanja. Merilo za upravljanje likvidnostnega tveganja predpisuje minimalno višino likvidnih sredstev. Merila za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije določajo tudi pogoje za posojanje obveznic in druge aktivnosti. Banka Slovenije mora pri naložbeni politiki upoštevati določbe 123. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki prepoveduje monetarno financiranje institucij javnega sektorja. Med prepovedane oblike finan-

Tabela 5: **Stanje finančnih naložb Banke Slovenije**

v mio EUR	Finančne naložbe Banke Slovenije		
Stanje na dan	Naložbe v evrih in vse naložbe v instrumente izdajateljev iz evrskega območja	Mednarodne denarne rezerve	Skupaj
31. 12. 2009	4.118,7	749,1	4.867,7
31. 12. 2010	4.242,5	803,2	5.045,7
31. 12. 2011	4.824,7	766,8	5.591,5
31. 12. 2012	4.771,1	722,2	5.493,3

Vir: Banka Slovenije

ciranja javnih institucij spadajo depoziti pri njih in nakupi primarnih izdaj dolžniških vrednostnih papirjev, komercialnih zapisov in potrdil o depozitu, če je izdajatelj javna institucija. Nakupi finančnih instrumentov javnega sektorja EU so na primarnem trgu prepovedani, medtem ko so naložbe na sekundarnem trgu dovoljene v okviru določenega limita za posamezno državo. Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije je leta 2012 potekalo skladno z merili. Natančnejši podatki o strukturi mednarodnih denarnih rezerv na dan 31. decembra 2012 so prikazani v poglavju o računovodskih izkazih.

2.2.5 Mednarodno sodelovanje

Evropska unija

ESRB je odgovoren za makrobonitetni nadzor in spremljanje ter oceno tveganj stabilnosti finančnega sistema EU kot celote.

Guverner Banke Slovenije se je leta 2012 udeležil zasedanj neformalnega Ecofina (srečanj finančnih ministrov, ki se jim pridružijo tudi guvernerji centralnih bank držav članic EU) in sej Splošnega odbora Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB), ki sprejema odločitve, potrebne za izvajanje nalog, poverjenih ESRB. ESRB je odgovoren za makrobonitetni nadzor in spremljanje ter oceno tveganj stabilnosti finančnega sistema EU kot celote.

Poleg ESRB novo evropsko strukturo za nadzor finančnega sektorja v EU sestavlja tudi Evropski bančni organ (EBA), ki je eden od treh evropskih nadzornih organov. EBA je s 1. januarjem 2011 prevzel vse naloge in odgovornosti Odbora evropskih bančnih nadzornikov (CEBS) ter dobil nove pristojnosti in pooblastila. Viceguvernerka, pristojna za nadzor bančnega poslovanja in finančno stabilnost, se je udeleževala sej Odbora nadzornikov, zaposleni v Nadzoru bančnega poslovanja pa sestankov odborov in delovnih skupin EBA.

Zaposleni iz drugih oddelkov Banke Slovenije so se tudi leta 2012 udeleževali zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij EU ter zadevajo področje finančnih in monetarnih zadev: sestankov Ekonomsko-finančnega odbora (EFC) in njegovih pododborov, sestankov Odbora za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko ter drugih delovnih skupin z ustreznega področja, ki delujejo v okviru Evropske komisije in Sveta EU.

Leta 2012 so se predstavniki Evropske komisije in ECB sestali s predstavniki Banke Slovenije v okviru evropskega semestra (letnega cikla usklajevanja gospodarske politike). Na dnevnem redu je bil poglobljen pregled gospodarskih razmer v Sloveniji skladno s postopkom o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij.

Mednarodni denarni sklad

Skladno z našo zakonodajo je Banka Slovenije pristojna za sodelovanje Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu (MDS), guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.

Slovenija je 11. julija 2012 na slovesnosti na Dunaju podpisala sporazum o oblikovanju nove srednje- in vzhodnoevropske konstituence MDS. Sporazum so poleg Slovenije podpisale Avstrija, Belorusija, Češka, Madžarska, Kosovo, Slovaška in Turčija. V sporazumu je določeno, da se bodo po vmesnem obdobju 2012–2014, ko mesto izvršnega direktorja pripada Avstriji, na mestu izvršnega direktorja izmenjavale Turčija, Češka in Madžarska. Glede na sporazum Sloveniji pripada rotacija na mestu svetovalca izvršnega direktorja.

Kvota Slovenije v MDS znaša 275 mio SDR, kar predstavlja 0,14 % glasov vseh članic MDS.

Kvota Slovenije v MDS je ostala nespremenjena in znaša 275 mio SDR, kar predstavlja 0,14 % glasov vseh članic MDS. Skladno z Resolucijo 66-2 o reformi kvote in upravljanja, ki jo je Odbor guvernerjev potrdil decembra 2010, se bo v okviru 14. rednega pregleda kvot ta s sedanjih 238,4 mrd SDR povečala (podvojila) na

476,8 mrd SDR. Do navedenega povečanja kvote leta 2012 še ni prišlo, saj sprejeta resolucija zahteva spremembo Statuta MDS, za kar je potrebna ratifikacija vsaj 3/5 držav članic, ki predstavljajo vsaj 85 % glasovalne moči.

Slovenija od leta 1998 sodeluje pri financiranju posojil MDS v okviru FTP (*Financial Transaction Plan*). Leta 2012 je v okviru FTP prispevala sredstva za kreditiranje Irske, Grčije in Portugalske v skupni višini 5,1 mio SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2011 povečala in je konec decembra 2012 znašala 90,6 mio SDR.

Skladno s septembra 2010 podpisanim sporazumom o dvostranskem posojilu med Banko Slovenije in MDS je bilo leta 2012 črpanih 4 mio SDR. Tovrstne sporazume je že v letu 2009 podpisala večina evropskih držav, zato da bi povečale sredstva MDS. Znesek dvostranskega posojila Slovenije znaša 280 mio EUR, predvideno obdobje njegovega črpanja pa ne presega štirih let. Decembra 2011 je bilo na ravni finančnih ministrov EU sklenjeno, da se bo še dodatno povečala posojilna zmožnost MDS s povečanjem prispevkov držav evrskega območja v okviru dvostranskih posojil. Leta 2012 so se začela usklajevanja glede novega dvostranskega posojila med Banko Slovenije in MDS.

Aprila je v Sloveniji potekal Program ocene finančnega sektorja FSAP.

Med 4. in 16. aprilom 2012 je v Sloveniji potekal Program ocene finančnega sektorja (*Financial Sector Assessment Program, FSAP*). Za razliko od posvetovanj po IV. členu Statuta MDS se program FSAP ne izvaja redno vsako leto, ampak na podlagi dogovora MDS in države članice. Misija FSAP je ocenila trdnost finančnega sektorja in njegovo občutljivost za sistemska tveganja ter opravila pregled nadzorniškega okvira in postopkov delovanja v nepredvidljivih razmerah. Misija se je sestala s predstavniki Ministrstva za finance, Banke Slovenije, Agencije za zavarovalni nadzor in Agencije za trg vrednostnih papirjev ter predstavniki finančnih institucij, strokovnih teles in različnih skupin strokovnjakov.

Predstavniki MDS so od 20. septembra do 2. oktobra 2012 opravili še redno letno posvetovanje s Slovenijo po IV. členu Statuta MDS. Člani misije so se sestali s predstavniki Banke Slovenije, Vlade Republike Slovenije, Državnega zbora, bančnega sektorja in sindikatov, ki so jim predstavili makroekonomske razmere in usmeritve gospodarske politike Vlade Republike Slovenije v prihodnjem obdobju.

Skladno s prakso MDS je bilo zaključno poročilo misije FSAP obravnavano na Izvršnem odboru MDS skupaj z zaključnim poročilom posvetovanj po IV. členu Statuta MDS, 21. novembra 2012.

Banka za mednarodne poravnave

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic Banke za mednarodne poravnave (BIS), ki so organizirani vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2012 predvsem o finančni globalizaciji.

Banka Slovenije je delničar BIS. Njen predstavnik se je udeležil letne skupščine BIS v Baslu.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

Julija 2010 je Slovenija postala članica OECD. Tudi leta 2012 je predstavnik Banke Slovenije sodeloval v Medresorski delovni skupini. Drugi predstavniki Banke Slovenije so sodelovali na odborih in delovnih skupinah Odbora za ekonomsko politiko, Odbora za finančne trge in Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko.

Predstavniki OECD so se v okviru priprav Ekonomskega pregleda za Slovenijo sestali tudi s predstavniki Banke Slovenije.

Tehnična pomoč

Banka Slovenije je leta 2012 nudila tehnično pomoč centralnim bankam Srbije, Črne gore, Albanije in Makedonije.

Banka Slovenije je leta 2012 zagotovila tehnično pomoč centralnim bankam Srbije, Črne gore, Albanije in Makedonije (za slednjo prek instrumenta *Technical Assistance Information Exchange Instrument*). Centralna banka BIH in centralna banka Kosova nas leta 2012 za tehnično pomoč nista zaprosili. Izvedenih je bilo osem študijskih obiskov v prostorih Banke Slovenije (s področja finančne statistike, informacijske tehnologije, gotovinskega poslovanja, protokola, varovanja in varstva pri delu ter organizacije in kadrov), tehnična pomoč centralni banki Makedonije pa je bila izvedena v Skopju (s področja nadzora bančnega poslovanja).

Banka Slovenije je leta 2012 sodelovala tudi v programih tehnične pomoči ESCB, in sicer v programu tehnične pomoči centralni banki Srbije (za področje plačilnega prometa in plačilnih sistemov) in centralni banki Makedonije (za področje računovodstva). Regionalni program Evrosistema »Krepitev makro- in mikrobonitetnega nadzora v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah«, pri katerem je sodelovala tudi Banka Slovenije, se je končal januarja 2012.

Junija 2012 je Banka Slovenije v sodelovanju z Mednarodnim denarnim skladom in Svetovno banko organizirala delavnico na temo upravljanja slabih posojil, ki so se je poleg predstavnikov Banke Slovenije udeležili predstavniki poslovnih bank, Združenja Bank Slovenije in nekaterih ministrstev. Poudarek je bil na slabih posojilih v državah srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope, na ovirah, ki preprečujejo učinkovito reševanje slabih posojil, in proaktivnem skupnem reševanju te problematike.

3 ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE

Svet Banke Slovenije

Organa odločanja Banke Slovenije sta guverner Banke Slovenije in Svet Banke Slovenije.

Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov: guverner in štirje viceguvernerji. Predsednik Sveta Banke Slovenije je guverner. Guverner lahko pooblasti enega od viceguvernerjev za svojega namestnika. Na dan 31. decembra 2012 so Svet Banke Slovenije sestavljali:

- dr. Marko Kranjec, guverner
- Darko Bohnec, viceguverner
- mag. Janez Fabijan, viceguverner – namestnik guvernerja
- dr. Mejra Festić, viceguvernerka
- mag. Stanislava Zadravec Caprirolo, viceguvernerka

Organiziranost banke

Vsa dela Banke Slovenije opravljajo zaposleni v naslednjih organizacijskih enotah: sektor, oddelek, odsek in referat (glej organizacijsko shemo).

V okviru sektorja se zagotavlja koordinacija dela med oddelki. Sektorje praviloma koordinirajo guverner, viceguvernerji in direktor – koordinator.

V oddelkih se opravljajo operativna in druga dela podobne vsebine. V Banki Slovenije je 14 oddelkov, ki se lahko delijo na manjše organizacijske enote, odseke in referate.

Komisije, odbori in delovna telesa banke

V Banki Slovenije deluje 18 komisij, pet odborov in šest delovnih skupin na različnih področjih poslovanja. Pomembnejša delovna telesa so:

- Odbor za operativna tveganja (predsednik Darko Bohnec)
- Revizijski odbor BS (predsednik dr. Dušan Zbašnik)
- Investicijski odbor (predsednik Ernest Ermenc)
- Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o ustreznosti posameznika za opravljanje funkcije (predsednik Darko Bohnec)
- Komisija za licenciranje (predsednica mag. Stanislava Zadravec Caprirolo)
- Komisija Sveta Banke Slovenije za raziskovalno delo (predsednica dr. Mejra Festić)
- Likvidnostna komisija (predsednik mag. Tomaž Košak)
- Komisija ta prekrške (predsednica Jasna Iskra)
- Skupina za krizno upravljanje (predsednica mag. Stanislava Zadravec Caprirolo)

Zaposleni

Na dan 31. decembra 2012 je bilo v Banki Slovenije zaposlenih 415 delavcev.

Slika 34: **Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan v letu**

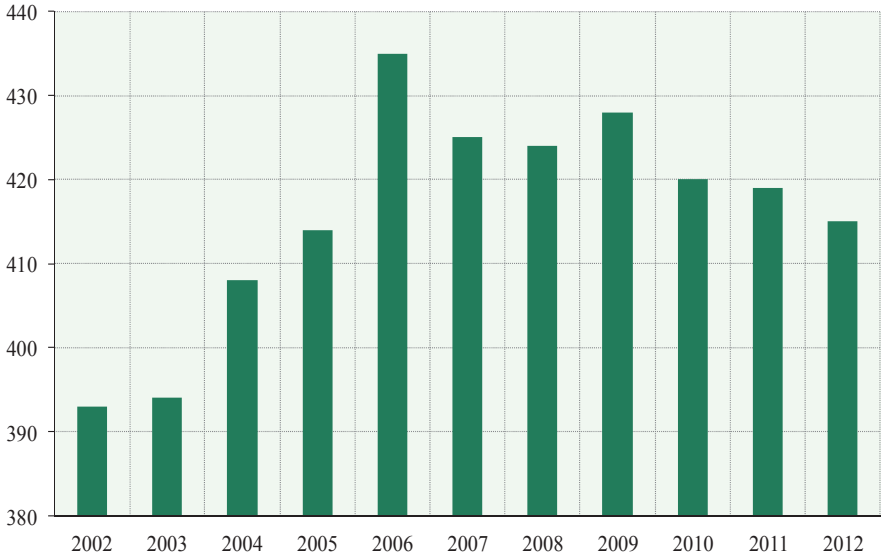

Vir: Banka Slovenije

Organizacijska shema na dan 31. 12. 2012

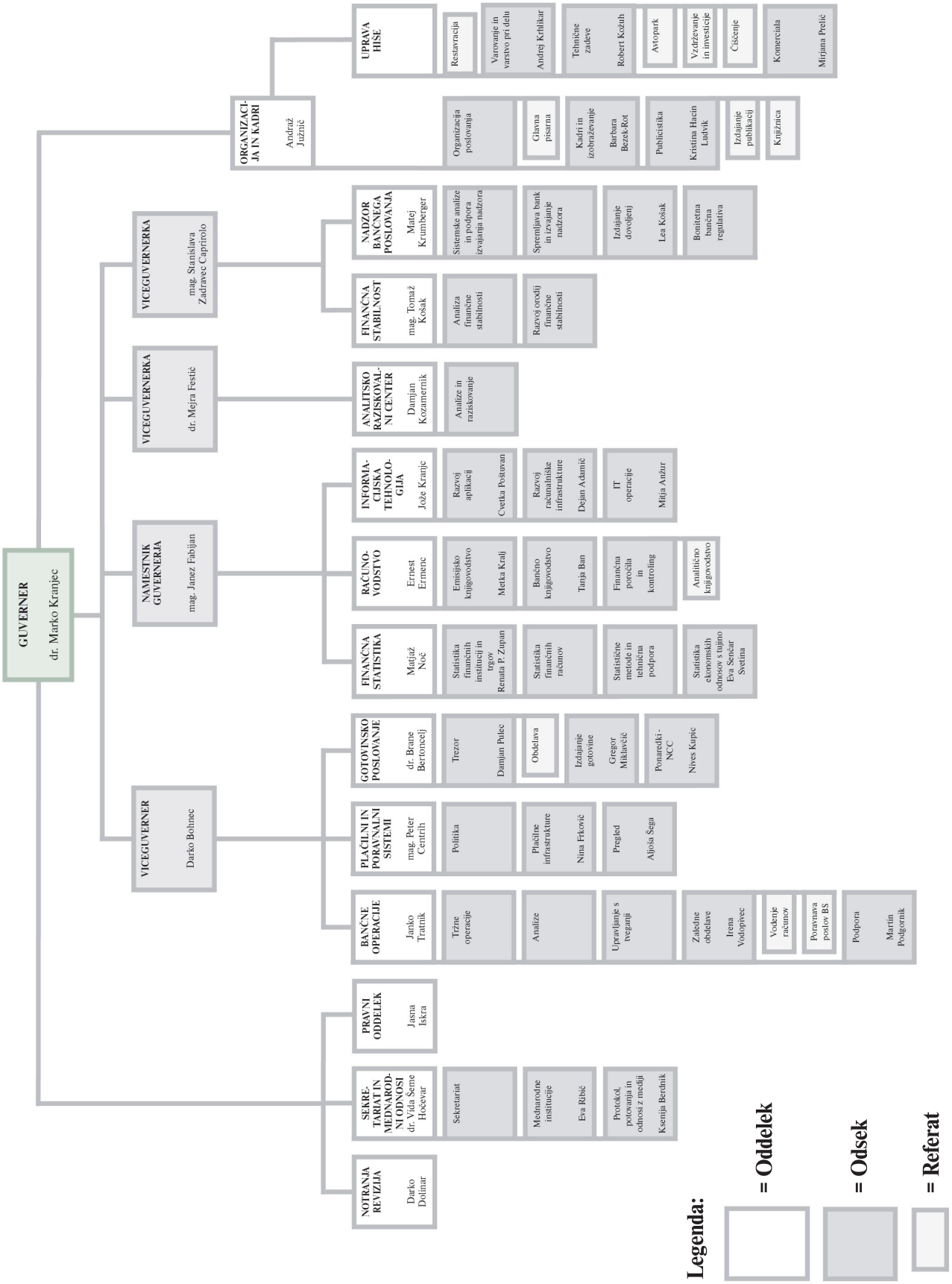

4 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Računovodski izkazi Banke Slovenije za leto 2012

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije in njen statut nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

Deloitte Revizija d.o.o.
Dunajska cesta 165
1000 Ljubljana
Slovenija

Tel: + 386 (0)1 3072 800
Fax: + 386 (0)1 3072 900
www.deloitte.si

20 let v Sloveniji

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Svetu Banke Slovenije

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Banke Slovenije (v nadaljevanju "Banka"), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2012 in izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost za računovodske izkaze

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje, in za takšen notranji nadzor, ki je po mnenju poslovodstva potreben za pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanjem in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov banke, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja banke. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen poslovodstva kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Ime Deloitte se nanaša na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravno osebo, ustanovljeno v skladu z zakonodajo Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (v izvirniku »UK private company limited by guarantee«), in mrežo njenih članic, od katerih je vsaka ločena in samostojna pravna oseba. Podroben opis pravne organiziranosti združenja Deloitte Touche Tohmatsu Limited in njenih družb članic je na voljo na www.deloitte.com/si/nasa-druzba.

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi Banke Slovenije na dan 31. decembra 2012 v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Deloitte.

DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija 3

Yuri Sidorovich
Pooblaščeni revizor
Predsednik uprave

Ljubljana, 12. marec 2013

Ustanovitev

Banka Slovenije (Banka) je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka je v izključni državni lasti s finančno in upravljalsko avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Banka skrbi predvsem za stabilnost domačih cen in splošno likvidnost bančnega sistema. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list Republike Slovenije št. 58/02, št. 72/06 in št. 59/11) se z dnem uvedbe evra kot valute Republike Slovenije pri uresničevanje nalog Banke v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB[1].

Računovodske politike

Prevzem evra
Republika Slovenija je prevzela evro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za denarno politiko in izvajanje skupnih strateških ciljev Evropskega sistema centralnih bank (ESCB)[2].

Računovodska načela in standardi
Banka uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 11. november 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2010/20)[3] (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 343. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela
Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in transparentnost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost in morajo biti transparentni;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti kot tudi prepoznavanje prihodka mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se prenesejo neposredno na račune vrednotenja;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se pojavijo med koncem poslovnega leta in dnevom, ko Svet Banke potrdi računovodske

[1] Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

[2] Izraz 'Evropski sistem centralnih bank (ESCB)' se nanaša na sedemindvajset nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2012 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na sedemnajst NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

[3] Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 31-68. Računovodska smernica je bila dopolnjena s Smernico Evropske centralne banke z dne 21. december 2011 (ECB/2011/27), Uradni list EU, L 19, 24.01.2012, str. 37-50 in s Smernico Evropske centralne banke z dne 10. december 2012 (ECB/2012/29), Uradni list EU L 356, 22.12.2012, str. 94-108.

izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja;

- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil niso dovoljena, razen če je mogoče upravičeno oceniti, da so nepomembna v celotnem kontekstu in predstavitvi računovodskih izkazov;
- neprekinjeno poslovanje: pri ocenjevanju sredstev in obveznosti je potrebno predpostavljati, da se poslovanje nadaljuje;
- načelo razmejevanja: prihodki in odhodki se prepoznajo v obdobju, v katerem so bili pridobljeni ali povzročeni, ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti;
- konsistentnost in primerljivost: kriteriji za vrednotenje bilance stanja in prepoznavanje prihodka morajo biti uporabljeni konsistentno, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti
Sredstvo ali obveznost se prepozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla
V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut
Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na evro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu
Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v evrih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji
Tržni vrednostni papirji (z izjemo vrednostnih papirjev, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') se vrednotijo po tržnih cenah, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Naložbe v vrednostne papirje so vključene v bilančne postavke ‘Terjatve do nerezidentov evro območja v tuji valuti’, ‘Terjatve do rezidentov evro območja v tuji valuti’, ‘Terjatve do nerezidentov evro območja v evrih’ in ‘Vrednostni papirji rezidentov evro območja v evrih’.

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti, netržni vrednostni papirji in nelikvidni lastniški deleži se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja lastnih sredstev Banke. Posojeni vrednostni papirji so varovani z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek avtomatiziranega posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva
Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

zgradbe	1,3 – 1,8 %
računalniška oprema	20 – 33 %
druga oprema	10 – 25 %

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka izkazuje nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane po pošteni vrednosti in se ne amortizirajo. Kot poštena vrednost je izkazana polovica ocenjene vrednosti, ki je bila izvedena s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2009). Omenjeni način vrednotenja odstopa od splošno sprejetih računovodskih načel. S svojim konceptom previdnosti zmanjšuje volatilnost računovodskih izkazov.

ESCB ključ za vpis kapitala
Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB prilagoditi vsakih pet let oziroma vsakokrat, ko v EU vstopi nova članica.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, bankovcev v obtoku, prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku
ECB in sedemnajst NCB[4] članic evro območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo evro bankovce[5]. Skupna vrednost evro bankovcev v obtoku se razporedi na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev[6].

ECB je dodeljen delež v višini 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen Banki, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo evro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti[7] so prikazane v bilančni postavki 'Neto

[4] Centralna banka Estonije je članica Evrosistema šele od 1. januarja 2011 dalje.

[5] Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju evrobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30.

[6] Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih evro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

[7] Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je evro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe evra[8] se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve evro bankovcev, ustrezno prilagajajo (mehanizem prilagajanja) z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju[9] in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se sorazmerno znižuje letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe evra, ko se prihodki iz naslova bankovcev dodelijo v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. Za Banko se je to prilagoditveno obdobje končalo 31. decembra 2012. V obravnavanem letu so prilagoditve tudi posledica vstopa Centralne banke Cipra in Centralne banke Malte (v letu 2008), Narodne banke Slovaške (v letu 2009) ter Banke Estonije (v letu 2011) v Evrosistem; prilagoditve iz tega naslova se iztečejo konec leta 2013, 2014 oziroma 2016.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki (odhodki)' v izkazu poslovnega izida.

Začasna razdelitev dobička
Svet ECB je odločil, da prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini evro bankovcev, ter (neto) prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v celoti pripadajo NCB v istem poslovnem letu, kot so nastali. V kolikor Svet ECB ne odloči drugače, ECB razdeli ta prihodek v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička[10]. Prihodek ECB od evro bankovcev v obtoku se lahko zmanjša v skladu z morebitnim sklepom Sveta ECB, ki vpliva na zmanjšanje finančnega rezultata zaradi odhodkov ECB v povezavi z izdajo in distribucijo evro bankovcev. Pred koncem poslovnega leta Svet ECB odloči, da se del ali celoten znesek prihodkov ECB od vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter, v kolikor je potrebno, del ali celoten znesek prihodkov ECB od izdajanja bankovcev zadrži v višini, ki zagotavlja, da razdeljeni znesek prihodka ne presega neto finančnega rezultata ECB za to poslovno leto.

Prav tako lahko Svet ECB odloči, da se celoten znesek ali del prihodkov ECB od vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter, v kolikor je potrebno, celoten znesek ali del prihodkov od izdajanja bankovcev prenese v rezervacijo za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije
Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49a. členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi evra kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je podana pravna podlaga za oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. Ustrezen znesek rezervacije za vsa navedena

---

[8] Leto uvedbe evra se nanaša na leto, v katerem pričnejo evro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

[9] Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko evro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

[10] Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke iz naslova evro bankovcev v obtoku in iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/24), Uradni list EU, L 6, 11.01.2011, str. 35-36, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 19. december 2012 (ECB/2012/33), Uradni list EU, L 13, 17.01.2013, str. 12.

finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo Value-at-Risk (VaR) metode. VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (95%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja. Rezervacija je namenjena pokrivanju prihodnjih nerealiziranih odhodkov, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi na računih vrednotenja.

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema
Saldi znotraj Evrosistema so posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnavajo v centralnobančnem denarju v evrih. Te transakcije se praviloma poravnavajo preko sistema TARGET2[11] in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET2 računih centralnih bank EU. Te bilateralne pozicije se dnevno netirajo in dodelijo ECB, posledično vsaka nacionalna centralna banka v poslovnih knjigah izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB.

Saldo znotraj Evrosistema do ECB, ki izhaja iz TARGET2 transakcij ter ostalih saldov znotraj Evrosistema, denominiranih v evrih (začasna razdelitev dobička ECB, rezultat prerazporeditve denarnega prihodka), so prikazani v neto znesku in vključeni v postavko obveznosti 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET2 transakcij, so vključene v postavko sredstev 'Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v evrih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve evro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev 'Neto terjatve iz naslova razdelitve bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Prepoznavanje prihodkov
Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani prihodki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom evra, so ločeni od nerealiziranih prihodkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom evra' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani odhodki se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane prihodke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane prihodke v naslednjih letih. Nerealizirani prihodki in odhodki od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij
Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

[11] Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2).

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti
Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani prihodki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani odhodki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene prihodke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani prihodki/odhodki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v evro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Dogodki po datumu bilance stanja
Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Izkaz denarnih tokov
Ob upoštevanju vloge Banke kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev
Banka ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja
V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih odhodkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov
Računovodske izkaze je revidiralo podjetje Deloitte revizija d.o.o., Ljubljana, ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke za poslovna leta 2012 do 2014.

Bilanca stanja na dan 31. december 2012

AKTIVA (v tisoč evrih)		31.12. 2012	31.12.2011
1	**Zlato in terjatve v zlatu**	**129.062**	**124.527**
2	**Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti**	**591.634**	**641.012**
2.1	Terjatve do MDS	387.621	388.161
2.2	Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine	204.013	252.852
3	**Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti**	**269.241**	**245.901**
4	**Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih**	**781.898**	**785.954**
4.1	Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila	781.898	785.954
4.2	Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
5	**Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih**	**3.982.160**	**1.740.000**
5.1	Operacije glavnega refinanciranja	125.000	53.000
5.2	Operacije dolgoročnega refinanciranja	3.857.160	1.687.000
5.3	Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
5.4	Strukturne povratne operacije	-	-
5.5	Odprta ponudba mejnega posojanja	-	-
5.6	Posojila povezana s pozivi h kritju	-	-
6	**Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih**	**49.094**	**289.450**
7	**Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih**	**3.774.162**	**3.444.066**
7.1	Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike	1.097.801	1.165.377
7.2	Drugi vrednostni papirji	2.676.361	2.278.689
8	**Javni dolg v evrih**	**-**	**-**
9	**Terjatve znotraj Evrosistema**	**2.838.955**	**2.735.650**
9.1	Udeležba v ECB	74.780	69.300
9.2	Prenesene devizne rezerve	189.410	189.410
9.3	Terjatve v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB*	-	-
9.4	Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	2.574.764	2.476.940
9.5	Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)	-	-
10	**Neporavnane postavke**	**-**	**-**
11	**Druga sredstva**	**226.929**	**211.213**
11.1	Kovanci evroobmočja	2.624	1.557
11.2	Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva	22.610	22.285
11.3	Ostala finančna sredstva	50.376	50.921
11.4	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	0	42
11.5	Aktivne časovne razmejitve	91.936	73.939
11.6	Razno	59.382	62.469
12	**Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta**	**-**	**-**
Skupaj aktiva		**12.643.134**	**10.217.773**

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč evrih)		31.12. 2012	31.12.2011
1	**Bankovci v obtoku**	**3.946.960**	**3.843.316**
2	**Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih**	**1.320.335**	**1.125.711**
2.1	Vpogledne vloge	1.313.335	393.225
2.2	Odprta ponudba mejnega deponiranja	7.000	602.486
2.3	Operacije za vezane vloge	-	130.000
2.4	Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
2.5	Vloge povezane s pozivi h kritju	-	-
3	**Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih**	**17.758**	**15.158**
4	**Izdani dolžniški certifikati**	**-**	**-**
5	**Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih**	**1.039.113**	**890.334**
5.1	Obveznosti do države	1.023.225	872.041
5.2	Ostale obveznosti	15.888	18.293
6	**Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih**	**11.671**	**20.807**
7	**Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti**	**74.883**	**71.410**
8	**Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti**	**-**	**-**
8.1	Vpogledne in vezane vloge	-	-
8.2	Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
9	**Protipostavka dodeljenih SDR**	**251.653**	**256.187**
10	**Obveznosti znotraj Evrosistema**	**4.409.285**	**2.727.622**
10.1	Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*	-	-
10.2	Obveznosti v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB	-	-
10.3	Neto obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	-	-
10.4	Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)	4.409.285	2.727.622
11	**Neporavnane postavke**	**-**	**-**
12	**Druge obveznosti**	**109.377**	**107.703**
12.1	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	10.641	17.754
12.2	Pasivne časovne razmejitve	17.721	8.176
12.3	Razno	81.015	81.773
13	**Rezervacije**	**330.339**	**149.029**
14	**Računi vrednotenja**	**156.343**	**162.727**
15	**Kapital in rezerve**	**843.507**	**830.665**
15.1	Kapital	8.346	8.346
15.2	Rezerve	835.161	822.319
16	**Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta**	**131.910**	**17.105**
Skupaj pasiva		**12.643.134**	**10.217.773**

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2012

V tisoč evrih		2012	2011
1.1	Obrestni prihodki	300.671	153.464
1.2	Obrestni odhodki	-49.855	-41.243
1	**Neto obrestni prihodki (odhodki)**	**250.816**	**112.221**
2.1	Realizirani prihodki /odhodki iz finančnih sredstev	50.324	51.225
2.2	Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-54	-131.463
2.3	Prenos v / sprostitev rezervacije za tečajna, cenovna, kreditna in druga operativna tveganja	-184.239	-10.928
2	**Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja**	**-133.968**	**-91.167**
3.1	Prihodki od provizij	6.110	8.039
3.2	Odhodki od provizij	-2.152	-1.939
3	**Neto prihodki od provizij**	**3.958**	**6.101**
4	Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	3.577	4.327
5	Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	29.705	8.572
6	Drugi prihodki	4.207	4.202
	Skupaj neto prihodki	**158.294**	**44.256**
7.1	Stroški dela	-18.170	-17.911
7.2	Drugi splošni stroški	-5.546	-5.491
7.3	Amortizacija	-1.561	-1.736
7.4	Stroški tiskanja bankovcev	-391	-1.393
7.5	Drugi stroški	-716	-620
7	**Skupaj stroški poslovanja**	**-26.384**	**-27.151**
8	**Presežek (Primanjkljaj) prihodkov nad odhodki tekočega leta**	**131.910**	**17.105**

Pojasnila na straneh 14 do 34 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 19. februarja 2013 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, revidirani računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 19. marca 2013 in podpisani s strani Guvernerja Banke Slovenije:

Dr. Marko Kranjec
predsednik Sveta Banke in
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

Sredstva

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki, imetje Banke v zlatu predstavljajo depoziti pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v evrih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2012. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 1.261,179 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.216,864 EUR na 31. december 2011. Nerealizirani prihodki vrednotenja v višini 79,7 mio EUR (od tega 8,8 mio EUR iz leta 2007, 5,5 mio EUR iz leta 2008, 14,8 mio EUR iz leta 2009, 29,6 mio EUR iz leta 2010, 16,5 mio EUR iz leta 2011 in 4,5 mio iz leta 2012) so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	v unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2011	124.527	102.334
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2012	4.535	-
Stanje na dan 31. december 2012	129.062	102.334

2. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja posebnih pravic črpanja (SDR), dodeljenih s strani Mednarodnega denarnega sklada (MDS) ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evroobmočja, vključene v devizne rezerve Banke.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do MDS' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne pozicije, posojila MDS in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna pozicija predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v evrih pri Banki. Pozicija se običajno uporablja za financiranje plačilnobilančnega deficita v državah članicah MDS.

Terjatve iz naslova posojil MDS temeljijo na pogodbi o posojanju, ki jo je Banka dne 01.09.2010 sklenila z MDS. Izposojena sredstva dajejo MDS možnost zagotavljanja pravočasne in učinkovite pomoči svojim članicam v primeru plačilnobilančnih težav.

Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev štirih valut (USD, GBP, JPY in EUR).

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,1657 EUR (31. december 2011: 1 SDR = 1,1867 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili prihodki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2012		31.12.2011	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	275.000	320.568	275.000	326.343
manj EUR imetja MDS	-184.350	-214.897	-189.450	-224.820
Rezervna pozicija pri MDS	90.650	105.671	85.550	101.522
Posojilo MDS	34.300	39.984	32.900	39.042
SDR	207.572	241.967	208.642	247.596
Skupaj	332.522	387.621	327.092	388.161

Podpostavka 2.2 ‘Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evroobmočja (vključno z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami). Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2012.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	4.103	1.149
Vezane vloge	55.707	-
Vrednostni papirji	144.203	251.703
Skupaj	204.013	252.852

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
USD	200.349	228.545
AUD	79	23.803
GBP	24	96
Druge valute	3.562	407
Skupaj	204.013	252.852

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	52.976	116.806
Od 1 do 5 let	87.477	130.919
Več kot 5 let	3.750	3.978
Skupaj	144.203	251.703

3. Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evroobmočja, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje v tuji valuti. Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2012.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	256	221
Vezane vloge	19.100	70.794
Vrednostni papirji	249.886	174.886
Skupaj	269.241	245.901

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
USD	269.167	245.827
AUD	45	45
GBP	29	29
Skupaj	269.241	245.901

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	53.686	92.288
Od 1 do 5 let	196.199	82.598
Skupaj	249.886	174.886

4. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih

Sredstva v evrih, naložena pri nerezidentih evroobmočja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje.

Sestava sredstev v evrih glede na vrsto naložbe:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	2.425
Vezane vloge	88.500	-
Vrednostni papirji	693.398	783.529
Skupaj	781.898	785.954

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	363.237	111.156
Od 1 do 5 let	330.161	646.156
Več kot 5 let	-	26.217
Skupaj	693.398	783.529

5. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 1.126.019 mio EUR, od tega Banka izkazuje 3.982 mio EUR. V skladu s členom 32.4 Statuta naj bi se kakršnakoli tveganja pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirala, v celoti porazdelila med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalskem ključu (glej postavko 13 obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru bankrota nasprotne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih nacionalna centralna banka lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

Operacije glavnega refinanciranja so redne operacije zagotavljanja likvidnosti, ki se izvajajo s tedensko frekvenco in dospelostjo enega tedna v obliki povratnih operacij preko standardnih avkcij. Od oktobra 2008 dalje se operacije glavnega refinanciranja izvajajo kot avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi. Te operacije imajo osrednjo vlogo pri doseganju ciljev usmerjanja obrestne mere, upravljanja tržne likvidnosti in signaliziranja naravnanosti denarne politike.

Operacije dolgoročnega refinanciranja so redne povratne transakcije zagotavljanja likvidnosti z dospelostjo enega, treh, ter občasno šestih ali dvanajstih mesecev, v letu 2011 pa se je prvič izvedla tudi operacija z ročnostjo treh let. V obravnavanem letu so operacije dolgoročnega refinanciranja zagotavljale večji del refinanciranja bančnega sektorja. Izvajale so se v obliki avkcij ob polni dodelitvi s fiksno obrestno mero ali z obrestno mero, ki je določena kot povprečje izklicnih obrestnih mer operacij glavnega refinanciranja, veljavnih v času trajanja operacije. V letu 2012 so bile v redni uporabi eno- in trimesečne operacije, ki se izvajajo z mesečno frekvenco, tekom leta pa se je izvedla še ena triletna operacija.

Povratne operacije finega uravnavanja za zagotavljanje likvidnosti ECB izvaja občasno. V letu 2012 je izvedla eno tovrstno operacijo z ročnostjo čez noč kot premostitveno operacijo, ki je bila izvedena z namenom premostiti razliko med datumoma poravnave operacije OGR in dodatne operacije ODR z ročnostjo treh let. Izvedena je bila v obliki avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Operacije glavnega refinanciranja	125.000	53.000
Operacije dolgoročnega refinanciranja	3.857.160	1.687.000
Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
Skupaj	3.982.160	1.740.000

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Terjatve se skoraj v celoti nanašajo na vezane vloge v evrih pri kreditnih institucijah evroobmočja.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.335	1.412
Vezane vloge	47.759	288.038
Skupaj	49.094	289.450

7. Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evroobmočja, denominirane v evrih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' obsegajo vrednostne papirje, ki jih je Banka pridobila v okviru programa nakupa kritih obveznic (CBPP)[12], ter državne dolžniške vrednostne papirje, pridobljene v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP)[13]. Vrednostni papirji so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti', vrednotijo se po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji' v Računovodskih politikah). Testi oslabitve se izvajajo ob koncu leta na podlagi razpoložljivih informacij in ocene zneskov povračil.

V okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, uvedenega v maju 2010, ECB in nacionalne centralne banke lahko kupujejo državne in privatne dolžniške vrednostne papirje evroobmočja, z namenom spodbuditve motenega delovanja določenih segmentov trgov dolžniških vrednostnih papirjev evroobmočja in obnove ustreznega delovanja transmisijskega mehanizma denarne politike.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v Evrosistemu znaša 208.733 mio EUR, od tega Banka izkazuje 975 mio EUR. V skladu s členom 32.4 Statuta naj bi se kakršnakoli tveganja pri vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v kolikor bi se realizirala, v celoti porazdelila med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalskem ključu.

Del imetij Banke, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, predstavljajo dolžniški vrednostni papirji, ki jih je izdala Helenska republika. V februarju 2012 so centralne banke Evrosistema zamenjale svoja imetja grških državnih obveznic, kupljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, za nove vrednostne papirje, ki jih je izdala Helenska republika. Novo pridobljeni vrednostni papirji imajo enake značilnosti kot tisti, kupljeni v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev v smislu nominalne vrednosti, kuponske obrestne mere, datumov plačila obresti in datuma dospelosti, ter niso bili vključeni v seznam vrednostnih papirjev, ki so bili predmet prestrukturiranja v okviru pobude udeležbe privatnega sektorja (PSI).

[12] Sklep Evropske centralne banke z dne 2. julij 2009 o izvajanju programa nakupa kritih obveznic (ECB/2009/16), Uradni list EU, L 175, 04.07.2009, str. 18-19.

[13] Sklep Evropske centralne banke z dne 14. maja 2010 o vzpostavitvi programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/5), Uradni list EU, L 124, 20.05.2010, str. 8-9.

V zvezi s testom oslabitve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, izvedenega konec leta 2012, je Svet ECB identificiral dva indikatorja oslabitve, vezana na imetja grških državnih obveznic, do katerih je prišlo v letu 2012. Prvi tak indikator je bil v marcu 2012 in sicer prestrukturiranje dela dolga, ki ga je izdala Helenska republika, v okviru pobude udeležbe privatnega sektorja (PSI). Drugi indikator je bil operacija odkupa dolga, ki jo je izvedla grška vlada v decembru 2012. Svet ECB je menil, da pojav teh indikatorjev oslabitve ne utemeljuje oslabitve imetij vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, saj na podlagi informacij, razpoložljivih na dan 31. december 2012, ni bilo dokazov o spremembah ocenjenih bodočih denarnih tokov. Na podlagi testa oslabitve na dan 31.12.2012 je Svet ECB odločil, da se za vse bodoče denarne tokove pričakuje, da bodo prejeti.

V zvezi s testom oslabitve vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa nakupa kritih obveznic, Banka ocenjuje, da se za vse bodoče denarne tokove pričakuje, da bodo prejeti, zato za te obveznice oslabitev ni bila izvedena.

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev in v okviru programa nakupa kritih obveznic.

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po portfeljih:

	31.12.2012	**31.12.2011**
	000 EUR	**000 EUR**
CBPP vrednostni papirji	122.737	173.077
SMP vrednostni papirji	975.064	992.299
Skupaj	1.097.801	1.165.377

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2012	**31.12.2011**
	000 EUR	**000 EUR**
Do 1 leta	327.520	100.020
Od 1 do 5 let	585.463	827.657
Več kot 5 let	184.818	237.699
Skupaj	1.097.801	1.165.377

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih in bančnih izdajateljev evroobmočja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	2.418.632	2.261.675
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	257.729	17.014
Skupaj	2.676.361	2.278.689

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in fiksno dospelostjo, ter jih Banka namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

Tekom leta 2012 je Banka del naložb v vrednostne papirje, za katere je odločila, da jih namerava imeti v posesti do dospelosti, prerazporedila iz tržnega portfelja, ki je predmet rednega vrednotenja po tržnih cenah, v portfelj vrednostnih papirjev v posesti do dospelosti. Prerazporeditev je bila izvedena po knjigovodski vrednosti posameznih vrednostnih papirjev konec predhodnega leta, z upoštevanjem amortizacije premije oziroma diskonta do dneva prerazporeditve, v višini 177,2 mio EUR.

Delitev drugih vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	1.219.259	846.546
Od 1 do 5 let	1.330.003	1.215.883
Več kot 5 let	127.099	216.259
Skupaj	2.676.361	2.278.689

9. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke v ECB. V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, določenem v skladu z 29.3 členom Statuta, ter se prilagaja vsakih pet let. Zadnja taka prilagoditev se je izvedla 1. januarja 2009.

V skladu s pravnimi akti v zvezi s povečanjem vpisanega kapitala ECB in njegovega vplačila v treh obrokih, ki jih je Svet ECB sprejel decembra 2010[14], je Banka konec leta 2012 vplačala dodatnih 5.480.000 EUR, ki predstavlja tretji obrok njenega prispevka v povečanju kapitala ECB.

[14] Sklep Evropske centralne banke z dne 13. decembra 2010 o povečanju kapitala Evropske centralne banke (ECB/2010/26), Uradni list EU L 11, 15.01.2011, str. 53; Sklep Evropske centralne banke z dne 13. decembra 2010 o vplačilu povečanja kapitala Evropske centralne banke s strani nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (ECB/2010/27), Uradni list EU L 11, 15.01.2011, str. 54-55.

Udeležbe sedemindvajsetih evropskih centralnih bank v kapitalu ECB na dan 31.12.2012 so sledeče:

	Ključ za vpis kapitala (%)	Vpisani kapital v EUR	Vplačani kapital v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4256	261.010.385	261.010.385	3,4666
Deutsche Bundesbank	18,9373	2.037.777.027	2.037.777.027	27,0647
Eesti Pank	0,1790	19.261.568	19.261.568	0,2558
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,1107	119.518.566	119.518.566	1,5874
Bank of Greece	1,9649	211.436.059	211.436.059	2,8082
Banco de España	8,3040	893.564.576	893.564.576	11,8679
Banque de France	14,2212	1.530.293.899	1.530.293.899	20,3246
Banca d'Italia	12,4966	1.344.715.688	1.344.715.688	17,8598
Central Bank of Cyprus	0,1369	14.731.333	14.731.333	0,1956
Banque centrale du Luxembourg	0,1747	18.798.860	18.798.860	0,2497
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0632	6.800.732	6.800.732	0,0903
De Nederlandsche Bank	3,9882	429.156.339	429.156.339	5,6998
Oesterreichische Nationalbank	1,9417	208.939.588	208.939.588	2,7750
Banco de Portugal	1,7504	188.354.460	188.354.460	2,5016
Banka Slovenije	**0,3288**	**35.381.025**	**35.381.025**	**0,4699**
Národná banka Slovenska	0,6934	74.614.364	74.614.364	0,9910
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,2539	134.927.820	134.927.820	1,7920
Skupaj centralne banke evro območja	**69,9705**	**7.529.282.289**	**7.529.282.289**	**100,0000**
Bulgarian National Bank	0,8686	93.467.027	3.505.014	
Česká národní banka	1,4472	155.728.162	5.839.806	
Danmarks Nationalbank	1,4835	159.634.278	5.986.285	
Latvijas Banka	0,2837	30.527.971	1.144.799	
Lietuvos bankas	0,4256	45.797.337	1.717.400	
Magyar Nemzeti Bank	1,3856	149.099.600	5.591.235	
Narodowy Bank Polski	4,8954	526.776.978	19.754.137	
Banca Națională a României	2,4645	265.196.278	9.944.860	
Sveriges Riksbank	2,2582	242.997.053	9.112.389	
Bank of England	14,5172	1.562.145.431	58.580.454	
Skupaj centralne banke izven evro območja	**30,0295**	**3.231.370.113**	**121.176.379**	
Skupaj	**100,0000**	**10.760.652.403**	**7.650.458.668**	

V skladu z 49.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije ter rezervacije, enakovredne rezervam ECB. Preostali prispevek je Banka vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka je 9. marca 2009 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009.

	31.12.2012
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Skupaj	39.399

Podpostavka 9.2 vsebuje terjatev Banke, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB. Terjatev je denominirana v evrih, višina je določena z uporabo tečajev, veljavnih na dan njihovega prenosa. Obrestuje se po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja, prilagojeno tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlatu.

Podpostavka 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' izkazuje terjatve in obveznosti Banke do Evrosistema iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz uporabe ključa za razdelitev bankovcev (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v Računovodskih politikah)[15]. Povečanje neto terjatve v primerjavi z letom 2011 (97,8 mio EUR) je v glavnem posledica povečanja vrednosti evro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 2,7% v primerjavi s koncem leta 2011). Neto terjatev je ob upoštevanju prilagoditve kot rezultata mehanizma prilagajanja, ki zmanjšuje obrestovano terjatev za kompenzacijski znesek v višini 291,6 mio EUR (2011: 584,9 mio EUR), obrestovana po mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja.

11. Druga sredstva

Banka izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evroobmočja' imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

[15] V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti evro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež evro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo evro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2011	**22.150**	**21.582**	**43.732**
Nabave	291	1.603	1.895
Prodaje	-	1.211	1.211
31. december 2011	**22.441**	**21.975**	**44.416**
Odpisana vrednost			
31. december 2010	**3.639**	**17.807**	**21.446**
Prodaje	-	1.210	1.210
Strošek amortizacije	185	1.384	1.569
31. december 2011	**3.824**	**17.981**	**21.805**
Neodpisana vrednost:			
31. december 2010	**18.511**	**3.775**	**22.285**
31. december 2011	**18.617**	**3.993**	**22.610**

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2012 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 8,0 mio EUR (2011: 8,0 mio EUR).

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' vsebuje udeležbo Banke v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema pozitiven učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitve' obsega razmejene prihodke na dan 31.12.2012. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' vključuje skrbniška in druga sredstva.

Obveznosti

1. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke v celotni vrednosti evro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Celotna vrednost evro bankovcev, ki jih izdajajo centralne banke Evrosistema, se porazdeli med banke na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev (glej Računovodske politike). V skladu s ključem za razdelitev bankovcev, veljavnim na 31. december 2012, Banki Slovenije pripada 0,4325% (2011: 0,4325%) delež vrednosti vseh evro bankovcev v obtoku. Tekom leta 2012 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla iz 888.628 mio EUR na 912.592 mio EUR. Po ključu za razdelitev bankovcev Banka izkazuje konec leta 2012 znesek evro bankovcev v obtoku v višini 3.947,0 mio EUR (2011: 3.843,3 mio EUR). Vrednost evro bankovcev, ki jih je Banka dejansko dala v obtok, znaša 1.372,2 mio EUR (2011: 1.366,4 mio EUR). Glede na to, da je ta vrednost manjša kot dodeljeni znesek, se razlika v višini 2.574,8 mio EUR (2011: 2.476,9 mio EUR) izkazuje v podpostavki sredstev bilance stanja 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
EUR 5	-25.965	-14.793
EUR 10	267.822	212.946
EUR 20	3.057.064	2.802.208
EUR 50	-1.712.036	-1.529.938
EUR 100	-586.368	-360.635
EUR 200	-171.917	-134.061
EUR 500	543.597	390.650
Skupaj evro bankovci v obtoku pri BS	1.372.196	1.366.376
Terjatve iz prilagoditev – CSM	2.917.835	2.811.002
Obveznosti iz prilagoditev – ECB izdaja	-343.071	-334.062
Skupaj	3.946.960	3.843.316

2. Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova monetarne politike

Te obrestonosne obveznosti se nanašajo na denarno politiko, ki jo izvaja Banka v imenu ESCB.

Podpostavka 2.1 'Vpogledne vloge' zajema vloge kreditnih institucij, s katerimi izpolnjujejo obvezne rezerve ter poravnavajo plačila. V to podpostavko so vključene le vloge kreditnih institucij, ki sodijo med obveznike za obvezne rezerve Evrosistema. Obvezniki izpolnjujejo obvezne rezerve na podlagi povprečnih stanj vlog ob koncu koledarskega dneva v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki traja približno en mesec (v skladu z vnaprej objavljenim koledarjem izpolnjevanja obveznih rezerv). Obvezniki prejemajo nadomestilo za rezervna imetja, največ do višine izračunanih obveznih rezerv, po povprečni mejni obrestni meri Evrosistema za operacije glavnega refinanciranja.

Podpostavka 2.2 'Odprta ponudba mejnega deponiranja' vključuje vloge čez noč, ki jih slovenske nasprotne stranke naložijo pri Banki po vnaprej določeni obrestni meri.

Podpostavka 2.3 'Operacije za vezane vloge' zajemajo operacije, ki jih je ECB v preteklosti običajno izvajala na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv z ročnostjo čez noč. Izvajanje operacij na zadnji dan obdobja obveznih rezerv se je z januarjem 2012 ukinilo. Od uvedbe programa dokončnih nakupov vrednostnih papirjev (SMP) v maju 2010 se, z namenom sterilizacije izdane likvidnosti preko tega programa, tedensko izvajajo tudi operacije vezanih depozitov z ročnostjo en teden. Operacije se izvajajo v obliki avkcij z variabilno obrestno mero.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.313.335	393.225
Odprta ponudba mejnega deponiranja	7.000	602.486
Operacije za vezane vloge	-	130.000
Skupaj	1.320.335	1.125.711

3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih

Ta bilančna postavka zajema druge račune kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike.

5. Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne in vezane vloge ter posebne vloge države v evrih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin.

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' med drugim vključuje račune strank borznoposredniških družb in vezano vlogo jamstvenega sklada KDD.

6. Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih' vsebuje evrske vloge mednarodnih in nadnacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

7. Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka zajema vpogledne in vezane vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

9. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka predstavlja obveznost Banke do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledici njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2012 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,1657 EUR (31. december 2011: 1 SDR = 1,1867 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Zmanjšanje te obveznosti v letu 2012 je izključno posledica učinka vrednotenja, t.j. apreciacije evra nasproti SDR.

10. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.4 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)' izkazuje neto pozicijo 'Drugih terjatev/obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Vključuje neto TARGET2 pozicijo, ki izhaja iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB in ECB preko sistema TARGET2, terjatev iz naslova razdelitve denarnega prihodka nacionalnim centralnim bankam (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov') in terjatev iz naslova razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku (glej postavko 4 izkaza poslovnega izida 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb').

Neto TARGET2 pozicija se obrestuje po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja. Poravnava obresti se izvaja mesečno na drugi delovni dan po koncu meseca, na katerega se obresti nanašajo. Oblikovanje te obveznosti odraža odlive sredstev od domačih kreditnih institucij v druge države evroobmočja. Ta sredstva izvirajo iz postopnega zmanjševanja vlog kreditnih institucij pri Banki Slovenije po vstopu v EMU 1. januarja 2007.

12. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema negativen učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' vključuje razmejene odhodke na dan 31.12.2012, ki se v glavnem nanašajo na obrestne odhodke, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu.

Podpostavka 12.3 'Razno' se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarskih bankovcev.

13. Rezervacije

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	42.558	81.183
Rezervacije za splošna tveganja	286.360	63.497
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	1.421	4.349
Skupaj	330.339	149.029

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Povračila zaposlencev na osnovi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31.12.2011. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti v višini 4,85%, določeno na podlagi 10-letnih podjetniških obveznic z visoko boniteto v evroobmočju. Glede na to, da se v izračunu upoštevane predpostavke v posameznem letu bistveno ne spreminjajo ter ostajajo znotraj koridorjev, določenih v omenjenem standardu, je bila sprejeta odločitev, da se aktuarski izračun opravi vsakih pet let.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke po odprtih sodnih sporih in na potencialne obveznosti iz zabilančnih postavk. Rezervacije za potencialne obveznosti iz zabilančnih postavk so bile na podlagi ocene tvegane vrednosti (VaR) na dan 31.12.2012 zmanjšane za 39,2 mio EUR.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke obrestnim, tečajnim, kreditnim in cenovnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje bodočih nerealiziranih odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen (zlata) ter kreditnih dogodkov. V letu 2011 je Banka oblikovala dodatne splošne rezervacije v višini 10,4 mio EUR, v letu 2012 pa v višini 222,9 mio EUR. Pomembna sprememba v višini splošnih rezervacij izhaja iz izračuna kreditnih tveganj pri denarnih operacijah in lastnem portfelju, ki jih je za leto 2012 uveljavila sprejeta sprememba Računovodske smernice.

Rezervacije iz naslova operacij denarne politike

V skladu z 32.4 členom Statuta se rezervacije za tveganja nasprotne stranke pri operacijah denarne politike porazdelijo med nacionalne centralne banke sodelujočih držav članic (NCB) v skladu z njihovimi deleži v vpisanem kapitalu ECB, veljavnimi v letu, ko je prišlo do neizpolnjevanja obveznosti. V skladu s splošno sprejetim računovodskim načelom previdnosti je Svet ECB proučil ustreznost višine teh rezervacij ter se odločil zmanjšati rezervacije iz skupnega zneska 949 mio EUR na dan 31. december 2011 na 310 mio EUR na dan 31. december 2012. Delež Banke v teh rezervacijah znaša 1,4 mio EUR (2011: 4,3 mio EUR). Prilagoditev se odraža v izkazu uspeha NCB. V primeru Banke Slovenije ima prilagoditev za posledico prihodek v višini 2,9 mio EUR v letu 2012 (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov').

14. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev je prihodek v višini 58,1 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2011: 57,1 mio EUR) in 2,6 mio EUR od portfelja v USD (2011: 2,9 mio EUR). Konec leta 2012 Banka ni imela v lasti vrednostnih papirjev, denominiranih v AUD (2011: prihodek vrednotenje 2,2 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij je prihodek v višini 11,0 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD ter 5,0 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR (2011: 17,2 mio EUR od vrednotenja USD pozicije in 8,1 mio EUR od vrednotenja SDR pozicije).

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2012 znašala 482,688 EUR za unčo (2011: 482,688), medtem ko je bila tržna cena enaka 1.261,179 EUR za unčo (2011: 1.216,864). Tržna cena zlata torej presega njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico prihodke vrednotenja v višini 79,7 mio EUR (2011: 75,1 mio EUR).

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Vrednotenje vrednostnih papirjev	60.678	62.255
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	2.606	5.148
- vrednostni papirji v evrih (postavka aktive 4 in 7)	58.072	57.108
Tečajne razlike	15.999	25.340
Vrednotenje zlata	79.666	75.131
Skupaj	156.343	162.727

15. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo iz cenitve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

Glede na oceno tveganj in finančnih virov za kritje teh tveganj je Svet Banke sprejel sklep, da se konec leta 2012 del posebnih rezerv, kreiranih pred vstopom Banke v Evrosistem, prerazporedi v splošne rezerve. Prerazporeditev ne zmanjša višine razpoložljivih finančnih virov, temveč le poveča možnost koriščenja rezerv za kritje različnih vrst finančnih tveganj.

	Kapital BS	Splošne rezerve	Posebne rezerve	Valorizacijske rezerve	Presežek/ primanjkljaj	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Stanje 31.12.2011	**8.346**	**390.330**	**423.949**	**8.039**	**-**	**830.665**
Presežek prihodkov nad odhodki leta 2011	-	-	-		17.105	17.105
Prenos v splošne rezerve	-	12.828	-		-12.828	-
Sredstva za proračun RS	-	-	-		-4.276	-4.276
Vrednotenje kapitalskih naložb	-	-	--	14	-	14
Prenos posebnih rezerv za tečajne razlike v splošne rezerve	-	206.500	-206.500	-	-	-
Prenos posebnih rezerv za cenovna tveganja pri zlatu v splošne rezerve	-	23.500	-23.500	-	-	-
Skupna sprememba	-	242.828	-230.000	14	-	12.842
Stanje 31. 12. 2012	**8.346**	**633.159**	**193.949**	**8.053**	**-**	**843.507**

Pojasnila k zabilančnim postavkam

Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2012 je terminska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 195,3 mio EUR (2011: 223,2 mio EUR).

Terminske terjatve in terminske obveznosti v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2012		31.12.2011	
	000 Tuja valuta	000 EUR	000 Tuja valuta	000 EUR
Valutne zamenjave v AUD	-	-	30.100	23.658
Valutne zamenjave v USD	257.700	195.316	258.200	199.552
Skupaj	**-**	**195.316**	**-**	**223.210**

Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2012 je bilo po pogodbah o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 481 mio EUR (31. december 2011: 371 mio EUR), ki so bili, v primeru zavarovanja, reinvestirani v obratne povratne transakcije, v prvovrstne, s premoženjem krite obveznice, v bančne obveznice in v potrdila o vlogah.

Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2012 je Banka izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom IMF o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od IMF, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2012 znaša 513,0 mio EUR (31. december 2011: 521,0 mio EUR);

- potencialna obveznost v znesku 164,4 mio EUR, kar ustreza deležu Banke v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 milijard EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s členom 30.1 Statuta (31. december 2011: 164,4 mio EUR);

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

1. Neto obrestni prihodki (odhodki)

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v evrih ter na obrestne prihodke od terjatev, denominiranih v evrih. Terjatve, denominirane v evrih, zajemajo instrumente denarne politike, terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB ter neto terjatev, ki izhaja iz razporeditve bankovcev znotraj Evrosistema.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Obrestni prihodki		
Zlato	**-**	**-**
Vpogledne vloge	**2.376**	**3.828**
- v tuji valuti	589	421
- v evrih	1.788	3.407
Vrednostni papirji	**244.771**	**115.382**
- v tuji valuti	5.292	10.261
- v evrih	239.479	105.121
Vloge pri MDS	**402**	**1.305**
Operacije denarne politike	**31.076**	**6.726**
- Operacije glavnega refinanciranja	501	282
- Operacije dolgoročnega refinanciranja	30.574	6.442
- Ostale operacije refinanciranja	1	1
Terjatve znotraj Evrosistema	**22.014**	**24.930**
- Terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB	1.442	2.039
- Neto terjatev iz naslova prilagoditve bankovcev v obtoku znotraj Evrosistema	20.572	22.891
Valutne zamenjave	**-**	**1.259**
Drugi obrestni prihodki	**32**	**34**
Skupaj	**300.671**	**153.464**

Povečanje obrestnih prihodkov glede na leto 2011 se pretežno nanaša na učinek prerazporeditve določenih vrednostnih papirjev med naložbe v posesti do dospelosti (glej postavko sredstev 'Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih'). Prepoznan prihodek, ki izhaja iz amortizacije diskonta po datumu prerazporeditve do 31.12.2012, znaša 139,7 mio EUR.

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog države ter na operacije denarne politike s ciljem odvzema likvidnosti. Slednje zajemajo večinoma obračunane obresti na obvezne rezerve bank in depozite preko noči. Obrestni odhodki vključujejo tudi obresti na TARGET2 pozicijo.

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Obrestni odhodki		
Vpogledne in vezane vloge	**1.084**	**2.685**
- v tuji valuti	233	54
- v evrih	851	2.632
IMF	**239**	**851**
Operacije denarne politike	**3.434**	**7.449**
- Obvezna rezerva	2.043	5.365
- Odprta ponudba mejnega deponiranja	1.102	810
- Operacije za vezane vloge	289	1.274
Obveznosti znotraj Evrosistema	**44.350**	**28.055**
- TARGET pozicija	44.350	28.055
Valutne zamenjave	**745**	**2.193**
Drugi obrestni odhodki	**2**	**10**
Skupaj	**49.855**	**41.243**

2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki ‘Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev’, izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen bilančnih postavk na dan 31. december 2012 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2012 se, enako kot v letu 2011, nanaša večinoma na vrednostne papirje v evrih.

V skladu z odločitvijo Sveta BS so bile zaradi odprtih pravnih postopkov in posledično potencialnih terjatev do Banke, povezanih s odškodninskimi tožbami, za ta namen oblikovane dodatne rezervacije, ter na podlagi ocene tvegane vrednosti zmanjšane rezervacije za tveganja iz naslova zabilančnih postavk.

Prenos v rezervacije za splošna tveganja predstavlja znesek rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova obrestnega, cenovnega, tečajnega in kreditnega tveganja (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

	31.12.2012	31.12.2011
	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev		
Valutna pozicija	2.281	284
Vrednostni papirji	48.043	50.940
Skupaj	**50.324**	**51.225**
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		
Valutna pozicija	-2	-304
Vrednostni papirji	-52	-131.159
Skupaj	**-54**	**-131.463**
Prenos v rezervacije za tečajna, cenovna, kreditna ter druga operativna tveganja		
Rezervacije za posebna tveganja	38.624	-568
Rezervacije za splošna tveganja	-222.863	-10.360
Skupaj	**-184.239**	**-10.928**
Skupaj	**-133.968**	**-91.167**

3. Neto prihodki od provizij

Provizije so večinoma prejete iz naslova opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, nadzorne in regulatorne funkcije in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

4. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka predstavlja dohodke iz dobičkov, ki jih je Banka prejela od deležev v mednarodnih finančnih institucijah in ECB.

V to postavko je vključen tudi znesek iz razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku v višini 2,7 mio EUR (2011: 3,1 mio EUR) (glej 'Začasna razdelitev dobička' v Računovodskih politikah). V letu 2012 je ECB deloma zadržala svoj prihodek od evro bankovcev v obtoku in v celoti svoj obrestni prihodek od vrednostnih papirjev iz programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v skladu s sklepom Sveta ECB z namenom oblikovanja rezervacije za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Zadržani znesek, ki ni bil dodeljen Banki, znaša 5,5 mio EUR (2011: 5,7 mio EUR).

5. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Denarni prihodek nacionalnih centralnih bank Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB[16]. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi dejanskega letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

[16] Sklep Evropske centralne banke z dne 25. novembra 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

Denarni prihodek, ki se razporedi nacionalnim centralnim bankam, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjše od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu. Ob koncu vsakega poslovnega leta se denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, razdeli med nacionalne centralne banke v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Razlika med združenim in razporejenim denarnim prihodkom posamezni NCB predstavlja neto rezultat iz naslova izračuna denarnega prihodka ter se evidentira v izkazu poslovnega izida.

V letu 2012 je razporeditev denarnega prihodka za Banko imela za rezultat neto terjatev v višini 26,8 mio EUR (2011: 2,8 mio EUR). Ta neto terjatev je sestavljena iz terjatve za leto 2012, ki predstavlja razliko med zneskom denarnega prihodka Banke, plačanega v skupni sklad, v višini 83,6 mio EUR (2011: 71,7 mio EUR), ter terjatvijo Banke do skupnega sklada v višini 110,0 mio EUR (2011: 73,7 mio EUR), ki je v skladu z deležem Banke v vplačanem kapitalu ECB, ter terjatev iz naknadnih uskladitev za leta 2008, 2009, 2010 in 2011.

Ta postavka vključuje tudi neto spremembo rezervacije za tveganje nasprotne stranke v zvezi z izvajanjem operacij denarne politike Evrosistema, ki ima za rezultat prihodek v višini 2,9 mio EUR (2011: 5,8 mio EUR) (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

6. Drugi prihodki

Drugi prihodki vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, prihodki od izdanih potrdil, numizmatika in druge prihodke.

7. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2012 zaposlenih 415 ljudi (31. december 2011: 419 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 0,5 mio EUR (2011: 0,5 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2012 znašali skupaj 0,7 mio EUR (2011: 0,7 mio EUR).

Drugi splošni stroški

Ta postavka vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev ter stroške za drobni inventar, material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primernega obsega zalog na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po kapitalskem ključu in strukturi apoenov.

Drugi stroški

Drugi stroški zajemajo prispevke Banke, davke in druge stroške poslovanja.

8. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani odhodki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani prihodki pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 131,9 mio EUR (2011: 17,1 mio EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu s 50. členom Zakona o Banki Slovenije.

5 PRILOGE

5.1 Publikacije in spletna stran

Vsebina	Naslov in osnovni podatki
Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Gospodarska in finančna gibanja; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, koledar objav podatkov.	**Bilten** mesečno • angleški prevod **Monthly Bulletin**
Poročilo Banke Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in Banke Slovenije ter drugih dejavnosti Banke Slovenije.	**Letno poročilo** • letno • angleški prevod **Annual Report**
Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).	**Neposredne naložbe** • letno • angleški prevod **Direct Investment**
Celovit prikaz nekonsolidiranih in konsolidiranih sektorskih finančnih računov Republike Slovenije na mednarodno primerljiv način.	**Finančni računi Slovenije** • letno • angleški prevod **Financial Accounts of Slovenia**
Analitični in metodološki prikazi z makroekonomskega in drugih področij.	**Prikazi in analize** • v slovenščini ali angleščini
Osrednji del publikacije so projekcije osnovnih makroekonomskih kazalnikov za Slovenijo za prihodnji dve leti s spremljajočimi dejavniki tveganj. Publikacija ocenjuje tudi gibanja makroekonomskih agregatov v domačem in tujem gospodarskem okolju s poudarkom na inflacijskih gibanjih. Prikaže gibanja kazalnikov konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in spremlja fiskalni položaj države. S pregledom glavnih vrst financiranja gospodarstva ocenjuje vpliv pogojev financiranja na realni sektor.	**Poročilo o cenovni stabilnosti** • polletno • angleški prevod **Price Stability Report**
Poročilo oddelka Finančna stabilnost je namenjen predvsem analitičnemu spremljanju dogajanja v bančnem sektorju in strokovnim prispevkom, ki so povezani z ohranjanjem finančne stabilnosti.	**Poročilo o finančni stabilnosti** • letno • angleški prevod **Financial Stability Report**
Domače strani Banke Slovenije s predstavitvijo institucije, bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov o delu centralne banke ter drugih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih ter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.	**Spletna stran** • kazalo slovenskih strani http://www.bsi.si/ … • … /html/kazalo.html • kazalo angleških strani http://www.bsi.si/… … /eng/index.html

5.2 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja

Marec 2012:

- Sklep o pogojih za pridobitev dovoljenja za izdajanje hipotekarnih in komunalnih obveznic (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za imenovanje skrbnika kritnega registra (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Sklep o usklajevanju kritnega premoženja z izdanimi hipotekarnimi in komunalnimi obveznicami (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Sklep o pogojih za vključevanje izvedenih finančnih instrumentov v kritno premoženje hipotekarnih in komunalnih obveznic (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Navodilo za izdelavo izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic z dne 5. 3. 2012 z veljavnostjo od 6. 3. do 31. 10. 2012 (dostopno na spletni strani Banke Slovenije: http://www.bsi.si/zakoni-in-predpisi.asp?MapaId=503)
- Sklep o spremembah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic (UL RS, št. 17/12 z dne 5. 3. 2012)
- Sklep o spremembi Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice (UL RS, št. 22/12 z dne 23. 3. 2012)
- Sklep o spremembi Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po pristopu na podlagi notranjih bonitetnih sistemov za banke in hranilnice (UL RS, št. 22/12 z dne 23. 3. 2012)

April 2012:

- Sklep o dopolnitvah Sklepa o sistemu jamstva za vloge (UL RS, št. 26/12 z dne 6. 4. 2012)
- Sklep o spremembah Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic (UL RS, št. 26/12 z dne 6. 4. 2012)
- Navodilo za izvajanje Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (UL RS, št. 28/12 z dne 16. 4. 2012)
- Sklep o dopolnitvi Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (UL RS, št. 29/12 z dne 20. 4. 2012)

Maj 2012:

- Sklep o poročanju podružnic bank držav članic (UL RS, št. 32/12 z dne 4. 5. 2012)
- Navodilo o spremembi Navodila za izvajanje Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (UL RS, št. 34/12 z dne 11. 5. 2012)

September 2012:

- Sklep o spremembah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic (UL RS, št. 71/12 z dne 21. 9. 2012)

Oktober 2012:

- Sklep o spremembi Sklepa o sistemu jamstva za vloge (UL RS, št. 75/12 z dne 5. 10. 2012)
- Navodilo za izdelavo izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic z dne 8. 10. 2012 z veljavnostjo od 1. 11. 2012 dalje (dostopno na spletni strani Banke Slovenije: http://www.bsi.si/zakoni-in-predpisi.asp?MapaId=503)

December 2012:

- Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o kreditnih zavarovanjih (UL RS, št. 100/12 z dne 20. 12. 2012)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice (UL RS, št. 100/12 z dne 20. 12. 2012)
- Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o izračunu kapitala bank in hranilnic (UL RS, št. 100/12 z dne 20. 12. 2012)

5.3 Pregled manj znanih pojmov

Denarni trg – trgovanje s kratkoročnimi (do enega leta) vrednostnimi papirji in prenos prihrankov s kratkoročnimi posojili.

Eonia (Euro Overnight Index Average – povprečje transakcij čez noč v evrih) – referenčna obrestna mera evrskih nezavarovanih medbančnih posojil čez noč. Dnevno se izračuna kot tehtano povprečje obrestnih mer posojil, ki jih plačuje banka banki iz vnaprej določene skupine. V njej so pomembnejše banke, ki delujejo na evrskem medbančnem trgu.

ESCB – Evropski sistem centralnih bank. Obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav EU.

Eurepo – referenčna obrestna mera evrskih medbančnih posojil, zavarovanih z izbranimi državnimi obveznicami.

Evrsko območje – območje, ki obsega države članice EU, ki so sprejele evro za svojo valuto skladno s Pogodbo o delovanju EU.

Evrosistem – obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav članic evrskega območja.

Ključna obrestna mera ECB – ponujena obrestna mera operacij glavnega refinanciranja. To je obrestna mera, s katero Evrosistem signalizira naravnanost denarne politike. V razmerah polne dodelitve tudi daje posojila po tej obrestni meri.

Krita obveznica – obveznica, ki jo izda banka in pri kateri odgovarja banka z vsem svojim premoženjem. Poleg tega ima ob stečaju banke imetnik obveznice prednostno pravico do poplačila s prodajo premoženja izdajatelja (npr. hipotekarnih posojil), ki je bilo določeno kot zavarovanje obveznice.

Lastna uporaba finančnega premoženja za zavarovanje posojil denarne politike – uporaba premoženja s strani nasprotne stranke, ki je premoženje izdala (tj. je dolžnik tega premoženja), ali pa je z dolžnikom v tesni povezavi, tj. neposredno ali posredno obstaja več kot 20-odstotna kapitalska povezava med obema. Mogoča je pri kritih obveznicah ali nekritih bančnih vrednostnih papirjih z državno garancijo.

Mejni depozit – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotne stranke lahko kadar koli uporabijo. Tak depozit čez noč pri nacionalni centralni banki se obrestuje po obrestni meri, ki je nižja od ključne obrestne mere ECB in navadno tudi nižja od tržne obrestne mere (eonie).

Mejno posojilo – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotne stranke lahko kadar koli uporabijo za pridobitev posojila čez noč od nacionalne centralne banke po obrestni meri, ki je višja od ključne obrestne mere ECB in navadno tudi višja od tržne obrestne mere (eonie).

Nacionalna centralna banka – katera koli od centralnih bank držav evrskega območja. V Sloveniji je to Banka Slovenije.

Obvezne rezerve – zahteva, da imajo kreditne institucije (banke in hranilnice) na računih pri centralni banki v povprečju obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv najmanj predpisan znesek denarja. Znesek se izračuna z množenjem osnove (tj. izbranih bilančnih obveznosti kreditnih institucij) s količnikom obveznih rezerv. Količnik obveznih rezerv znaša v evrskem območju 0,02 (od 18. januarja 2012 0,01) za obveznosti s pogodbeno ročnostjo do dveh let ter 0,00 za obveznosti z ročnostjo nad dvema letoma in za obveznosti, nastale z repo posli. Obveznosti banke do Evrosistema in do drugih, ki morajo imeti obvezne rezerve pri centralnih bankah Evrosistema, niso vključene v osnovo. Obdobje izpolnjevanja se praviloma začne v sredo, ki sledi seji Sveta ECB, ko ta odloča o ključni obrestni meri ECB, in konča na torek pred tako sredo naslednjega meseca.

Odprta ponudba – ponudba posojila centralne banke ali vplačila depozita pri njej, ki je nasprotnim strankam kadar koli na razpolago na njihovo pobudo. Evrosistem ponuja mejno posojilo in mejni depozit.

Operacije odprtega trga – operacije, ki jih centralna banka izvaja za uravnavanje likvidnosti in se izvajajo na njeno pobudo. Nasprotje so odprte ponudbe, ki so dostopne kadar koli na pobudo nasprotne stranke. V Evrosistemu so to operacije glavnega refinanciranja (OGR), operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR), operacije finega uravnavanja (OFU) in strukturne operacije, kot so na primer dokončni nakupi vrednostnih papirjev.

Polna dodelitev – postopek dodelitve pri operacijah odprtega trga Evrosistema, v katerem se na avkciji dodeli banki celoten znesek, po katerem povprašuje, ne glede na skupni znesek povpraševanja vseh bank na tej avkciji. Uporablja se od oktobra 2008.

Presežne rezerve – stanja obveznikov na računih pri nacionalnih centralnih bankah nad zneskom obveznih rezerv.

Povratna operacija – operacija, s katero nacionalna centralna banka hkrati, vendar z različnim rokom poravnave, kupi in proda (ali obratno) finančno premoženje na podlagi repo ali obratne repo pogodbe, tj. finančno premoženje začasno kupi ali začasno proda. Lahko tudi sklene posojilno pogodbo, pri kateri je terjatev zavarovana z ustreznim premoženjem. Nasprotje je dokončna transakcija, ki ima samo en del (nima povratnega dela), tj. nacionalna centralna banka kupi ali proda finančno premoženje (običajno vrednostni papir) na trgu.

Strukturni položaj denarnega trga ali strukturni likvidnostni položaj – je razlika med avtonomnimi postavkami desne (aktivne) in leve (pasivne) strani premoženjske bilance centralne banke. Če je desna stran avtonomnih postavk večja (manjša) od leve, govorimo o primanjkljaju (presežku) strukturnega položaja denarnega trga. Strukturni položaj denarnega trga evrskega območja ima primanjkljaj. Avtonomne postavke v bilanci stanja centralne banke so tiste, ki niso nastale z ukrepi denarne politike. Količina primarnega denarja in s tem likvidnost bank se spreminja avtonomno, tj. tudi ko centralna banka tega ne želi, in z ukrepi denarne politike, kar seveda centralna banka želi. Avtonomne postavke premoženjske bilan-

ce centralne banke so na primer bankovci v obtoku, depoziti države pri centralni banki, denar na poti, devizne rezerve in drugo premoženje centralne banke, njen kapital in rezerve. To so vse tiste postavke, ki jih ne moremo neposredno povezati z vodenjem denarne politike. Strukturni likvidnostni položaj nam pove, v kolikšnem obsegu (ravno pravšnjem, premajhnem, prevelikem) se zagotavlja likvidnost bank, tj. njihova preskrbljenost s primarnim denarjem, avtonomno, to je brez ukrepov denarne politike centralne banke. To je hkrati strukturni položaj denarnega trga, in sicer medbančnega, kot se navadno pojmuje, na katerem se uporablja za plačevanje primarni denar.